et si in trinitate aliqua ... Sona est Dobū, hoc idem sub reuelatiōe cadit euangelica.

¶ Articu. II.

a i 189. In titulo aduerte duo: qm̄ qō est de qōne an est. an. s. sint notiones in diuinis. p̊ qd nois ipsi⁹ notionis. Notio nāqꝫ in cōi notificationeꝫ seu manifestationeꝫ iportat pprie loqndo passiue seu formalr. sic lectio τ auditio τ similia. Ad dina autē applicata sumit̄ p ppzietate vnius vel duaꝝ psonarū. Et vr̄ ꝙ beat⁹ Aug. pmo itroduxerit in hāc mām notionis vocabulū: duꝫ 5° de trini. cap° 7° ait. ꝙ alia ē notio qua itelligit̄ igenitus: τ alia qua genitor. 2°. ad perfectioneꝫ doctrine scito: ꝙ notio vt sumit̄ a theologis i lr̄a sequētis articuli diffinitur sic: notio est ppzia rō cognoscēdi diuinā psonaꝫ: vbi nota ꝙ ly rō cognoscēdi: insinuat ꝙ sit formale pn̄m cognoscendi: τ ex hoc seqt̄ stricte loquēdo ꝙ significet̄ in abstracto: sic̄ eniꝫ formale princi-
c piuꝫ eēndi opꝫ
242. esse formaꝫ: ita
335. formale princi-
c piū cognoscēdi vt sic: opꝫ cōcipi ac significari vt formaꝫ: h̄ aūt est vt quo aliqd est: h̄ aūt iportat abstractuꝫ: τ ppterea

Cicero. 3. de offi. fo. 134. at uero si quis voluerit animi sui cōplicatam notionē euoluere. &c.

bene dicit in hanc mā, nā cicero in alia vocabuli hoc introduxit.

diffi.

ponimus patrem τ filium ſm subam differentes: sed fuit error Origenis τ Arrij: sequētium platonicos. Quod vero Trimegist⁹ dixit: monas monadem genuit: τ in se su. reflexit ardorem. non est referendum ad generationeꝫ filij: vel processionem spūs sci: sed ad productionē mundi. Nā vnus deus produxit vnum mūdum ꝑpter suiipsius amorē. ¶ Ad secūduꝫ dōm: ꝙ ad aliquā reꝫ dupl'r inducitur rō. Uno modo ad probandum sufficienter aliquam radiceꝫ. Sicut in scia naturali iducitur rō sufficiens ad probandum ꝙ motus celi semper sit vniformis velocitatis. Alio modo iducitur rō nō que sufficienter probet radicē: sed que radici iam posite ostēdat congruere consequentes effectus. Sicut in astrologia ponitur rō excentricorum: τ epiciclorum ex hoc ꝙ hac positione facta possunt saluari apparentia sensibilia circa motus celestes: non tamen rō hec est sufficienter probans: qꝛ ēt forte alia positione facta saluari possent. Primo ergo mō potest iduci ratio ad probādum deum esse vnum τ similia. Sꝫ secundo modo se habet ratio que iducitur ad manifestationeꝫ trinitatis. qꝛ. s. trinitate posita ɔgruūt h⁹ rōnes ñ tñ ita ꝙ ꝑ has rōnes sufficiēter ꝓbet̄ trinitas psonaꝝ. Et h̄ pꝫ ꝑ singula. Bonitas eniꝫ ifinita dei manifestat̄ ēt in productione creature: qꝛ ifinite virtutis est ex nihilo producere. Non eni opꝫ si ifinita bonitate se ɔmunicat: ꝙ aliqd ifinitum a deo procedat: sed ſm modum suum recipiat diuinam bonitateꝫ. Similr ēt quod dr̄ ꝙ sine consortio nō potest esse iocunda possessio alicuius boni: locum habet quando in vna persona nō inuenitur pfecta bonitas. Unde idiget ad plenam iocunditatis bonitatem bono alicuius alterius consociati sibi. Similitudo autem itellectus nostri nō sufficiēter probat aliqd de deo: propter hoc ꝙ itellectus nō vniuoce iuenitur i deo τ in nobis. Et ide est qd Augu. sup Joā. dicit: ꝙ per fidem venitur ad cognitionem τ non ecōuerso. ¶ Ad tertium dōm ꝙ cognitio diuinarum personarū fuit necessaria nobis dupl'r. Uno mō ad recte sentiēdum de creatione rerum. Per hoc eni qd dicimus deum oia fecisse verbo suo: excludit̄ error ponētiuꝫ deum produxisse res ex necessitate nature. Per hoc autem ꝙ ponimus in eo pcessionem amoris: ostenditur ꝙ deus nō ppter aliquā indigentiaꝫ creaturas produxit: neqꝫ propter aliquaꝫ aliaꝫ causam extrinsecam: sed propter amorem sue bonitatis. Unde τ Moy. postq̄ dixerat. In principio creauit deus celum τ terraꝫ: subdit. dixit deus. fiat lux. ad manifestationem diuini verbi. Et postea dixit. vidit deus lucem ꝙ eēt bona. ad oñdenduꝫ pbationē diui amoris. Et silr in alijs operibus. Alio mō τ principalius ad recte sentienduꝫ de salute gñis humani que pficit̄ per filiuꝫ icarnatū τ ꝑ donū spūs sci.

¶ Utrū sint ponēde notiōes in dinis. Art. II.

A D secundum sic procedit̄. Uidet̄ ꝙ non sint ponēde notiones in diuinis. 182.
Dicit eniꝫ Dio. in. i. caplo de di. no.
Qꝛ non est audendum dicere aliquid a
de deo preter ea que nobis ex sanctis eloquijs arg
sunt expressa. Sed de notionibus nulla fit mē 171.
tio in eloquijs sancte scripture. Ergo non sunt 195. arg
ponende notiones in diuinis. ¶ Preterea. a
Quicqd ponitur in diuinis aut ptinet ad vnitatem essentie: aut ad trinitatem personarum. Sed notiones nō pertinent ad vnitatem essentie: nec ad trinitatem personarum. De notionibus enim neqꝫ predicantur ea que sunt essentie. Non enim dicimus ꝙ paternitas sit sapiēs vel creet. Neqꝫ etiam ea que sunt psone. Non enim dicimus ꝙ paternitas generet: τ filiatio generetur. Ergo non sunt ponende notiones in diuinis. ¶ Preterea. In simplicibus non sunt ponenda aliqua abstracta que sint principia cognoscēdi: qꝛ cognoscuntur seipsis. Sed diuine psone sunt simplicissime. Ergo nō sunt ponēde in diuinis personis notiones.
¶ Sed cōtra est qd dicit Jo. Dam. Dñaꝫ hypostaseon. i. personarum in tribus proprietatib⁹. i. pñali τ filiali τ pcessionali recog̊scim⁹. Sūt g̊ ponēde ppzietates τ notōes in diuinis.

in presenti articulo disputatio cum prepositino circa abstractū τ cōcretū versat̄: nō eni est hic qō de reb⁹ absolute: sꝫ vt sigñatis ac inotescētib⁹ ꝑ noia: ly vō ppria. isinuat qō sigñat aliqd spāle: alr̄ nō eēt ppria cognoscēdi rō. τ ꝑꝑ hoc (vt dicet̄) esse ab alio: nō est notio. ly vō diuinā persona isinuat tria.

pmo ꝙ sigñat aliqd pertinēs ad origineꝫ: qꝛ ordie originis distinguunt̄ diuine psone. 2°. ꝙ illō ptineat ad dignitatem nō essentialem sed psonalē: qꝛ psona dignitatis nomen est. 3° ꝙ sit vnius i
a eo ꝙ vnuꝫ. i. ꝙ
16. si significet ali-
68. qd conueniens
b pluribus vt de spiratiōe pꝫ. cō ueniat illis inquātū vnū. Et sic pꝫ titulus.
¶ In cōpe duo pncipalr̄ facit. pmo ponit opinionē ꝑpositini. Scdo cōfutando illaꝫ rñdet quesito.
¶ Quo ad pmū tria ꝑpositinus dicit. s. opionē: ꝙ. s. nō sunt ponēde ppzietates i abstracto seu notiones i
b dinis: τ radiceꝫ
68. opionis. scꝫ. ꝑꝑ
16. simplicitatem
a psonaꝝ dinaꝝ τ expōnē sacrorum elogoruꝫ:

¶ Respōdeo dōm ꝙ prepositinus attēdēs simplicitateꝫ psonarum dixit nō esse ponendas proprietates τ notiones in diuinis. Et sicubi inueniātur exponit abstractum pro concreto. Sicut enim consueuimus dicere rogo benignitatē tuā. i. te benignum: ita cum dr̄ in diuinis. paternitas itelligitur deus pater. Sed sicut oñsum est supra: diuine simplicitati non preiudicat ꝙ i diuinis vtamur nominibus cōcretis τ abstractis. Qꝛ ſm ꝙ itelligimus sic nominamus. Intellect⁹ aūt noster non pōt pertingere ad ipsam simplicitatem diuinaꝫ ſm ꝙ in se est consideranda. Et iō ſm moduꝫ suuꝫ diuina apprehendit τ nominat. i. ſꝫ ꝙ inuenit̄ in rebus sensibilibus: a quibus cognitionē accipit. In quibus ad significandum simplices formas noibus abstractis vtimur: ad significandum vō res subsistētes vtimur noibus cōcretis. Uñ τ diuia (sicut supra dcm̄ ē) rōne simplicitat̄ ꝑ nomina abstracta significam⁹. rōne vō subsistētie τ complemēti per nomia ɔcreta. Oportet aūt nō solum noia essentialia i abstracto τ i cōcreto significare (vt cum dicimus deitateꝫ τ deum vel sapiētiā τ sapiētem) sed etiā psonalia. vt dicamus paternitateꝫ τ patreꝫ. Ad quod duo ꝑcipue nos cogūt. Primo quidem hereticorum instātia. Cum eniꝫ cōfiteamur patrem τ filium τ spm̄ scm̄ eē vnum deū τ tres psonas querentib⁹ quo sunt vnus deus: τ quo sunt tres: sicut respōdetur ꝙ sūt essentia vel deitate vnuꝫ: ita oportuit eē aliqua noia abstracta quibus respōderi possit personas distingui. Et huiusmodi sunt proprietates vel notiōes in abstracto significātes: vt paternitas: τ filiatio. Et iō essentia significat̄ in diuinis vt quid: persona vero vt quis: ꝓprietas autē vt quo. Scdo: qꝛ vna psona iuenit̄ i dinis referri ad duas psonas. s. psona pr̄is ad psonā filij: τ psonā spūs sci. Nō aūt vna relatione: qꝛ sic sequeret̄ ꝙ ēt filius τ spūs sanctus vna τ eadē relatione referrent̄ ad patrem. Et sic cū sola

nō tū rōe compositionis

quo ad hoc. s. ꝙ abstractum exponēdum est ꝑ ɔcretum.
¶ Quo ad scdm duo ex opposito fiunt. pmo destruit̄ radix opionis ꝑdicte. Scdo ꝓbat̄ opposita opio. Primum fit sic: ſm ꝙ itelligimus sic noiamus. g̊ noiam⁹ dina mō nō suo sed sensibilium. ergo noiamus ea rōne simplicitatis noibus abstractis: rōne vō subsistētie noibus concretis. ergo nō ꝑiudicat dine simplicitati vti in dinis abstractis τ cōcretis. pma ɔsequentia ꝓbat̄. qꝛ itellectus noster nō pertingit ad cognoscēduꝫ deum ſm ꝙ in se est: sꝫ cognoscit eum more sensibilium. Scda vō probat̄: qꝛ in sensibilibus abstracti nomē ex simplicitate: concreti vō ex cōplemēto standi sumptū est: reliqua ꝑ se patent.
¶ Contra hāc rōnem Aureolus apud Capreolum in 29ª. d. s. pmi. arguit. volēs probare ꝙ notio i dinis distinguit̄ ab eo cui⁹ est notio: puta paternitas a pr̄e. Nō solū ex mō itelligendi ex sensibilibus orto: vt lr̄a dicit: sꝫ ēt ex parte rei. Et arguit sic. vbicūqꝫ abstractū differt a cōcreto solo mō significādi: qcqd reale dr̄ de vno dr̄ de reliquo; vt pꝫ de deitate τ deo: sed paternitas τ pater nō sic se hñt: qm̄ paternitas se tota distinguit̄ a filio: nō aūt pater. g̊.
¶ Ad hoc breuiter dr̄: ꝙ distinctioneꝫ iter abstractū τ cōcretuꝫ in diuinis ex diuina re oriri: pōt dupl'r itelligi: vno mō ꝙ in deo est aliqd, vñ verificat abstractū τ ɔcretum: τ hoc pculdubio est verum: qm̄ simplicitate abstractum: subsistētia cōcretuꝫ fūdat. Alio mō ꝙ i diniꝫ sit aliq̄ distinctio: ex qua orit̄ distinctio iter abstractū τ cōcretum: τ hoc est chimericum. Unde ad rationem in opposituꝫ neganda est maiō: eiusqꝫ ꝓbatio falsa est: qm̄ gnāre ꝑdicatur d̄ deo: nō aūt de deitate. Ad veritatem nāqꝫ locutionum exigit̄ ꝙ ꝑdicatum ɔueniat rei sigñate per subꝫ: sub illo mō quo significat̄: vt pꝫ extra: de trinitate τ fide catholica.
¶ Scdo ꝓpōit oppositā opionē: τ est ꝙ rñsiua q̄sito affirmatiue: oꝫ i diuinis sigñare i abstracto τ cōcreto: nō soluꝫ noia eēntialia: 195.
sꝫ ēt psonalia. s. pñitatē τ pr̄eꝫ τc. τ ꝓbat̄ ɔclusio duab⁹ rōnib⁹: quaꝝ prima extēdit se ad essentialia τ psonalia. Scda aūt ad psonalia tm̄. Est g̊ pma rō: vt hereticoꝝ instātie hēamus ꝑpria rñsiua: τ format̄ sic rō. q ɔfitētib⁹ patrē τ filiū τ spm̄ scm̄ esse vnū deū τ tres psonas: opꝫ rñderi iterrogantib⁹: quo sunt vnus de⁹: τ quo vel qb⁹ sunt tres psone. g̊. opꝫ dicere ꝙ deitate sunt vnū: ꝓprietatib⁹ aūt. s. pñitate filiatione τc. sunt plures. sic enim τ nō alr̄ tribus iterrogationis. s. qd qs τ quo. reddimus tria ppria respōsiua. p. rō.
¶ Contra hāc rōnē Gregorius de Arimino in. 26. dis. pmi instat: itendēs eam soluere dicēs: ꝙ ꝑꝑ hereticoꝝ instantiā nō oꝫ ppzietates has distinguere. qꝛ Augu. docuit rñdere in ſmone de fide τ symbolo: credim⁹ trinitateꝫ psonis distinctā: suba vnitā: τ Hierony. i expōne fidei catholice: suba vnū sūt: sꝫ psonis ac noib⁹ distinguunt̄. g̊ absqꝫ ppzietatib⁹ hēmus rñsiuū quo sunt vnū τ quo plures.
¶ Ad hoc tripl'r dr̄. pmo ꝙ Gregorius male imiscere vr̄: hāc lr̄e huius rōnē: tractatui de rebus absolute: queꝫ vr̄

Colegio de Nuestra Señora del Rosario
Universidad del Rosario Archivo Histórico

relatio i diuinis multiplicet trinitatez: sequeret ꝙ filius ⁊ spiritus sanct⁹ nõ eẽnt due pſone. Neqȝ tñ põt dici (vt ppoſitin⁹ dicebat) ꝙ ſicut ds vno mõ ſe hȝ ad creaturas. cum tñ creature diuerſimode ſe habeant ad ipȝ: ſic pr̃ vna relatione refert ad filium ⁊ ad ſpm̃ ſcm̃: cuȝ tñ illi duo duabus relationib⁹ referant ad patrem. Quia cũ rõ ſpecifica relatiui ↄſiſtat in hoc ꝙ ad aliud ſe hȝ: nece ẽ dicere ꝙ due relatões non ſũt diuerſe ſm ſpẽȝ: ſi ex oppoſito vna relatio eis corrñdeat. Oȝ. n. aliã ſpẽm relationis eſſe dñi ⁊ patris ſȝ diuerſitatem filiationis ⁊ ſeruitutis. Omnes aũt creature ſub vna ſpecie relationis referũtur ad deuȝ: vt ſunt creature ipſi⁹. Fili⁹ autez ⁊ ſpũs. ſ. nõ ſm relationes vnius rõnis referũtur ad pr̃eȝ. Vñ non eſt ſile. Et iterum in deo nõ requirit relatio realis ad creaturam (vt ſupra dcm̃ ẽ) Relatões ãt rationis in deo mltplicare nõ ẽ inconueniẽs. Sed in pr̃e opȝ eſſe relationem realeȝ quã refert ad filiuȝ ⁊ ſpm̃ ſcm̃. Unde ſȝ duas relationes filij ⁊ ſpũs ſancti qbus referũtur ad pr̃em oportet itelligi duas relatões i patre: qbus referat ad filiuȝ ⁊ ſpm̃ ſcm̃. Unde cuȝ nõ ſit niſi vna patris pſona: nece fuit ſeorſum ſignificari relationes in abſtracto que dicũtur pprietates ⁊ notiões. Ad primum ergo dõm ꝙ lȝ de notionibus nõ fiat mẽtio i ſacra ſcriptura.

ipſe ibidem itendere. vt enim pȝ ex titulo totius qõnis. hic tractatur de cognitione diuinarum pſonarum: ⁊ nõ de eſſe earũdem. Scdo dr̃ ꝙ male ponderauit verba littere dicentis: ꝙ opȝ habere reſpõſiuuȝ ad iterrogatiuũ quo. nõ reſpectu huius termini: ꝙ ẽ trinitas: ſed reſpectu ẽt hui⁹ termini perſona: qd ↄſtat ex neutra illaruȝ auctoritatũ haberi. Tertio ꝙ lr̃a iuxta morẽ ſuũ loqtur formalr̃: ⁊ cõſiſtit vis eius in hoc ꝙ interrogatiuo quo. oȝ reddi reſpõſiuuȝ: qd ex proprio mõ ſignificãdi ſigñat vt quo. aliogn nõ gerceret inſtãtia q̃rentium. Conſtat aũt ꝙ pſona nõ ſigñat vt quo: cum ſit cõcretum nomẽ: opȝ igit̃ vt habeamus ppriũ rñſiuũ quo. nõ reſpectu huius aut illi⁹ termini: ſȝ ſimplr̃: re⁹ ↄcretorum diuinorum: pprietates in abſtracto admittere in diuinis: ⁊ hoc directe intendit littera.

Scda vo rõ p ponit̃: deinde a ppoſitino ſoluit̃. Tertio excludit̃ ſolutio z. Eſt g̊ ſcda rõ. pſona pr̃is vna refert ad duas pſonas. ſ. fily ⁊ ſpũs ſci. nõ vna relatione. g̊ oȝ in patre diſtinguere notiões. Añs quo ad ſcdaȝ pteȝ. pbat̃ ducendo ad ipole ſic. Si pr̃ vna relatione reſpiceret filiũ ⁊ ſpm̃ ſcm̃: filius ⁊ ſpũs ſcũs vna quoqȝ relatiõe reſpicerẽt patrẽ. ⁊ ſi ſic. g̊ fili⁹ ⁊ ſpũs ſanctus nõ cẽnt due pſone. ⁊ pbatur hec vltima ſequela: qȝ ſola relatio multiplicat trinitatẽ. prepoſitinus aũt ſcdaȝ partẽ añcedentis negans: ↄñam quoqȝ pmam ducentem ad ipole negabat; affere batqȝ inſtãtiam. Ex eo ꝙ de⁹ vnica relatiõe ſe hȝ ad creaturas: ⁊ tñ creature plurib⁹ relatiõibus referunt̃ ad ipm̃: ſicqȝ pportionalr̃ cenſebat de filio ⁊ ſpũ ſcõ ad patrẽ.

Cõtra hãc aũt reſpõſioneȝ duplr̃ in lr̃a arguit̃. pmo ſic. rõ ſpecifica relatiui conſiſtit in hoc qd eſt ad aliud ſe habere. g̊ vni relatõi ſm ſpẽȝ nõ pñt ex oppoſito corrñdere due diuerſe ſm ſpẽm. g̊ relationibus fily ⁊ ſpũs ſci nõ poteſt rñdere vna relatio pr̃is: q̃uis oibus relationib⁹ creaturarum poſſit rñdere vna relatio ex pte dei. Prima ↄñtia declaratur: in patre ⁊ domino reſpectu fily ⁊ ſerui. Scda aũt qȝ relationes ſpũs ſci ⁊ fily ſunt diuerſarum rõnũ: creaturarũ aũt ad deũ vnius ſunt rõnis. Scdo peccat inſtantia: qȝ ſermo pſens eſt de relationib⁹ realib⁹ vtriqȝ. Relatio ãt dei ad creaturã nõ ẽ realis: ⁊ ppea nõ oȝ ꝙ ſit vna. Nullũ. n. incõueniẽs ẽ: mltiplicare relatões rõnis i deo.

Circa añs aſſumptũ. ſ. rõ ſpecifica relatiui cõſiſtit in eſſe ad aliud. Aduerte ꝙ nõ intẽdit p hoc: ꝙ rõ ſpecifica relatiui ſumat̃ ex correlatiuo ad qd eſt: quẽ tamẽ ſenſum ſuperficies deductionis preſefert: quaſi arguere velit: ꝙ qȝ ſpecies relatiui ſumitur ex termino: impole eſt relationi vnius ſpẽi corrñdere terminos diuerſarum ſpẽrum: hoc enim eſt falſuȝ: qm̃ apud ipm̃ ex cã ſeu fundamẽto ↄſurgit relationis ſpẽs: ſȝ itendit ꝙ ſpecifica rõ relatiui ↄſiſtit in eſſe ad aliud pportionale ſibi: queãdmodũ. n. relatiuũ in cõi ↄſiſtit in eẽ ad aliud in cõi: ita relatiui ſpẽs cõſiſtit in ordine ad aliõ ſȝ ſpẽȝ: ac p hoc vnicũ ſpẽ relatiuũ: cõſiſtit in eſſe ad aliõ vnicũ ſpecie cõrelatiuũ. 165. Sic enim p ſe deſcẽdit ad aliqd pprys drys in ſuas ſpẽs. c 74.

Circa pdicta occurrit multiplex dubium. Dubitat̃ enim pmo de illa poſitione. Pater refert̃ ad filiuȝ ⁊ ſpm̃ ſcm̃: nõ vna ſed duabus relationibus: aut eni eſt ſenſus ꝙ ibi ſũt relationes due ſm rẽ: ⁊ hoc eſt falſiſſimuȝ: qm̃ ſpiratio ⁊ pr̃nitas in patre ſunt vna res numero: aut eſt ſenſus ꝙ ſunt due ſm rõnẽ: ⁊ hoc lȝ ſit verum: nõ eſt tñ ad propoſitũ: tuȝ qȝ de reb⁹ in hac rõne eſt ſermo: que ex nã relationum pcedit: tum qȝ ex pmiſſis pdicte rõnis manifeſte ſeqt̃: ſi eſt valida: ꝙ diuerſis ſpẽ relatiõib⁹ oȝ diuerſas ſpẽ relationes corrñdere. Cõſtat aũt ꝙ ad diuerſitatẽ ſpecificam in rerum nã nõ ſufficit diſtinctio rationis.

Dubiũ z⁰ eſt circa ppõnẽ illã aſſumptã ↄtra ppoſitinũ: ſcȝ vni relatiõi ſm ſpẽm nõ pñt corrñdere due ſm ſpẽȝ. Manifeſte eni tenem⁹ oppoſitũ: qm̃ vni filiationi ſortis rñdent diuerſarũ ſpẽrum relatiões. ſ. pr̃nitas ⁊ mr̃nitas parentũ ipſius: vt in 3ª pte. q. 35ª. art⁹ 5⁰ expreſſe habet̃.

Ad pmũ dubiũ dõȝ eſt: ꝙ hic ſunt duo. ſ. plitas relationis: ⁊ modus pluralitatis. De pluralitate qdeȝ aſſerit lr̃a partẽ affirmatiuã: volẽs ꝙ paternitas ⁊ ſpiratio ſunt due relationes reales: qȝ diſtinguũt̃ differẽtys relationis. De mõ aũt quo ſunt due: ſupius negata fuit diſtinctio realis: qȝ nõ opponunt̃ adiuicem relatiue: ⁊ ſic nõ ſunt due realiter: qȝ nõ diſtinguuntur differẽtys rei. Affirmare vo ꝙ ſunt due formalr̃ ſm rõneȝ tãtuȝ: nõ qetat multorum itellectum: qȝ eſſe duo ſm rõnẽ: nõ eſt eſſe duo ſed itelligi duo: ſicut eſſe q̃tuȝ ſm rõnẽ nõ eſt eſſe q̃tum ſed itelligi q̃tũ: vñ cum nulla ſit actualis diſtinctio preter realem aut rationis: reſtat ꝙ ſint due virtualr̃. i. perinde ſe habẽt: ac ſi eſſent due: ⁊ hoc cõſonat excellẽtie diuine rei. Et eſt in rerum natura abſqȝ oi opere itellectus: ſufficitqȝ ppoſito: religſqȝ difficultatibus ſoluendis: nam ſpecifica diuerſitas duarum relationum: ifert ſpecificam diuerſitatem relationum ſibi correſpõdẽtium formalr̃ vel virtualr̃. i. ꝙ ille relationes corrñdẽtes habeãt ſpecificã diſtinctionem in rerum natura actualiter vel perinde ſe habeant: ac ſi

fit tñ mẽtio de pſonis in qbus intelligũtur notiões ſic abſtractuȝ in cõcreto. Ad ſecũduȝ dõm ꝙ notiões ſignificantur i diuinis: nõ vt res: ſed vt rõnes quedã quibus cognoſcũt̃ perſone: licet ipſe notiões vel relationes realiter ſint in deo: vt ſupra dictuȝ eſt. Et ideo ea q̃ hñt ordineȝ aliquẽ ad actũ aliquẽ eẽntialẽ vel pſonalem non poſſunt dici de notionibus: qȝ hoc repugnaret mõ ſignificãdi ipſarum. Vñ nõ poſſumus dicere ꝙ paternitas generet vel creet ſic̃ ſapiẽtia vel itellectus. Eſſentialia vero que nõ habẽt ordinem ad aliquem actuȝ: ſed remouẽt conditiões creature a dõ poſſunt predicari de notionibus. Poſſumus eniȝ dicere ꝙ paternitas ẽ eterna vel imenſa: vel quodcunqȝ h⁹. Et ſimiliter propter idẽtitatem rei poſſunt ſubſtãtiua pſonalia ⁊ eẽntialia predicari de notionibus. poſſumus eniȝ dicere ꝙ paternitas eſt de⁹: ⁊ deitas ẽ pater.

Ad tertiũ dõm: ꝙ lȝ pſone ſint ſimplices: tñ abſqȝ piudicio ſimplicitatis poſſunt pprietatões pſonarum in abſtracto ſignificari: vt dictuȝ eſt.

Utrũ ſint qnqȝ notiões. III.

Ad tertium ſic pcedit̃. Videt̃ ꝙ nõ ſint quinqȝ notiões. Proprie enim notiões perſonarum ſunt relatiões qbus diſtinguũtur. Sed relatões in diuis non ſunt niſi quatuor: vt ſupra dictum eſt. Ergo ⁊ notiones ſũt tãtũ quatuor. Preterea. Propter hoc ꝙ i diuis ẽ vna eſſentia dr̃ deus vnus. propter hoc autẽ ꝙ ſunt tres pſone dr̃ deus trinus. Si ergo in diuis ſũt quinqȝ notões dicetur quinus. Quod eſt inconueniens. Preterea. Si trib⁹ pſonis exñtib⁹ in diuis ſunt qnqȝ notiones oȝ ꝙ i aliq̃ pſonarũ ſint alique notiões due vel plures: ſicut in perſona patris ponitur innaſcibilitas: ⁊ pr̃nitas ⁊ cõmunis ſpiratio. Aut igitur iſte

haberent illãm diſtinctioneȝ actualiter. Et ſic quoniam perſona patris habȝ relatiões duas: ſic ꝙ vnaqueqȝ vẽdicat ſibi propria: ac ſi eſſent ſeorſuȝ actualiter due in re. ideo opȝ duas relationes in abſtracto tanq̃ duas patris notiones ponere. Alioquin reſpõderi nõ poſſet: querẽti quo pater ⁊ q̃ ſpirator: cuȝ cõſtet patrem ad filium. ſpiratorem vo ad ſpm̃ ſanctũ eſſe. Verũtamẽ propoſito ſufficere videtur affirmare: ꝙ diſtinguũtur formaliter: qm̃ tractatus iſte nõ ẽ de rebus abſolute: ſȝ vt itellectis ⁊ ſignificatl: vt pȝ ex littera.

b 183. 165.

Ad ſcdum vo dubium dr̃: ꝙ quũ radix ppoſitõis. S. Thome ſit illa ppoſitio Ariſto. 5⁰ meta. caplo de ad aliqd. ſ. nullum relatiuuȝ dr̃ bis pp eãdẽ rõneȝ: quia ad aliqd hoc ipm̃ qd eſt: ſui pmo termini ẽ: queȝ patet eſſe vnũ: iuxta limitationeȝ illius fundamẽti limitãda ſunt ↄſequẽtia. 210. c Relatiuuȝ igitur non dici bis: poteſt duplr̃ itelligi. pmo nõ dicit̃ bis. i. ad duo correlatiua ſolo numero diſtincta. Et ſic credimus hoc etiam falſum: qȝ ſortes albus eadẽ ſimilitudine ſimilis eſt oib⁹ albis. Scdo non dr̃ bis. i. ad duo correlatiua diuerſarum rõnum: ⁊ ſic põt itelligi duplr̃. ſ. vel diuerſarũ rõnũ ptialiũ: ⁊ ſic ẽt nõ eſt verum: vt ex illo articulo tertie partis pȝ: vel nõ ptialiũ: ⁊ ſic eſt verum. vñ notãter. S. Tho. ibidẽ in vlt⁰ argumẽto ex hoc eodẽ fundamẽto nõ ifert. g̊ impole eſt vnũ relatiuũ dici ad duo: ſȝ. g̊ ipole eſt ꝙ vna relatio terminet̃ ad extrema oino diuerſa: p ly oino: nõ partialia innuẽs. Voco autẽ relatiua partialia in ppoſito: illa quorum fundamẽta partialr̃ cõcurrũt ad vnũ numero effectũ: vt pȝ de pr̃e ⁊ matre reſpectu fily: cõſona aũt veritati gloſa hec oñditur: ex eo ꝙ pprie loquẽdo: relatiuuȝ nõ dr̃ bis: qñ plura ex eadẽ pte reſpicit: quaſi ptes adeq̃ti extremi: ſȝ qñ vnũ ex vna: ⁊ alterum ex altera pte reſpiceret bis diceret: vt ſpẽs ad gen⁹ ⁊ ad idiuiduũ. ⁊ ſcia diceret̃ ad ſcibile ⁊ ſciẽteȝ ⁊c. S. Tho. g̊ hic ↄ ppoſitinũ intẽdit ipole eẽ: ꝙ vna relatio ſm ſpẽȝ hẽat extrema diuerſarum rõnuȝ nõ ptialiũ: pceſſio nãqȝ ⁊ filiatio nõ hñt ptialia fundamẽta ſȝ diuerſarum oino rõnum ſm ſe perfectarum: qm̃ filius perfecte terminat proceſſum intellectus: ⁊ ſimiliter ſpiritus ſanctus perfectus eſt terminus proceſſionis voluntatis In tertia autem parte extrema diuerſarum rationum partialia: reddidit filiationi vt patet.

In rñſiõe ad ſcõm dubiũ occurrit: qd ſit ſigñari vt res: ⁊ qd ſigñari vt rõ: ſi enim hoc idẽ eſt: ꝙ ſigñari in ↄcreto ⁊ in abſtracto: lr̃a contradicit ſibi: qȝ ſapiẽtia abſtractuȝ nomẽ eſt: ⁊ tamẽ de ea dicit̃ ꝙ diſpõit oia ſuauiter ⁊c. Non obſtãte ſibi tali mõ ſignificãdi: ſi autem itẽ dicit̃ differẽtiaȝ iter rem realẽ ⁊ rõnis: manifeſte falſuȝ dicit̃: quoniã paternitas rẽ realem ſignificat ſicut ⁊ ſapia. 0 183. 168.

Ad hoc dicit̃ ꝙ qȝ ly vt. aliquam cõditioneȝ importat: ⁊ ↄditio rei eſt exiſtere vel ſubſiſtere: nulla ſignificat̃ res vt res eſt: niſi ſit: ⁊ ſimilr̃ nulla res vt res ſignificat̃ niſi vt ens ſeu exiſtens ſignificet̃. Ratio aũt qȝ inoteſcẽdi gratia 6⁰ thopicorum dicit̃ inuẽta: pncipiumqȝ notitie ſit actus ⁊ forma. ex nono metaphy. ↄditio rationis eſt: vt ſit formaliter notificatiua: ⁊ proportionaliter vt ſignificetur vt formale principium in cognoſcẽdo: ſic eniȝ modus ſignificãdi correſpõdet cõditioni rõnis vt ratio eſt. Et qȝ hec exercẽt abſtractũ ⁊ ↄcretum: ideo ↄcedit̃ ꝙ ſigñari vt res coincidit cum ↄcreto: ⁊ vt ratio cũ abſtracto.

Et ad obiectionẽ in oppoſitũ dr̃: ꝙ lȝ oib⁹ abſtractis ex modo ſignificãdi cõe ſit nõ cõgruere opationib⁹: iter abſtracta tñ eſt magna latitudo: ex pte ipſius rõnis formalis ſignificate. Quorũdam eniȝ rõ formalis ſm ſe nullũ hȝ ordinẽ ad opus: vt pȝ in relationibus. quorũdã aũt ſm ſe habẽt ordinẽ ad opus: vt ſapia ad ordinare: iuſtitia ad reddere vnicuiqȝ ius ⁊c. illa abſtracta que ex re formalr̃ ſignificata opus reſpiciũt: ↄgruam propoſitionẽ admittunt: vt in lr̃a de ſapientia ⁊ intellectu dicit̃. Reliqua autẽ vt paternitas ⁊ relique notiones: qȝ nec ex modo ſignificandi: nec ex propria rõne fomali operis principia ſunt: congruas enũciationes habere nõ poſſunt circa opationes vt in lr̃a dicitur. vñ nulla eſt ↄtradictio.

III. Articulus.

Itulus itẽdit de numero gnario adequate ita ꝙ nȝ pl'es neqȝ pauciores ſint notiões q̃ qnqȝ.

¶ In corpore duo facit. Primo respondet quesito. Secundo ponit differentiam iter notiones relationes proprietates: et notiones personales: quo ad numerum.

¶ Quo ad primum conclusio respoñsiua quesito affirmatiue est. notiones sunt quinq. s. inascibilitas paternitas cõmunis spiratio filiatio et processio et probatur sic. notio est propria rõ cognoscẽdi diuinas personã. gẽ attendit̃ ꝑm originem. gẽ hec duo. scz. a quo ali⁹: et q ab alio ergo sũt quinq. Ans est descriptio notionis superius exposita. Prima ꝓbaꝫ: quia diuine psone multiplicant̃ ꝑm originez. Secũda aũt quia hec duo spectãt ad originẽ et ꝑm ea innotescũt diuine persone. Tertia vo manifestat̃ sufficienter ad singulas applicãdo personas vtrũq; modũ originis: et quo ad personã quidem patris: ex illo mõ q ab alio nõ ponitur sed negatiue dr̃ innascibilitas. Ex illo vo a quo alius: pprietas et spiratio. quo ad personã vo filij: ex ly qui ab alio. habetur filiatio. ex ly vo a quo ali⁹. habet eadem spiratio. Quo ad personã vo spũs sci: ex ly q ab alio. habet processio. Ex ly vo a quo ali⁹: nec positiue nec negatiue aliq̃ ponit: pp rõnem subiunctam in rñsione ad quartum.

¶ Quo ad scõm determinat et numerus sit̃ cuz ipsis reb⁹ numeratis illoz. q̃tuoz. s. notiõis relationis ꝓprietatis et personalitatis: vt formaliter possit locutio iterpretari: nec vnus ꝓfuse pro alio accipiat̃. Et in lra satis clare patet. Si qua vo circa hec sunt dubia cõstitutiua: aut circa inascibilitatem: inferius proprijs locis patebunt.

¶ Circa discussionem factã in lra post rñsiones ad argumẽta: occurrit dubium motũ a Scoto in z8°. dis. ꝑmi. q. ꝑma. arg° 3°. et hic itacum. Quare. s. nõ est ponẽda sexta notio. s. ispirabilitas cõmunis patri et filio: sicut enim pater inotescit positiue dupliciter. et negatiue negatiõe vtriusq; originis vel prime earum: ita filius cum sibi cõueniat negatio vtrius earum: debet illa inotescere.

¶ Ad hoc dubiuz nihil iuenio a. S. Thoma dcm̃ in spãli respectu psone fily. Inferi⁹ nã qz. q. 33ª. ar°. 4: Et in p sent. di. 28ª. q. p°. art°. p°. solutionẽ bui⁹ duby dedit inquãtum tãgit psonam patris dicẽs: q inascibilitas ipoꝛtat negationẽ vtriusq; originis. Ex hoc eni manifeste pz q in pre non ẽ opus ispirabilitate. Sed ꝑsens dubium est de psona fily. Ea gz que de sufficiẽtia notionũ z6ª. dis. ꝑmi dicit male posset ad hoc applicari. Tuz q et ispirabilitas dicit aliqd spãle. est eni negatio in gñe ꝛc. Tuz q et inascibilitas ꝓceditur a scõ Tho. notio vt est negatio natiuitatis: vt pz infra. Scot⁹ aũt vbi supra ꝗsi vellet itroducere sextam notionẽ: nõ audet tñ se ꝺ totorẽ opponere doctoruz gnaliter tñ notiões approbãtiuz. Vñ nisi inquit assigneť aliqua rõ de hoc. 6ª erit cõcedenda notio. Videť aũt mihi q sufficiẽs hr̃ rõ quare ispirabilitas nõ est ponẽda iter notiones.

¶ Ad cui⁹ euidẽtiaz scito: q cũ notio inotescẽdi gr̃a ponẽda sit: vt eius nomẽ oñdit. et quatio per habitũ: negatioq; affirmationem nãliter cognoscať: et nõ ecõuerso. Vñs est q negationes modoꝝ originis iter notiões cõputari regulr̃ nõ debẽt. in cui⁹ signuz ꝑsona spũs sci vnã tñ notionẽ hr̃. et tñ sibi ꝓuenit negatio natiuitatis filio ꝓueniẽtis: et qm̃ ispirabilitas negatio q̃daz est: iõ inter notiões locũ hr̃e nõ dz. Qz aũt inascibilitas notio posita sit negatiua: ꝓter regulr̃ est: pp tres singulares rõnes locũ nõ hñtes in alijs negatiõib⁹. ꝑma est:

qz persona patris sola se habet in trinitate in ratione primi ꝓncipij. solus enim pater ibi est ꝓncipium nõ de ꝓncipio. Et ꝓpterea tuz qz ratio ꝑmi optime per negationẽ notificatur: tum ad cõmẽdandam hãc tãtam patris auctoritatem: pp quam ꝑm Pilarium maioꝝ dr̃ filio: et filiꝰ in euãgelio solitus est oia referre ad ꝑrem: et ecclesia oẽs fere orationes ad patrez dirigit: merito hꝫ negatio notio posita est. Et hec ratio tãgit in lra in respõsione ad quartum in calce: et in primo sniaz vbi supra. Secunda rõ est. ꝓter variaz cõnexionez istorum terminorum in cõmuni. s. pater et ingenitus. hec. n. duo separata iueniunt apud nos: omnis eni pater est genitus. i. ab alio vl̃ et genit⁹ ꝓprie excepto Ada q fuit pr̃ et igenitus. Ex ꝓpriis tñ rõnibus ꝓiungi possunt: et in paterna psona iuncta sunt: nõ sic autem est de filio et inspirabili: hec enim vbiq; conera sunt: et ideo merito negatio illa inter notiones numerata est: et sumit̃ hec rõ ex Augu. 5° de tri. cap° 8°. Tertia rõ est ex Pylario i libꝝ de sinodis: ad cõmẽdandaz vnitatẽ diuine nature: ponẽdo sigdem inascibilem vnã psonaz: ponit vnuz ꝓncipiuz et caput in nã diuina. Ingt enim Pylarius: q ponere duos inascibiles: ẽ ponere plures deos: et plures naturas diuinas: ac per hoc ponere vnuz inascibilem cõmẽdat vnitatẽ diuine nature: pp qõ sacri doctores nõ qualrcũq; ponũt inascibilitatem esse notionẽ: sed vt ꝓpria est patrinita q nec essentie nec spũs scõ ꝓuenit. Accesit forte ad hec: q noibus ꝓpriis ꝓcessionis spũs sancti caremus: qz igit̃ rõnem habemus quare singulari ꝓuilegio inascibilitas est notio: et regulariter negatiões a notionibus excludunt: rõnabilr̃ a sacris doctoribus inascibilitas obmissa est.

¶ In rñsione ad zᵐ aduerte: q significari vt res q̃daz: est signãri vt res singularis in rez nã: et qm̃ noibus psonaꝝ in actu exercito vt pr̃ et fili⁹ et spũs scũs: et noie silr̃ essentie: vt deus: significant psone et nã in diuinis vt res singulares: notionum aũt ꝓprietatũ et relationũ vt sic: noibus. i. abstractis: rõnes potius rez signifiant̃: ideo ex hoꝝ numero nõ dr̃ deus quinus vel quatrinus ꝛc.

¶ In rñsione ad tertium dubium est: pp obiectionẽ Scoti in quoli. q. 5°. in calce articuli scdi. Si distinctio ingt rationis iter paternitatẽ et spirationẽ sufficeret ad impediẽdam ꝓdicationẽ in abstracto: ipediret̃ et ista: sapia est bonitas: qm̃ distinguũtur formaliter. Cõsequẽs aũt est falsum apud te dic. ergo exẽplum quoq; qõ de attributo addu-

citur nõ est ad ꝓpositum sed potius ad oppositum. Extra propositũ gdez: qz attributũ est nomẽ intentionis: qõ aũt est de noibus ꝓme intentionis: ad oppositum vo: qz ex illo exẽplo habeť: q sicut attributum potẽtie nõ est attributum scie: et tamẽ potẽtia est scia: ita notio paternitatis nõ ẽ notio spirationis: et tñ paternitas est spiratio: qõ est oppositum istente cõclusioni.

¶ Ad hoc dr̃ q obiectio procedit ex malo intellectu lr̃e: imo ex diminuta inspectione eius. Nõ enim dicitur in lra: q iõ nõ predicãtur de inuicez: qz distinguũtur rõne: sed qz significantur vt diuerse rõnes psonarũ. i. vt diuerse rõnes relatiue. Persone eniz diuine relatiões sunt subsistẽtes: vt predictum fuit. et itendit de diuersitate in actu exercito. nõ sub notionis vocabulo: sed sub relationis rõne. Fundať enim respõsio hec super doctrina in 5°metaphy. caplo de vno. s. q sub illo aliqua ꝓprie multiplicantur: cuius differẽtys distinguũtur: ita q itendit q qz paternitas et spiratio: sub diuersis differentijs diuine relationis sunt. illa enim est ad filium: hec ad spm̃ sanctum: ideo et due relationes reales diuine sunt. Et qz hãc distinctionem impoꝛtãt in actu exercito: paternitas et spiratio: ex hoc q significatur vt diuerse rõnes personarum. i. relatiuorum personalium: ideo nõ predicanť de inuicem. Vñ ad obiectionem negãdum est añs. Et de exẽplo dicẽdũ est: q est valde ad ꝓpositus si sane itelligať: nõ enim adductũ est nisi ad manifestãdũ fundamẽtuz illõ ex 5° metaphy. s. q sub illo retinẽt aliq̃ plitatem: sub cuius plurib⁹ differẽtijs cõprehendunť. Et qz sub attributi itentione et non res: scia et potẽtia dei distinguũtur: ideo plura attributa dicunť: nec vnũ dr̃ aliud: licz vna sit alia: qz nõ distinguũtur rei differẽtia: ita quoq; dr̃ in ꝓposito: nõ solũ respectu itentiõis ꝓportate per ly notio: sed et respectu rõnis formalis substrate. i. relationis diuine: sicut eniz attributũ numerať in potẽtia et scientia: ita relationis ratio et nõ soluz notionis itentio: numerať in paternitate et spiratione: et ꝓptera sicut hoc attributũ nõ est illud ita et hec notio nõ est illa q in lra taceť: et paternitas nõ est spiratio: sunt enim relationis noia. et q hec sit. S. Tho. itentio pcipi põt ex ꝑmo sent. dis. z7ª. q. ꝑma. articulo p. in corpe. et ad 3ᵐ.

¶ Contra hãc quoq; respõsionẽ inq̃tum dicit q paternitas et spiratio sunt idem realr̃ argumẽta extant Durandi apud Lapeolum iz°. dis. ꝑmi. articulo z°. cõra ꝑmam cõclusionem. Sed nõ sunt mihi vila recitatione digna.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

¶ Articu. IIII. Iuxta ¶ lius clarꝰ est.

¶ In corpore duo facit. Primo docet in cōmuni in qua fidei materia liceat vel non liceat: contrarie opinari. Secūdo rñdet ꝙsito

¶ Quo ad primū duplex ponit genus pertinētium ad fidem. ſ. directe ⁊ indirecte. De ꝓmo genere dicit: ꝙ opinari falsuz est hereſiſ ⁊ maxie adiuncta pertinacia. De ſcōo vo dicit duo. ꝓmo ꝙ ante eꝝ cōſideret seu determinatuz sit cō sequi aliqd cōtrarium fidei: opinari falsuz non est hereſis maxie ſine ptinacia. Scōum est: ꝙ error huiusmodi pōt manifestationem aut eccleſie determinationez est hereſis. Et ex his deducit corelarie: ꝙ multa hodie reputantur herꝫ tica ⁊c.

¶ Aduerte hic: ꝙ ad rationes hereſis i. ſe ſufficit ꝙ sit errō in his que ſunt fidei. Sed ad rationem hereꝫ tici formaliter requiritur vltra hec pertinacia: ⁊ propterea in littera ꝓ modum additionis adiungit ſi adſit aut abſit pertinacia. Rursus in ſecundo gene-

¶ Utrum liceat cōtrarie opinari de notionibꝰ. Articu. IIII.

ABquartuz sic ꝓcēditur. Videt ꝙ nō liceat cōtrarie opinari de notionibꝰ. Dicit enim Aug. in. i. de trinitate. ꝙ nō erratur alicubi periculoſius eꝝ i materia trinitatis. Ad qnā certuin ē notiones ptinere. Sed hꝫie opiniones non poſſunt eē absq; erroꝛe. Ergo contrarie opinari circa notiōes nō licet.

¶ Preterea. Per notiōes cognoſcitur perſone vt dictum est. Sed circa ꝓſonas nō licet cōtrarie opinari. Ergo nec circa notiones.

¶ Sꝫ contra: articuli fidei non ſunt de notionibꝰ. Ergo circa notiōes licet sic vl'aliꝫ opinari.

¶ Respōdeo dōm ꝙ ad fidem pertinet aliqd dupliꝫ. Uno modo directe. Sic ea que nobis ſūt principaliter diuinitus tradita. vt deū esse trinum ⁊ vnū. filium dei esse incarnatum: ⁊ huiꝰ. Et circa hoc opinari falsum hoc ipſo inducit hereſiꝫ: maxime ſi pertinacia adiungatur. Indirecte vero ad fideꝫ ptinent ea: ex quibus conſequitur aliquid ꝛtrariuz fidei. Sicut ſiquis diceret. Samuelem non fuiſſe filiuz Helcane. Ex hoc eni ſequit ſcriptura diuina eē falsa. ¶ Circa hoꝰ ꝙ absq; piculo hereſis aliqd falsum pōt opinari anteꝫ cōſideret: vl determinatū sit: ꝙ ex hoc ſequit aliqd cōtrariuz fidei: ⁊ maxime ſi nō ptinaciter adhereat. Sꝫ postꝫ manifestum est ⁊ ꝓcipue ſi sit per eccleſiam determinatū: ꝙ ex hoc ſequit aliquid cōtrarium fidei: in hoc errare nō cēt absq; hereſi. Et propter hoc in lra nūc reputant hereticа: que prius nō reputabant propter hoc ꝙ nūc ē magis manifestum qd ex eis ſequat. Sic igit dōm est ꝙ circa notiones

aliq absq; periculo hereſis ꝛrie ſūt opinati: non itēdētes ſuſtinere aliqd ꝛriū fidei. Sed ſi qs falsuz opinaret circa notiones ꝛſiderans ꝙ ex hoc ſequatur aliqd ꝛriū fidei: in hereſiz laberet. Et per hoc patet reſpōſio ad obiecta.

¶ De perſonis in ſpeciali. Et primo circa perſonam patris. Queſtio. XXXIII.

COnſequenter cōſideranduz ē de ꝓſonis in ſpāli. Et primo circa ꝓſonam pris. ¶ Circa quā q̄runt q̄tuor. Primo vtrū pri cōpetat esse principiuz. Scōo vtrū ꝓſona patris ꝓpie ſignificet hoc nomie pater. Tertio vtrum ꝓprius dicat in diuinis pri ſm ꝙ ſumit ꝓſonaliter: q̄rto ſm ꝙ ſumit eēntialr. Quarto. vtr sit ꝓprium pri eē ingenituz.

¶ Utruz cōpetat patri esse principium. Articulus. I.

AD primū sic ꝓcēditur. Videtur ꝙ pater nō possit dici principiuz filij vl ſpūs ſci. Principium enim ⁊ causa idez sunt ſm phi. Sed non dicimus patrem esse cām filij. Ergo non debet dici ꝙ sit eius principiū.

¶ Preterea. Principium dr respectu principiati. Si igit pater est principiuz filij: sequitur filium esse principiatuz: ⁊ per cōſequens esse creatum. Qd videt esse erroneum.

¶ Preterea. Nomē principij a prioritate sumit. Sꝫ in diuinis nō est prius ⁊ posteri⁹. vt Atha. dicit. Ergo in diuinis nō debemus vti noie principij.

¶ Sed cōtra est qd dicit Aug. in. iiij. de tri. Pater est principium totius deitatis.

¶ Rñdeo dōdꝫ: ꝙ ꝟ nomē principium nihil aliud signāt eꝝ id a quo aliqd ꝓcedit. Dē eniz a quo aliquid ꝓcedit quocūqz

re quādo deest determinatio eccleſie: nō vocat manifestū conſequi aliqd contrarium fidei ex aliqua poſitione: ex ꝟ ꝙ multi doctores credūt sic: alys oppoſitū ſentientibus. Unde in huiꝰ falsum opinantes non solum ab hereſi ſꝫ ét a peccato excusantur: ꝙ iuxta gradum ſuum quātuz cognoſcunt rationabiliorem viam arbitrant ſe ſequi: ſalua eccleſie reuerētia.

¶ Quo ad ſecūdum conclusio reſponſiua est: ꝙ licz contrarie opinari de notionibꝰ ſi nihil est: aut conſideratur: cōſequens contrarium fidei. ꝙ patur: qz notiones sunt in ſecundo genere. Dō. XXXIII.

¶ Articulus. I.

Iuxta ¶ lius clarius.

¶ In corpore conclusio. Pater est ꝓncipiū. probatur. ꝓncipiū est a quo aliquid procedit: ⁊ cōuerſo. Pater ē a quo procedit aliuꝰ. ſcz filius: ⁊ ſpiritus ſanctus. ergo pr est ꝓncipium.

¶ In reſpōſione ad primum aduerte: ꝙ Aureolus apō Lapreolum in primo diſtin. 29ª. duo dicta huiꝰ ſre impugnat.

ꝓprium est differentia inter grecos ⁊ latinos doctores: affert enim contra hoc Dylariuz in quarto de trinitate. patri auctoꝛis nomen tribuētem. ⁊ Augustinum in ſeptimo de trinitate capꝰo 4. dicentem de patre. illud qō est ei causa vt sit: est ei causa vt ſapiens sit. Secundum est ꝙ ideo nomie principiꝫ ⁊ non cauſe vtimur i diuinis quia ē cōmunius: qm extendit se ⁊c. Contra hoc inſtat. nomē rōne ꝛmunitatis cōueniens deo hoc habꝫ: quia rō minus communis nō ꝓuiret ei: ſed ꝓncipium nō est huiꝰ ſm dicta tua: qm nulla ratio principij poſita in 5ª me. conuenit patri reſpectu filij vt ꝓs diſcurrēti.

¶ Ad primum dōrum dr duplr. ꝓmo ꝙ ſatis est littere ꝙ latini doctores nō habuerunt cauſe vocabulꝫ in vſu: dato ꝙ aliquādo i, ueniret. Scōo dr ad illud Hylary cū ſancto Tho. in ꝓſent. di. 29ª. q. ꝓma. artꝰ ꝓmo. ꝙ auctor nō imporꝛtat causalitatē: ſed principiuz nō ab alio. ⁊ iō ꝓri attribuit. Illud vo Aug. nō est ad ꝓpoſitū: ō cēntialibꝰ eni logꝫ: in qbꝰ ꝟstat nō eē cāz niſi ſm rōnez.

¶ Ad ſcōum vo dr: ꝙ falsuz est nullā rōnez ꝓn cipij ex 5ª met. in patre ſaluari. expſſe nāqz ibidem dr: cōmuniſſimā rōnem ꝓncipij eē primuz ex quo ē: id aut cognoſcit aliqd. Con

ſtat autem patrem esse primuz ex quo est filius: iuxta illud. ⁊ ex patre natum ante oia ſecula. In lra aūt manifeſtat iſta maioꝛ cōitas ex notioꝛibus nobis. ſ. puncto ⁊c. nō ꝙ iſte acceptiones locū habeant in diuis: ſꝫ vt ex his tāq; ex notioꝛibꝰ notificet maiō abstractio ꝓncipij eꝝ cāe

¶ Articu. II.

Nti tulo ly ꝓr. vt in ſolutiōe dubꝫ patebit: ſumit ꝓut in diua trinitate admitꝫtit. ly ꝓprie. ſumit: ⁊ vt diſtinguit cōtra metaphoꝛice: ⁊ vt diſtinguit cōtra cōmune: ⁊ vt diſtinguit cōtra eꝛnee. Extra, neū antez dico quōlibet adiacēs: quēadmodū dicimus de aliq ꝙ ſortes ē nomē ꝓpium eiꝰ. filiꝰ vo plꝰnis ꝓmogenitus nō eē eiꝰ nomē ꝓpriū: qz ſignificat accīs adiacēs ſorti: ⁊ nō eiꝰ ſubaz: ⁊ hoc tertio mō ꝓncipalr ⁊ directe ſumit in hoc titulo: vtroqz aūt alio mō ꝛcomitanter. ita ꝙ itentio qōnis ē: an pr sit nomē ſignificās ꝓprie ſubam seu ꝓprium ſubſtantiale alicuiꝰ diuine ꝓſone: an ſignificet aliquid adiacens illi. Unde ly diuine ꝓſone ſupponit ꝓ ipſa hypoſtaſi vt sic.

¶ In corpe vnica est cōclusio reſpōſiua queſito affirmatiue. Pater ē nomen ꝓpriuz ꝓſone patris. Et ꝓbat sic. ſignificās id ꝙ qō ꝓſona quecūqz diſtinguit ab oibꝰ

ptinēs ad fi-
dem et ꝓpp. quot modis dicatur he
retica. hyſpalenſis
3. ſ. d. 21. q. 1ª. no-
ta. item q differē
tia ſit inter here
ticaz erroneaz
et temerariā vide
Silueſtrina voce
hereſis. ꝓ. §. 1ª.
item de lyra ple
narie alfonſus
de caſtro. in de
iuſta hereſ. puni
enricus de ga
dauo. quol. 7
q. 23. circa
principiū. ſ.

a 223.

+ nā hoc clarū ē quā ad intra dit quid eternū ad extra uero ex tempore

alijs:est nomē proprium illius:sed pater significat pater/nitatem:per quam persona patris distinguit ab omnibus alijs.ergo est nomē proprium persone patris. Maior p/batur in lr̃a virtualr̃ sic. Nomē proprium huius hoīs si/gnificat hāc aīam ⁊ hoc corpus.ergo signāt id per qđ di/stinguit ab oi/bus alijs: par autem ratio est de ceteris. igr̃. Añcedēs ma/nifestat̃: ⁊ rō/ne: qꝛ sicut de itellectu hoīs sunt carnes et ossa:ita ⁊c̃.⁊ au/ctoritate septi/mo metaphy. ¶ Circa hāc rō/nem dubiū oc/currit: quoniā medius termi/nus.s. significa/re id quo perso/na hec distin/guit a ceteris:
b aut iportat si/
166. gnificare for/malr̃ ⁊ in actu ipsum distincti/uum psone: aut māliter ⁊ i po/tētia:eo modo
172. quo supius di/citur significa/re cōtenta sub eo:si sumit̃ pro significatione formali:sic fal/sa est minor:pr̃ enim nō signi/ficat personale distinctiuū di/uine persone. Quoniā signi/ficat formalr̃ id quo pr̃ con/uenit cū ceteris pr̃ibus:ꝯueniē/tia saltē analo/ga. Nō est aūt idē distinctiuū alicuius ⁊ quo
161. cū alijs ꝯuenit
b qꝛ hoc est cōe: illđ proprium. Si vero sumit̃ đ significatio/ne in potentia vana ē maior: vanuſqȝ est to/tus pcessus cor/poris:qm̃ expresse loquuntur de significare actualr̃: aliogn hō eēt nomē ppriū hꝰ hoīs:nec oportuisset hec adducere. ¶ Ad hoc breuiter dr̃:ꝙ hic est s̄mo de significare actua/liter. Et ad obiectionem ad oppositum respōdetur:ꝙ ly

i. qꝛ nec hō nec angelus ē eēnalr intellectus sȝ so/lus deus et inde ē ꝙ in so/lo deo pcessio in/tellectualis ē per modū nāe, et verbū dr̃ pprie filius.

cuti enim de rōne hoīs est aīa ⁊ corpus: ita de itellectu huiꝰ hoīs ē hec aīa ⁊ hoc corpus: vt dr̃ in. vij. meta. Hic autem hic homo ab omnibus alijs di/stinguit̃. Id autem per quod di/stinguit̃ psona patris ab oībus alijs ē paternitas. Unde pprium nomen psone patris ē hoc no/men pater quod significat pa/ternitatem. ¶ Ad primū ergo dicendum ꝙ apud nos relatio non ē subsistens psona. Et iđ hoc nomē pater apud nos nō significat personam sed relatio/nem psone: non autem est ita in diuinis: vt quidam falso opi/nati sunt. Nam relatio quam significat hoc nomen pater est subsistens persona. Unde su/pra dictum ē:ꝙ hoc nomē p/sona in diuinis significat rela/tionem vt subsistētem in diui/na natura. ¶ Ad scđm dicen/dum:ꝙ s̄m phm in. ij. de aīa. denoīatio rei maxime debet fie/ri a perfectione ⁊ fine. Gnatio aūt significat vt in fieri. Sed pa/ternitas significat complemen/tum gnationis. Et ideo potius est nomen diuine persone pa/ter ꝙ̃ generans vel genitor. ¶ Ad tertium dđm: ꝙ verbū nō ē qđ subsistēs in natura hu/mana. Unde nō proprie pōt dici genitum vel filius. Sed verbū diuinum ē aliqđ subsistens in natura diuina. Unde pprie ⁊ nō metaphorice dr̃ filius ⁊ eiꝰ principium pater. ¶ Ad quar/tum dicēdum:ꝙ nomen gene/rationis ⁊ paternitatis:sicut ⁊

pater duplr̃ sumi pōt. pmo vt est nomē analogū ad oēm quomōlibet patrem: ⁊ sic pculdubio falsa esset minor: sic enim significat ꝯmune qđ pportionalr̃ omni patri. Alio mō vt est pmum ⁊ caput huius analogie. ⁊ sic signāt cōsti/tutiuum distinctiuūqȝ psonale pme psone trinitatis diui/ne: vt eni in. q. 13º declaratum est. Alia est for/malis rō red/denda quereti qđ est pma pso/na diuina qua/tenus pr̃: ⁊ qđ 73.
ē sortes ꝙ̃tenꝰ 70.
pr̃: sicut in alijs analogis cōibꝰ deo ⁊ creature ipa aūt alietas rōnis cōsurgit ex eleuatōe re/latiōis pr̃nita/tis ad subsistē/tiam psonalita/tem ⁊c̃. Et ppea ly pr̃ sic sūptum ex ppria sua rō/ne signāt illius psonalitatē: pp qđ absqȝ addi/tione tradidit dn̄s baptiçan/dū esse in noīe patris ⁊c̃. Du/bium aūt rema/nēs circa mio/rem: an. s. pater/ 161.
nitas sit psona/ ⁊ b c
le distinctiuum pr̃is. in. q. 40º. arº 2º tractabit. ¶ In respōsiōe ad quartū no/ta: ꝙ de ratiōe gnātionis sunt duo. scȝ. distin/ctio suppositorum: ⁊ vnitas forme: que cōi/cat̃. Et quoniā 187.
gnāns vt sic as/similat̃ sibi ge/nitum: similitu/do autem spēs est vnitatis: ꝙ̃/to stante distin/ctione supposi/tali maior est vnitas forme: tāto gnātio est pfectior. ¶ Articu. III.

alia nomina que proprie dicun/tur in diuinis per prius dicunt̃ de deo ꝙ̃ de creaturis ꝙ̃tum ad rem significatam: licet non quātum ad modum significan/di. Unde ⁊ apl's dicit ad Ephe. iij. Flecto genua mea ad patrē domini mei Iesu xp̄i: ex quo omnis paternitas in celo ⁊ in terra nomiat̃. Quđ sic apparet. Manifestum ē enim ꝙ gnatio accipit spēm a termino q ē for/ma generati. Et quāto hic fue/rit ppinquior forme generātis tanto verior ⁊ pfectior ē gene/ratio. Sicut generatio vniuo/ca ē perfectior ꝙ̃ nō vniuoca. Nam de ratione generātis est ꝙ generet sibi sile s̄m formam. Unde hoc ipm ꝙ in gnatione di/uina ē eadē numero forma ge/nerātis ⁊ geniti: in rebus autē creatis nō est eadē numero sed spē tm̄: oñdit ꝙ generatio ⁊ p/ꝯñs pr̃nitas p prius sit in deo ꝙ̃ in creaturis. Unde hoc ipso ꝙ in diuinis est distinctio geniti a generante s̄m relationem tm̄ ad veritatem diuine generatio/nis ⁊ paternitatis ptinet.

¶ Utrū hoc nomē pater dicat̃ in diuinis p prius s̄m ꝙ perso/naliter sumit̃. Articu. III.

AD tertium sic pcedit̃. Uidet̃ ꝙ hoc nomē pater nō dicat̃ in diui/nis per prius: sed ꝙ p/sonaliter sumit̃. Cōe enim s̄m itellectum ē prius pprio. Sed hoc nomē pater s̄m ꝙ psonalr̃ sumit̃ est pprium persone pa/tris: s̄m vero ꝙ sumitur eētia/

IN titulo aduerte tria. Primo ly pr̃ sed ꝙ psonalr̃. Pater eni duplr̃ đ deo dr̃. s. psonalr̃: quū dr̃. pater dn̄i nostri Iesu christi. ⁊ essentialr̃: quum dicitur: pater miseri/cordiarum. Et ideo nō imerito additur ly sed ꝙ psonalr̃. Scđo ly dicat̃. nō enim queritur an in diuinis prius sit + esse patrē ad itra. an esse patrem ad extra. Sed an rō for/malis patris noīe significata: p prius dicatur de deo vt ē pater intra: ꝙ̃ de eo vt est pr̃ extra. Tertio ly prius quā/tis enim ex ra/tione in oppo/situm facta in lr̃a prioritatem idistincte signi/ficare videat̃: directe tn̄ in p/posito stat pro poritate sed na/ture ordinem: q inter intentio/nes vnius no/minis inueniri est solitꝰ: vt pȝ in toto quinto metaphysi. ita ꝙ sensus ē: an ratio patris no/mine significa/ta: personalr̃ di/cta: sit nature ordine prior i/tentio talis no/minis: ꝙ̃ ratio eiusdem eētia/liter dicta. ¶ In corpe vni/ca est cōclusio respōsiua que/sito affirmati/ue. Pr̃ p prius dr̃ in diuinis p/sonalr̃ ꝙ̃ essen/tialr̃: probatur sic. oīa imperfe/cta sumūtur a perfectis. ergo omne nomē pꝰ dicitur de illo i quo saluat̃ to/ta eius ratio p/fecte ꝙ̃ de illo i quo saluatur scđm aliquid. ergo paterni/tas prius dici/tur in diuinis scđm ꝙ impor/tat respectū p/sone ad perso/nam: ꝙ̃ s̄m ꝙ dicit respectum dei ad creatu/ras. ergo. pma consequētia p/bat̃. primo: qꝛ de eo đ quo no/mē dicitur s̄m aliquid: dicit̃ quasi p simili/tudinem ad id in quo perfecte saluatur. manifestatur de/inde in leonis nomine. Scđa autē probatur: quia in deo patre ⁊ deo filio inuenitur perfecta ratio paternitatis ⁊ filiationis: in deo autem et creatura non: sed s̄m aliqua/lem similitudinem. Et probatur prima pars huiꝰ assum/pti: quia diui/narum psona/ 161.
rum vna est na d
tura ac gloria. 186.
Secunda vero ps quo ad ne/gationem: quia creatura non eiusdem natu/re est cum deo: quo ad affir/mationem ve/ro manifesta/tur graduādo latitudinem fi/lialis assimila/tionis creatu/re ad deum: iux/ta quattuor mo/dos similitudi/nis. scilicet ve/stigij imaginis gratie ⁊ glorie. Confirmātur/ qm omnia auc/toritatibus sa/tis clare in lit/tera. ¶ In responsio/ne ad primum diligenter no/tato tria. scȝ di/stinctionem cō/paratiōes ⁊ ra/tiones earum. Distinctio est hec: cōmuniū. idest. essentia/lium: quedam dicuntur abso/lute vt bonus sapiēs ⁊c̃. que/dam respectiue ad extra: vt do/minꝰ ⁊c̃. Cōpa/ratōes sūt due: prima est. cōia absoluta sunt pora s̄m itelle/ctū psonalibꝰ. Altera est: cōia respectiua ad extra: sunt po/steriora psona/libus. rō pme ꝯparationis ē: quoniam cōia absoluta clau/dunt in psona/libus: ⁊ nō eꝯ.

liter est cōmune toti trinitati. Nam toti trinitati dicimus pa/ter noster. Ergo per priꝰ dicit̃ pater eētialiter sumptum ꝙ̃ personaliter. ¶ Preterea. In his q̄ sunt eiusdē rōnis non est predicatio per priꝰ ⁊ posteriꝰ. Sed paternitas ⁊ filiatio scđm vnā rōnem videntur dici sed ꝙ psona diuina est pr̃ filij: ⁊ scđm ꝙ tota trinitas est pater noster vl' creature: cum s̄m Basilium accipere sit cōe creature ⁊ filio. Ergo nō p prius dr̃ pr̃ in diui/nis sed ꝙ sumitur psonaliter ꝙ̃ scđm ꝙ sumitur personaliter. ¶ Preterea. Inter ea q̄ nō di/cunt̃ s̄m rōnē vnā nō pōt eē cō/paratio. Sed filiꝰ comparatur creature in ratione filiatiōis vl' gnationis s̄m illud coll'. i. Qui est imago dei inuisibilis primo/genitꝰ omnis creature. Ergo nō p priꝰ dr̃ in diuinis paterni/tas psonalr̃ sumpta ꝙ̃ eētia/liter: sed s̄m rationem eandem. ¶ Sed ꝯ est qđ eternum prius ē tpali. Ab eterno autem deus est pr̃ filij: ex tempore aūt pater est creature. Ergo p prius dr̃ paternitas in deo respectu filij ꝙ̃ respectu creature. ¶ Respōdeo dđm ꝙ p prius dr̃ nomē de illo i quo saluat̃ tota rō nois pfecte ꝙ̃ de illo i quo saluat̃ s̄m aliqđ. De hoc. n. dr̃ q̄si p similitudinem ad id i quo pfe/cte saluatur: qꝛ oīa imperfecta sumunt̃ a pfectis. Et ide est ꝙ hoc nomen leo per prius dici/tur de aīali in quo tota rō leo/nis saluatur: qđ proprie dici/tur leo, ꝙ̃ de aliquo hoīe i quo iuenitur aliqđ de ratione leo/nis: vtputa audacia vl' fortitu/do vl' aliquid huiꝰ. De hoc. n. per similitudinē dr̃. Manifestum est aūt ex pmissis: ꝙ perfecta rō pr̃nitatis ⁊ filiationis inue/nitur in deo pr̃e ⁊ deo filio: qꝛ pr̃is ⁊ filij vna ē natura ⁊ glo/ria. Sed i creatura filiatio iueni/tur respcū dei: nō s̄m pfectā rō/nē: cum non sit vna nā creato/ris ⁊ creature: sed s̄m aliqualem similitudinem. Que ꝙ̃to pfectior fuerit tāto ppinquus acceditur ad verā filiationis rōnem. Dr̃ enim deus alicuiꝰ creature pa/ter p similitudinem vestigij tm̄: vtpote irrationalium creatura/rū: s̄m illđ Iob. xxxviij. Quis est pluuie pater: aut qs genuit stillas roris: Alicuius vo crea/ture. s. rōnalis s̄m similitudinem imaginis. scđm illud Deutro. xxxij. Nōne ipe est pr̃ tuus qui possedit ⁊ fec̃ ⁊ creauit te. Ali/quorum vo est pr̃ s̄m similitudi/nē gr̃e. Qui ēt dicunt̃ filij ado/ptiui: s̄m ꝙ ordinant̃ ad here/ditatem eterne glorie per mu/nus gr̃e acceptū: s̄m illud Ro. viij. Ipse spūs reddit testimo/nium spūi nostro: ꝙ sumus fi/lij dei. Si autē filij ⁊ heredes. Aliquoꝝ vo s̄m similitudinem glorie: put iam glorie heredita/tem possident: s̄m illud Ro. v. Gloriamur in spe glie filiorum dei. Sic igr̃ pȝ ꝙ p prius pr̃ni/tas dr̃ in dinis s̄m ꝙ iportat̃ re/spectus psone ad psonā: ꝙ̃ s̄m ꝙ iportat̃ respectꝰ dei ad crea/turam. ¶ Ad primum ḡ dđm ꝙ cōmunia absolute dicta s̄m or/dinē itellectus nostri sunt prio/ra ꝙ̃ propria: quia includunt̃ in itellectu propriorum: sed nō econuerso. In itellectu enim psone patris itelligit̃ deus: sed non cōuertit̃. Sed cōia que im/portant respectū ad creaturam p posterius dicunt̃ ꝙ̃ propria

s̄m cōsecutiuem ad actiues transeuntes. de immanentibus ē dubiū: ꝙ mihi vr̃ ꝙ communia sunt pora psonalibus.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

prioza enīz cō/stat eē a ḡbus nō cōuertīt cō/sequentia. R̄ō/ vo scōe ꝓpatio/nis est: qm̄ p/cessio diuinaꝝ/ psonaꝝ est p̄n/cipiū ꝓcessiōis creaturarū: ac p̄ hoc psonalia p̄supponunt a respectibus ad extra: t aduer/te diligenter/ hāc scōe cōpa/tionis rōnē: q̄ nō logtur nisi/ de respectibus ad extra p̄ti/bus actōes trā/seūtes. hi enim/ tm̄ spectāt ad p/cessionē creatu/raꝝ: t ꝓpterea/ ex hoc loco nō/ hēmus mētez/ auctoris: circa/ cōmnia respe/ctiua ad crea/turaꝝ spectātia/ ad actōes ima/nētes: an. s. po/sterioza sūt psonalib⁹: puta an/ fm ordinē ite⁹/ prius sit deum/ itellre creatu/ras: q̄ ꝓducef/ filiū: aut e⁹. Et/ est dubitatio ō/ simplici itelligēcia q̄ iest ōo/ nāl⁹: nō aūt de/scia visionis q̄/ inest ei libere. Et quoniam i/ ptinens est dif/ficultas hec p/posito: quoniā/ fm huiꝰ nō di/citur deus pa/ter: erit de hoc/ specialis que/stio iuxta hūc/ articulū. Alia/ autem difficul/tas: an. s. proces/sio personaruꝝ/ sit p̄ncipium/ ꝓcessiōis crea/ture iferius. q. 45ª. articlo 6º. ex ꝓposito tra/ctabitur.

que iportāt respect⁹ psonales: q̄ psona ꝓcedēs in diuinis p/cedit vt p̄ncipiū ꝓductionis creaturarū. Sicut .n. verbum cōceptū in mēte artificis p p̄i⁹ intelligīt ꝓcedere ab artifice q̄z artificiatū q̄ ꝓducīt ad sili/tudinez verbi cōcepti in mēte: ita per p̄ius ꝓcedit filius a p̄re q̄z creatura: de qua nomē filiatio/nis dicīt p̄z q̄ aliq̄d participat de filitudine filij. vel patris: vt p̄z p illud q̄ dicitur. ad Ro. viij. Quos p̄sciuit t predestinauit fieri conformes imaginis filij ei⁹. ¶ Ad scām dōz: q̄ accipe dicīt eē cōe creature t filio: nō fm vniuocationē: sed p̄z silitu/dinē quādaz remotā: rōne cui⁹ dī primogenit⁹ creature. Vñ in auctoritate inducta⁹ subdīt. Ut sit ipse primogenit⁹ in mul/tis fratribus: postq̄z dixerat cō/formes fieri aliquos imaginis filij dei. Sed filius dei nāliter p̄z quoddā singulare ꝓ alijs. s. p̄re p naturaz id q̄ accipit: vt idem Basilius dicit. Et fm hoc dī vnigenitus. vt p̄z Jo. i. Unigenitus q est i sinu patris ipse nobis enarrauit. ¶ Et p hoc p̄z solō ad tertium.

¶ Utrum esse igenitum sit patri proprium. Artic. IIII.

AD quartum sic p̄cedit. Uideī q̄ esse igenitum non sit patri p̄prium. Dis enīz ꝓprietas ponit aliq̄d in eo cuius est ꝓprietas. Sed igenitus nihil ponit in p̄re: sed remouet tm̄. Ergo non signāt p̄prietatez patris. ¶ Preterea. Ingenitum aut dī p̄natiue: aut negatiue. Si negatiue: tūc q̄/q̄d non est genitum potest di/ci igenituz. Sed spūs sanctus non est genitus: neq̄z ēt essen/tia diuina. Ergo igenitum etiā eis conuenit. Et sic nō est pro/prium patri. Si autem p̄natiue sumaī cuz ois p̄natio si/gnificet imperfectionem in p̄/uato: sequīt q̄ ꝑsona patris sit iperfecta. Qd est impossibile. ¶ Preterea. Ingenit⁹ i diui/nis non signāt relationem: q̄ non dī relatiue. Significat er/go subam. Ingenitus igitur t genitus fm subam differunt. Filius autem q̄ est genitus nō differt a patre fm substantiaz. Pater ergo non debz dici in/genitus. ¶ Preterea. Pro/prium est q̄ vni soli cōuenit. Sed cuz sint plures ab alio p/cedētes in diuis nihil videī p/hibere q̄n etiam sint plures ab alio nō existentes. Non igī est ꝓprium patri esse ingenitum. ¶ Preterea. Sicut pater est principium persone genite: ita t ꝑsone procedētis. Si ergo pp oppositionē quā hz ad ꝑso/nam genitaz ꝓprium patris ponīt eē q̄ sit igenit⁹: ēt ꝓpriuz ei⁹ dz poni q̄ sit iprocessibilis. ¶ Sed cōtra est q̄ dicit Hila/rius. de trini. Est vnus ab vno. s. ab igenito genitus: ꝓprie/tate videlicet in vnoquoq̄z t inascibilitatis t originis.

¶ Respondeo dōm: q̄ sicut in creaturis inuenitur p̄ncipium primum: t p̄ncipium secun/duz: ita in personis diuis in q̄/bus non est p̄ius t posterius inuenīt p̄ncipium non de p̄n/cipio q̄ est pater: t p̄ncipiū a principio quod est filius. In rebus autem creatis aliquod principium primum inotescit dupl⁹r. Uno q̄dem modo in/quātum est p̄ncipium p̄mū: per hoc q̄ hz relationem ad ea que ab ipso sunt. Alio modo i/quātum est primuz p̄ncipiū: p hoc q̄ nō est ab alio. Sic igit t p̄ inotescit q̄dem p̄nitate t cōi spiratione p respectū ad p/sonas ab eo ꝓcedētes. Inq̄tū aūt est principium nō de p̄n/cipio inotescit p hoc q̄ non est ab alio. Qd pertinet ad ꝓprie/tatem inascibilitatis: quam si/gnificat hoc nomen igenitus.

¶ Ad primū ergo dōm: q̄ q̄dā dicunt q̄ inascibilitas quaz si/gnificat hoc nomē igenitus hz q̄ est ꝓprietas patris: non dī tm̄ negatiue: sed importat vel vtrūq̄z simul. scilicz. q̄ pater a nullo est: t q̄ est p̄ncipiū alio/rum: vel iportat vniuersalem auctoritatē: vel ēt fontalez ple/nitudinē. Sed hoc nō videtur verum: q̄ sic inascibilitas non esset alia ꝓprietas a p̄nitate t spiratione: sed icluderet eas sicut icludīt ꝓpriuz in cōi. Nā fontalitas t auctas nihil aliud signāt in diuis q̄z p̄ncipium origis. Et iō dōz est fm Aug. in. v. de tri. q̄ igenitus negatio/nez gnōnis passiue iportat. Di/cit enī q̄ tātuz valet q̄ dī igenitus: q̄tum valet q̄ dī nō filius: nec ꝓpter hoc segtur q̄ igenitus nō debeat poni ꝓpria notio patris: q̄ prima t simpli/cia p negationes notificantur. Sicut dicim⁹ punctū esse cui⁹ pars nō est. ¶ Ad scām dōz: q̄ igenitū q̄ñq̄z sumīt negatiue tm̄. Et hz hoc Hiero. dic. spūm scm̄ eē igenitū. i. ñ genitū. Alio mō pōt dici igenitū aliquo mō p̄natiue. Nō tm̄ aliquā iperfe/ctionez iportat. Multiplr enī dī p̄uatio. Uno mō q̄ñ aliq̄d nō habet q̄ natum est haberi ab alio: ēt si ipsum nō sit natuz hāe illud: sicut si lapis dicatur res mortua: q̄ caret vita. quaz quedaz res nate sunt hāe. Alio mō dī p̄uatio q̄ñ aliq̄d nō hz q̄ natum est haberi ab aliquo sui generis: sicut si talpa dicaī ceca. Tertio mō quādo ipsum nō hz q̄ natuz est hāe. Et hoc mō p̄uatio iperfectionez ipor/tat. Sic aūt igenituz nō dī p̄/uatiue de p̄re: hz scām mō: put/ scz aliq̄ō suppositum dine nāe nō est genituz: cuius tm̄ nāe ali/q̄ō suppositus est genitū. Sed fm hanc rōnez ēt de spū scō po/test dici igenitū. Uñ ad hoc q̄ sit ꝓpriuz soli patri opz vlteri⁹ in noie igeniti itelligere q̄ con/ueniat alicui ꝑsone diuine: q̄ sit p̄cipiuz alterius ꝑsone: vt sic itelligat iportare negationem in genere p̄cipiī ꝑsonal⁹ di/cti in diuis. Uel vt itelligat in noie igeniti: q̄ō oino nō sit ab alio: t non solum q̄ non sit ab alio per generationē. Sic enīz nec spūi sancto ꝓuenit esse ige/nitū: q̄ est ab alio p ꝓcessionez: vt ꝑsona subsistēs: nec ēt dine essentie: de qua pōt dici q̄ est a filio vel in spū scō ab alio. sez a patre. ¶ Ad tertiū dōm: q̄ hz Hil. Ingenitum vno mō si/gnificat idez q̄ increatū. Et sic fm subam dī. Per hoc enim differt suba creata ab increata. Alio modo significat id q̄ nō est genitum. Et sic relatiue dī eo mō quo negatio reducīt ad genus affirmationis⁹: sicut nō homo ad genus subc: t nō al/bum ad genus qualitatis. Uñ cū genituz in diuis relationem iporter: igenitū ēt ad relationē ptinet. Et sic nō sequitur q̄ p̄ ingenitus distinguaī a filio ge/nito fm subam: sed solū fm re/lationē: inquātuz. s. relatio filij negaī de patre. ¶ Ad quartū dōm: q̄ sicut in quolibet gne opz ponere vnuz primū: ita in diuina nā opz ponere vnuz p̄n/cipiuz: q̄ nō sit ab alio: q̄ in/genituz dī. Ponere igīt duos inascibiles ē ponere duos dos t duas naturas diuinas. Uñ Hila. dicit i li. de synodis. Cuz vnus deus sit: duo innascibi/les esse non possunt. Et hoc p̄/cipue: quia si essent duo inasci/biles vnus eorum nō esset ab alio. Et sic nō distinguerentur oppōne relatiua. Oporteret igīt q̄ distinguerent diuersita/te nature. ¶ Ad qntū dōm: q̄ ꝓprietas patris: prout non est Essentia nāq̄z t si nō simplr: tamē vt i filio t spū sancto est a patre.

¶ In rōnē ad quartuz aduer/te: q̄ Ira duas assignat rōnes quare non pos/sunt eē in diuinis due ꝑsone ingenite. iuxta illud Hilarij: cuz vnus deus sit: duo inasci/biles eē nō pos/sunt: vnitatem diuine nāe assi/gnātis p causa vnitatis ꝑsone inascibilis: t p/ma qdez decu/ctio Ire est: q̄ i omni nā oz po/nere vnū p̄m: ac per hoc si plu/ra prima sunt: plures nature erūt. Secūa est: q̄ si essent duo inascibiles di/stinguerentur diuersitate nā/rum: q̄ nō re/lationib⁹ origi/nis oppositis: neuter eni eēt ab altero aut alio. Uerūtn Scot⁹ i p. d. 2ª q. 5ª. hāc scōaz rōnē rephēdit: eo q̄ mediū ñz est not⁹ ꝑsone: q̄ eni plures ꝑso/nas ingenitas ponerent: nō cō/cederet eas re/lationibus ori/ginis distingui. t Hilarius q/dez inquit hoc/ dicit sed nō p/bat. Sed re ve/ra tam Hilary/ratio q̄z illius i littera deduc/tio nō soluz rō/nabilis sed ne/cessaria ē: quo/niam aut in di/uinis nō est p/sonaruz distin/ctio: vt dicunt

Universidad de Navarra Archivo Histórico

phl: z sic vna tm persona est igenita: aut sut tres persone vt fides catholi-
163. ca docet: et sic
c cu distinctio p
168. absoluta no sit
162. itelligibilis: re
c stat q per ordi-
ne tm originis esse possit. Un medium notius est coclusione sicut notius est no posse esse distinctione realem personaru i absolutis absq diuersitate pfectionis. sed Scotus actus cocepta passione qua expressurus erat i. 26. dis. eiusdez: hec dixisse videt: qua de re iferius erit sermo.

Qo. XXXIIII Articu. I.

Itulus satis clarus est: ex comuni vsu vocabulorum in ma trinitatis. Et ly sit. denotat q est qo. an ex ppria sui signati rone sit nome psonale. An no.
189. Non eniz queritur vtru possit supponer p persona: vel an ex accomodatione sit personale nomen: sz simplr in diuinis tm. i. cuz de deo pdicat.

In corpe tria facit. pmo proponit coclusionez responsiua quesito. s. verbi nome pprie sumptu in diuinis est psonale: z nullo mo eentiale. Scdo statim declarat il-

ab alio potius significat p remotione natiuitatis filij q per remotione pcessionis spus sci: tum q processio spus sci non habet nome spale: vt supra dictum est: tum q et ordine nae presupponit gnonez filij. Un remoto a pre q non sit genitus: cum tame sit principium gnationis: seqtur consequenter q non sit procedens processione spus sancti: q spus sanctus no est generationis principiu: sed a genito procedens.

De persona filij. Questio. XXXIIII.

Deinde considerandum est de persona filij. Attribuunt autem tria noia filio. s. filius: verbum: z imago. Sed ro filij ex rone patris consideratur. Unde restat cosiderandu de verbo z imagine. Circa verbum querunt tria. Primo. vtrum verbum dicat eentialr in diuinis vel personalr. Scdo. vtrum sit pprium nomen filij. Tertio. vtrum in nomine verbi importetur respectus ad creaturas.

Utrum verbu in dinis sit nomen personale. Articulus. I.

Ad primu sic proceditur. Videt q verbuz in diuinis non sit nomen personale. Nomina eni personalia proprie dicunt in dinis: vt pater z filius. Sed verbum metaphorice di in diuinis: vt Orige. dicit sup Jo. Ergo verbuz no est personale i dinis. Preterea. Secundu Aug. in lib. de tri. Verbum est notitia cuz amore. Et sm Ansel. in monol. dicere summo spui nihil aliud est q cogitando itueri. Sed notitia z cogitatio z ituitus in dinis essentialr dicunt. Ergo verbum no di personalr in dinis. Preterea. De rone vbi est q dicatur. Sz sm Ansel. sicut pr est itelliges: z filius est itelligens: z spus scus est itelliges: ita pr est dices: filius e dices: z spus scus est dices. z silr qlibet eoz di. Ergo nomen verbi essentialr di in diuinis z non personalr. Preterea. Nulla persona diuina est fca. Sz vbuz dei est aliqd factum. Dr enim in ps. Ignis grando nix glacies spus procellarum que faciunt verbum eius. Ergo verbum non est nomen personale in dinis. Sz 3 est qd dic Aug. in. vij. de trini. Sicut filius refert ad patre: ita z vbu ad eu cuius est verbu. Sz filius est nome psonale: q relatiue di. Ergo z vbum. Rndeo dom: q nomen vbi in dinis si pprie sumat est nomen psonale z nullo mo essentiale. Ad cuius euidetia sciendu est: q vbuz triplr qdez in nobis proprie di. Quarto aut modo di improprie siue figuratiue. Manifestius aut z coius in nobis di verbu qd voce pfert: qd qde ab iteriori pcedit qtuz ad duo que in vbo exteriori ineniunt. s. vox ipsa z significatio vocis. Uox enim significat itells pceptu sm phm in li. primo piber. Et iteru vox ex significatione vel imaginatione pcedit: vt in li. de aia di. Uox aut que no est significatiua verbu dici non pot. Ex hoc ergo di verbu vox exterior: q significat iteriorem metis conceptuz. Sic igit primo z principalr interior metis coceptus verbum di. Secundario vero ipsa vox iterioris coceptus significatiua. Tertio vero ipsa imaginatio vocis verbu di. Et hos tres modos verbi ponit Dama. in. i. lib. ca. xvij. dices: q verbu di nalis itellectus motus sm quem mouet: z itelligit z cogitat: velut lux z splen-

los termios coclusionis pprie sumptu in diuinis. Tertio pbat pclusione: ibi: ipse aut coceptus cordis. Quo ad secudum: ad declaranduz ly proprie sumptu: distinguit verbi nomen: z ordinatius modos distinguit qde q sumit duplr: scz pprie z metaphorice. Et rursus pprie sumit triplr: z sic adunando oes modos qdruplr dr: trib q dem pmis modis pprie: z qrto similitudinarie. Primo igr pro verbo i voce. Scdo in cogitatiua. Tertio in itellectu. Quarto autez pro aliquo facto: qd vbo significatuz ipe ratum vel effectu est: ordinat at p verbu cordis. 2o oris. 3o cogitatiue locans: pbansqz primoru ordinem: ex hoc q vox exterior verbi ronem non habz: nisi q significat iteriorem metis conceptuz. Ad declaranduz vo ly in dinis: dic q vbuz in deo sumit p vbo ite: pfirmatqz hoc auctate Aug. o his modis accipiedi vbu: diffuse acclar scriptum iuenies in. q. de ve. q. 4a. arti. p z 2. Et in pmo sen. dist. 27a. q. 2a. arti. p z 2. quare vide ibi.

Circa ordinez iter vba positum in lra dubiu est: qualis sit: an quo ad nos: an sm se. Qd. n. non sit q ad nos: ex eo pz: q iuxta huc ordine no vbu cordis sz vbu vocis: locuz pmu hre dz: vt et in lre pncipio isinuat: q vo no sit sm naz: ex eo appet: q vbu cogitatiue scdz in h ordine locu sibi vendicat: qm constat vocale vbu ex imaginatione depedere: z sic q vis ordie dicat. male vbuz oris 2o loco positu vr. debet eni sibi nae ordine vltimus: q ad nos vo pmus. Ad h dicit q assignatus ordo e nae ordo inter itentiones vbi noie signatas. ad cuius euidentiaz scito duos ee canoes i hoc. pmus est. oe nome p prius dr formalr q sm denoiationez extranea: vt pz iductiue. Alter est. oe nome formalr dcm de pluribus: prius dr de eo a quo aliud depedet q de pedente ab illo: z hoc et pz iductiue. verbu igit q formalr saluat in vbo cordis z oris tm: in cogitatiua aut calr. io iuxta pma regula vltimo dr de verbo cogitatiue. Et ad hoc insinuaduz lra dixit imaginatio vbu dr: inues q in cogitatiua ea rone dr verbu: q est vbi imaginatio calis tm: q aut verbi ro formalis: in itellectu sine depedentia a verbo vocis. In voce aut cu depedentia est a vbo cordis: io prius de verbo cordis q de verbo vocis dr: formalr tm vt dcm est: z no sm extrinseca denominatione: vt Durandus putauit: qd ex eo pz: q vox prius verbi nome habuit: q metis pceptus: in illo enim priori vox verbu erat: z ro vbi in pceptu ignota erat. g vox vbi appellationez no sumpsit a vbo cordis. P. Uox est signu expressiuu no denoiatione extrinseca sz formalr: sic fortes est albus: sz ro verbi in voce est ee expssiuu seu manifestatiuu signu pceptus metis alteri: vt in lra dr: sic et ro vbi in pceptu est ee expssiuu signu habitualis notitie sibi: vt in. q. de ve. dr. Igit signatiua vox foralr e vbu sic foralr e expssiua. Ad obione at in opm dr: q ordo nae iter itentiones nois multiplicis: nec attedit sm ordinez rez in qbus itentioes saluat: nec sz ordine illaz itentionum in ee nae. sol eniz qtuis sit prior calefacto a se: z calitas solis prior sit nalr q calor cati p illa: no tm prius dr calidum de eo q de calefacto: sed ecotra: sz attedit sm habitudine ipsaz itentionu in hoc: qd est icludi in alia z no ecotra. Sic aut se hnt itentio formalis z sm denoiatione extrinsecaz. Et pptera lz calitas cogitatiue qua in ea dr vbu: sit por vocali vbo: posterius tm pdicatione eius recipit. Quo ad tertium probat coclusio sic. verbuz in diuinis significat coceptuz itellectus. ergo significat aliquid ab alio procedes. ergo aliqd personale. ergo no sumit essentialiter: sz personalr tm. prima psequetia probatur: quia de rone ipsius conceptus cordis est q procedit ab alio. s. a notitia concipientis. Secuda vero probatur: q perso-

dor qtu ad primum. Rursus vbu est qd non verbo pfertur sed in corde pronunciatur qtuz ad tertium. Rursus etiam verbuz est angelus: idest nuncius intelligentie qtum ad secundum. Dicitur autem figuratiue quarto modo verbum id quod verbo significatur vel efficitur sicut consueuimus dicere: hoc est verbu qd dixi tibi: vel qd mandauit rex: demonstrato aliquo facto: qd verbo significatuz est vel simpliciter enunciantis: vel etiam imperantis. Dicitur autez proprie verbum in deo sm q verbum significat pceptum itellectus. Unde August. dicit in. xv. de trini. Quisquis potest itelligere verbum: non solum anteq sonet: veru etiaz anteq sonoru eius imagines cogitatione inuoluant. iaz potest videre aliqua vbi illius silitudinem: de quo dictum est. In principio erat vbum. Ipse aute coceptus cordis de rone sua habet q ab alio pcedat. s. a notitia cocipientis. Unde verbum sm q proprie di in diuinis significat aliquid ab alio pcedens. Qd ptinet ad ronem noium psonalium in diuinis: eo q psone diuine distinguunt sm origine: vt dcm est. Unde oportet q

ne diuine distinguunt sm originez. Tertia est p se nota. Circa hac ronem ac pclusione dubium occurrit pter tria. Primo q pcedere abstrahit a pcessu reali z pcessu sm ronem. Et silr ly ab alio. pot vtroqz mo itelligi. s. alio sm rem vel sm ronem: z tm lra infert z pcessuz z alietate realem. Scdo z est confirmatio precedetis: pp mltas instatias: itelligere enim amare z qdcunqz aliud simile: significat aliqd pcedes ab alio. puta itellectu vel voluntate zc. z tm no sequit. ergo huiusmodi sunt noia personalia in diuinis. Tertio z e augumetatio pcedetiuz: pp ipmmet auctorez. q z in. q. de ve. z i p sniaz. vbi
supra: pp hec q 163.
adduximus: hac 162.
rone in lra ad- c
ductaz tenet non pcludere: sustinetqz oppositu pnis hic pbate dices vbu qnqz psonale: qnqz eentiale nome esse. Ad euidetiam huius dubitationis. primo de re ipsa: deinde de auctore dicedum est. Quo ad rez scito duo. pmo q ly sm ronem: est pditio diminues: sicut pictu vel mortuum: moueri eniz sm ronem no est moueri. ideo procedere sm ronem no est procedere: sed est itelligi g procedat. i. per modu pcessus. Et pptera cu de pcessu est smo de reali opz itelligi: sicut cuz de motu alijsqz que per ronem diminuunt loqmur: aliogn incerta essent oia. Scito scdo: q aliud est significare aliqd procedens ab alio: z aliud significare aliqd per modum procedetis ab alio. In primo enim dicit q res significata procedit ab alio. in secudo vero: q res significata itelligit z significat vt procedes seu per modum procedetis ab alio. iter hec aut duo maior est distantia q inter celum z terra: qm tanta est quata est iter esse z significari. in pmo enim res significata est ab alio: in secudo vero significat vt ab alio. His autem stantibus respondet: q ppositiones in lra assumpte no sunt distinguede: quonia expresse significat pcessionem cadere supra rem significata. stat ergo ro in hoc: verbi nome proprie sumptum in itellectu: significat conceptum procedetem ab alio: ita q processio determinat ly conceptum sm rem: quonia aliter processio no est. Et pprie dr in diuinis. ergo saluat ibi quo ad vtruqz: alr no proprie diceret. ergo est nomen personale: q ibi nihil est ab alio nisi persona: quauis multa itelligant vt ab alio. Et per hoc pz responsio ad instantias. Amare enim no significat aliqd procedens ab alio: sed significat aliqd per modum procedetis ab alio. Et eade ro est de ceteris hmoi. Quo ad auctorem vo dr: q vt apparet diligeter intuenti eius libros: paulatim in hac dubitatione ad veritatis pfectione puenimus. Nam in p sen. secutus est illoz opione q verbi nome sic amoris nome cosiderantes: qnqz eentiale: quadoqz personale dixerut. postmoduz in. q. de ve.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

declinauit in alterā ptem.s.ꝙ dr̄ psonalr̄:nō tñ absqȝ formidine alterius:vt pȝ ex eo ꝙ rñdet rōnibus ad vtrāqȝ partē:altera vt rōnabiliori amplexa.postremo hoc in loco alterā partē.s.ꝙ psonalr̄ dr̄ asseruit cū expressa destructione alteri⁹.s.ꝙ nullo mō eēntialr̄:⁊ h̄ qꝛ vidit oia illa ce ponit aut manifestatū verbo dei:aut manifestās verbum dei.his enim duob⁹ modis dr̄ metaphorice:vtrobiqȝ aūt claudit verbuȝ ꝓprie dcm̄:⁊ ꝯñter psonalr̄:vt deductum est in lr̄a:nihil eniȝ est in rōne verbi qd̄ imperfectionem importet:sed tantum esse ab alio ⁊c̄.

que dubiuȝ fecerant aliq̄ñdo hac vna rōne cessari.s.ꝙ vbi nomen sigñat aliqd ꝓcedens ab alio:p h̄ secernēs ipm ab his que significant p moduȝ
160. ꝓcedētis.Contra hoc eni nulla instātia militat:i hoc nulla distinctio hȝ locuȝ:vt pȝ ex dictis.Neqȝ assumpsit h̄ absqȝ ꝓbatione:sȝ ꝓbauit hoc ex ipsa rōne rei significate:ipe inquit cōceptus cordis de rōne sua habȝ ꝙ ab alio ꝓcedat:nō ḡ est aliqd eēntiale:qm̄ i nullius essentialis rōne claudit siue itrinsece:siue vt nec̄io cōcomitās:ꝙ ꝓcedat ab alio. Nec drogat h̄ dignitati doctoris:qm̄ nāle ē itellectui humano pfici in ꝓcessu tpis:retractauit ḡ añdicta nō cōmemorādo seipm alr̄ sensisse.sed repellēdo opinioneȝ quā sustinuerat.

¶ In rñsiōe ad pmuȝ aduerte ꝙ ꝯditionalis illa si ponitur vbuȝ dei metaphorice dictuȝ oȝ poni vbum dei ꝓprie dcm̄: non tȝ gr̄a forme sȝ gr̄a mãe qm̄ vt i lr̄a dr̄: si ponit verbū dei metaphori

nomē verbi ꝯm ꝙ ꝓprie in diuinis accipit nō sumat eēntialiter sed psonalr̄ tm̄. ¶ Ad primuȝ ḡ dōm:ꝙ Arriani:quoȝ fons Origenes iuenit:posuerunt filiū a patre esse in diuersitate sube. Vñ conati sunt ꝙ filius dei verbū dr̄ astruere non esse ꝓprie dcm̄:ne sub rōne verbi ꝓcedētis cogerent fateri filiuȝ dei nō eē extra subaȝ pr̄is. Nam verbū iterius sic a dicente ꝓcedit:ꝙ in ipso manet. Sȝ necē est si ponit vbū dei metaphorice dcm̄:ꝙ ponat verbuȝ dei ꝓprie dcm̄. Nō eni pōt aliqd metaphorice verbū dici:nisi rōne manifestationis. Quia vel manifestat sicut verbū: vel est verbo manifestatū. Si aūt est manifestatū verbū:opȝ ponere verbum quo manifestet. Si aūt dr̄ verbū:qꝛ exteri⁹ manifestat ea que exterius manifestantur:non dicuntur verba nisi inquātum significant interiorē mētis cōceptū: quē aliqs ēt per exteriora signa manifestat. Et si ḡ verbuȝ aliqñ dicat metaphorice in dinis:tñ oȝ ponere verbū ꝓprie dcm̄:qd̄ psonalr̄ dicat. ¶ Ad scdm dōm: ꝙ nihil coȝ que ad itellectum ptinēt psonalr̄ dr̄ in dinis: nisi solū verbū. Solū enim verbuȝ sigñat aliqd ab alio emanans. Id eni qd̄ itellectus in ꝯcipiēdo format est verbū. Intellus aūt ipse ꝯm ꝙ est p spēm itelligibilē in actu cōsiderat absolute. Et silr̄ itelligere qd̄ ita se hȝ ad itellm̄ i actu:sicut eē ad ens in actu. Nō enim itellr̄e sigñat actionē ab itelligēte exeūteȝ:sȝ in itelligēte manēteȝ. Cū ergo dr̄ ꝙ vbū est notitia nō accipit notitia ꝓ actu itellectus cognoscentis:vel pro aliquo ei⁹ habitu:sȝ pro eo ꝙ itell's cōcipit cognoscēdo. Vñ ⁊ Aug. dicit ꝙ verbū est sapia genita. Qd̄ nihil aliud est q̄ȝ ipsa cōceptio sapiētis. Que ēt pari mō notitia genita dici pōt. Et ꝑ eūdeȝ modum pōt itelligi: ꝙ dicere deo sit cogitando intueri:inquātuȝ scȝ ituitu cogitatiōis dine cōcipit verbū dei. Cogitationis tñ nomē dei vbo ꝓprie non ꝯuenit. Dicit eni Augu.xv.de tri. Ita dr̄ illud verbū dei:vt cogitatio nō dicat ne aliqd eē q̄si volubile credat in deo qd̄ nō accipiat formā vt verbū sit:eāqȝ dimittere possit:atqȝ informiter quodāmō volutari. Cogitatio enim ꝓprie in inq̄sitione veritatis cōsistit. Que in deo locū nō hȝ. Cū vo itellectus iaȝ ad formā veritatis ptingit non cogitat:sed pfecte veritatē cōtemplat. Vñ Anselmus iproprie accipit cogitationē pro ꝯtēplatione. ¶ Ad tertiū dōm. ꝙ sic ꝓprie loquēdo verbū dr̄ personalr̄ in dinis ⁊ nō essentialr̄:ita ⁊ dicere. Vñ sicut verbum nō est cōe patri ⁊ filio ⁊ spūi scō: ita nō est vez ꝙ pater ⁊ filius ⁊ spūs scūs sint vnus dicens. Unde Augu. dicit.vij. de tri. Illo coeterno verbo nō singulis itelligit in diuinis. Sed dici conuenit cuilibet persone. Dr̄ enim nō solum verbum:sȝ res que verbo itelligitur vel significat. Sic ergo vni soli psone in diuinis conuenit dici eo modo quo dicitur verbū. Eo vero modo quo dicitur res in verbo intellecta cuilibet persone conuenit dici. Pater enim itelligendo se:⁊ filium ⁊ spm̄ sanctuȝ:⁊ omnia alia que eius

¶ In respōsiōe ad secundū aduerte:ꝙ cuȝ dicitur in lr̄a:ꝙ intelligere ita se habet ad intellectuȝ in actu sicut esse ad ens in actu: est locutio non similitudinaria: sed potius excessiua: ac si diceret ꝙ sic esse in cōmuni ad ens i actu in cōmuni: ita tale esse.idest.intelligere ad tale ens i actu.i.intellectū i actu. Declaratū est eni supi⁹: ꝙ cognoscere aliqd est eē illd̄:⁊ ꝙ i cognoscētib⁹ in potētia cognoscitiuuȝ ē pmo in potētia ipm cognitū: deide medio mō iter potētiā ⁊ actū: ⁊ demū ē ipm: ⁊ tūc tm̄ dr̄ actu cognoscens. Nec obstat ꝙ itellr̄e dicatur actio: tū qꝛ est imanens:vt in lr̄a dr̄: tū qꝛ ꝯȝ veritatē magl hȝ sigñari q̄ȝ esse actionis. 524

¶ In respōsiōe ad tertium dubiuȝ est:an verbum diuinum ꝓcedat ex oib⁹ que sunt in sciētia patris.s.patre filio ⁊ spiritu scō ⁊ oibus creaturis: sed quoniam hoc i articulo tertio huius questionis tractatur magis ex proposito: ibidem diffinietur.

sciētia cōtinent cōcipit verbū: vt sic tota trinitas verbo dicat:⁊ ēt ois creatura. Sicut intellectus hois verbo qd̄ ꝯcipit intelligendo lapidem dicit. Ansel. vo iproprie accepit dicere ꝓ intelligere. Que tñ differūt. Nam intelligere iportat solā habitudinē intelligētis ad rē intellectā. In qua nulla ratio originis iportat:sȝ solum informatio q̄dā in intellectu nr̄o: ꝓut itellectus noster fit in actu ꝑ formā rei intellecte. In deo aūt iportat oimodā idētitatē: qꝛ in deo est oio idē intellectus ⁊ intellectū: vt supra oñ
81. 82 sum est. Sed dicere iportat principalr̄ habitudinē ad verbū cōceptū. Nihil.n.est aliud dicere q̄ȝ ꝓferre verbū. Sed mediāte verbo importat habitudinē ad reȝ intellectā q̄ in verbo ꝓlato manifestat intelligēti. Et sic sola psona q̄ ꝓfert verbū est dicēs in diuinis: cū tñ singula personarū sit intelligēs ⁊ intellecta: ⁊ ꝑ ꝯñs verbo dicta. ¶ Ad quartū dōȝ ꝙ verbū sumitur ibi figuratiue: ꝓut significatū vel effectus verbi dicit verbū. Sic.n.creature dicunt facere verbū dei inq̄ȝtū exequunt effectū aliquem ad quē ordinant ex verbo concepto diuine sapiētie: sic aliqs dicit facere verbū regis: dū facit opus ad qd̄ ex verbo regis instigat.

¶ Utrū verbū sit ꝓpriū nomē filij. Arti. II.

190 Ad scdȝ sic ꝓcedit. Videt ꝙ verbuȝ nō sit ꝓpriū nomen filij. Filius.n.est ꝑsona subsistens in diuinis. Sed verbum nō significat rem subsistentē: vt in nobis pȝ. Ergo verbū nō pōt eē ꝓpriū nomen persone filij. ¶ Preterea. Verbū ꝓlatione quadā ꝓcedit a dicēte. Si ergo filius est ꝓprie verbū nō ꝓcedit a patre: nisi ꝑ modū ꝓlationis. Qd̄ est heresis Valētini: vt pȝ ꝑ Aug. in lib. de heresib⁹. ¶ Preterea. Oē nomē ꝓpriū alicui⁹ psone significat ꝓprietatē aliquaȝ eius. Si igit verbū sit ꝓpriū nomē filij significabit aliquā ꝓprietatē eius. Et sic erūt plures
183 ꝓprietates in diuinis q̄ȝ supra enūerate sunt. ¶ Preterea. Quicūqȝ itelligit intelligēdo cōcipit verbū. Sed filius intelligit. Ergo filij est aliqd̄ verbū. Et sic nō est ꝓpriū filij eē vbuȝ. ¶ Preterea. Hebre.i.dicit de filio. Portās oia verbo virtutis sue. Ex quo Basilius accipit ꝙ spūs scūs sit verbū filij. Nō est ergo proprium filij esse verbum.

¶ Sed cōtra est qd̄ Aug. dicit.vj.de tri. Verbum solus filius accipitur.

¶ Respōdeo dōm ꝙ verbū ꝓprie dictū in diuinis psonalr̄ accipit:⁊ est ꝓpriū nomē persone filij. Significat.n.q̄ndā emanationē intellectus. Persona aūt que ꝓcedit in diuinis ꝯm emanationē intellectus dicit filius: ⁊ hui⁹ ꝓcessio dicit gnātio: vt supra oñsuȝ est. Vñ relinquit ꝙ solus fili⁹ ꝓprie dicat vbū in diuinis. ¶ Ad primū ḡ dōm: ꝙ in nobis nō est idē eē ⁊ itelligere. Vñ illud qd̄ hȝ in nobis eē itelligibile nō ptinet ad nāȝ nostrā. Sed eē dei est ipsuȝ eius itelligere. Vñ verbū dei non est aliqd̄ accidens in ipso: vel aliquis effectus eius: sed pertinet ad ipsam nām eius. Et iō opȝ ꝙ sit aliqd subsistens. Qꝛ quicqd est in natura dei subsistit. Et iō Dama. dicit: ꝙ verbū dei est substātiale: ⁊ in hypostasi ens. Reliqua vo verba.s. nr̄a virtutes sunt anime. ¶ Ad scdm dōȝ: ꝙ nō ꝓpter hoc error Valentini est dānatus: qꝛ filiū dixit ꝓlatiōe natū: vt Arriani calūniabātur: sicut Hila. refert in.vj.de tri. sed ꝓpter variū modū ꝓlatiōis quē posuit: sicut pȝ ꝑ Augu. in lib. de heresibus. ¶ Ad tertiuȝ dicendū: ꝙ in noie vbi eadē proprietas importat que in nomine filij. Vñ dicit Aug. Eo dr̄ vbū quo filius. Ipsa eni natiuitas filij que est ꝓprietas psonalis eius diuersis noib⁹ significat: que filio attribuūtur ad exprimēdū diuersimode perfectionē ei⁹. Nā vt oñdat ꝯnaturalis pr̄i dr̄ filius. Ut ostēdat coeternus dr̄ splēdor. Ut ostēdatur oino silis dr̄ imago. Ut ostēdat imāliter genitus dicit verbū. Nō aūt potuit vnū nomen inueniri: ꝑ qd̄ oia ista designarent. ¶ Ad quartū dōȝ: ꝙ eo mō cōuenit filio esse itelligentē quo cōuenit ei esse deū: cū intelligere eēntialiter dicat in diuinis: vt dictum est. Est aūt filius deus genitus: nō aūt generās deus. Unde est qdeȝ intelligens: non vt producens

Articu. II.

In titulo ly ꝓpriuȝ distinguit ⁊ cōtra cōmune ⁊ contra extraneuȝ.idest.adiacēs: vt ō pr̄is noie dcm̄ fuit: ita ꝙ sensus q̄stionis est: vtȝ vbi nomē i diuinis: soli filio conueniat: vt ei⁹ personalis proprietas: vt patet ex argumentis. 161 87

¶ In corpe vnica ē ꝯ rñsiua q̄sito affirue. vbi noiē ꝓpe dcm̄ i dinis ē ꝓpriū nomē psone filij. Et ꝓbat sic. vbū sigt emanationē ite⁹.i. procedens ꝯm emanationē intellect⁹. ḡ sigt filiū. ḡ sol⁹ fili⁹ ꝓpe ē vbuȝ. ꝓ pa ꝯña. qꝛ ⁊ psona ꝓcedēs ꝯm talē emanationē ē fili⁹ ⁊ h⁹ ꝓcessio ē gnō.

¶ Aduerte h̄ ꝙ si vis hui⁹ ꝓbōnis pspicue ispiciat. za ꝯña abs ꝙ ꝓbōne merito posita ē. ex eo nāqȝ ꝙ psona ꝓcedēs ꝯm emanationē itellect⁹ ē fili⁹. seqt ꝙ vbi nomē ꝯueniat filio. Ex eo vo ꝙ tal' ꝓcessio est ipa gnō: quā cōstat terminari ad filiū. seqt ꝙ idē sit eē filiuȝ ⁊ eē vbuȝ. Ac ꝑ h̄ eē vbū ē proprium ipsi filio: quēadmoduȝ eē filiū: ⁊ sic soli proprie conuenit. d 174 189 b c 198

Universidad del Rosario Archivo Histórico

TArticulo nota ¶Articulus. III. ly in noie verbi:nō.n.queritur vtrū res q̄ est verbū respiciat creaturas ꝛ vtruz res illa diuina vt verbi noie significat:claudat respectū aliquē ad creaturas.

¶In corpe tria facit.p̄ ꝓponit ꝓ directe rūsiua q̄sito affirmᵉ. sit cū medio:ac ꝑ hoc rñdet q̄ ad respectū in cōi.2° determinādo q̄lis est ille respectus:rñdet de tali reū: cōmūi tñ patri ⁊ creaturis. 3° distinguēdo:respōdet ō respectu quo tñ respiē creaturas.

¶Quo ad p̄m ꝓ est de respectu in cōi sic in cōi quoq̄ quesitū fuit: ⁊ est ista.i vbo dei ꝓportatur reūs ad creaturas:⁊ subiungitur statiz medijnz:q2 deꝰ cognoscēdo se cognoscit creaturas.

191 ¶Quo ad 2ᵐ āt ꝓpositū medium explicat magis applicādo ipm ad ꝺnē ꝺctaz ad respectū talez.ſ.verbū dei ē exp̄ssiuuz p̄ris ⁊ creaturaruz. ꝑbat̄ .n.sic. verbuz ē repūtatiuū oiꝰ eiꝰ q̄ō actu itelligit̄. ḡ verbuz ōi est exp̄ssiuū: nō solū patris: ꝛ ét creaturarū. Añs ꝑbat̄. in nobis apud quos fuit diuersa verba fm diuersa itellecta in actu.ꝺña vo ꝑbat̄.q2 deus vnico actu se ⁊ oīa intelligit.

¶Quo ad 3ᵐ est hec ꝺ. Verbū dei eius q̄ō est in deo p̄re est expressiuū tm̄: creaturarū vo est expressiuū ⁊ opatiuū. ꝓbat̄.sciētia dei est dei qd ē cognoscitiua tm̄.creaturarū aūt cognoscitiua ⁊ factiua.ḡ vbū dei ⁊c. Et cōfirmat̄ auctē scripture.dixit ⁊ facta sunt.

¶Circa p̄dicta vniuersamq̄ hāc mām. Aduerte hic esse ꝺiſ.p̄mi.creaturas ꝑduci a deo in eē cognito:⁊ ꝑpterea imaginat̄:q̄ entia diuina p̄ q̄si mouet intellectū paternū ad ꝑductionē termini infiniti.i.vbi:⁊ deinde ad terminū finitū.i.creaturā in eē cognito. Et sic vbuz nō pōt ꝑduci de scia creaturarū q̄ est in 2° instāti nāe. Arguit quoq̄ ad hoc in 2° vbi supra 3ʳ. ꝓ si verbū ꝑcederet vt verbū diuine entie ⁊ ois intelligibilis:pari rōne spiritꝰ

ilij.p̄ res dicta verbo.2°:relatio inter verbū ⁊ rē dictā.3° modus quo verbū refert̄ ad res dictas.4° rō q̄re sic refert̄. Et quo ad res dictas q̄dē in p̄ articlo huiꝰ q̄nis in rñsione ad 3ᵐ habuimꝰ q̄sunt hec tria.ſ. essentia diuina ꝑsone diuine:⁊ ois creatura. ꝑater.n.dicit hec oīa vbo.

quitur q̄ procedat a creatura. ¶Preterea. Idee sunt plures fm diuersos respectus ad creaturas. Si igitur verbū importat respectū ad creaturas: sequit̄ q̄ in deo nō sit vnū verbū tm̄: ſ plura. ¶Preterea. Si verbū iportat respectū ad creaturā:hoc nō est nisi inq̄tū creature cognoscuntur a deo. Sz deꝰ nō solū cognoscit entia:ſ ét nō entia. Ergo in verbo iportabit̄ respectus ad nō entia. Qō videt̄ falsuz.

¶Sz cōtra est qō dicit Aug. in libro.lxxtiij.qōnū.q̄ in noie verbi significat̄:nō solū respectus ad patrē:sed etiā ad illa q̄ per verbuz facta sunt operatiua potentia.

¶Rñdeo dōm q̄ in verbo importat̄ respectꝰ ad creaturā ᶜ. Deus enim cognoscēdo se cognoscit oēm creaturā. Verbū igit̄ in mēte cōceptū est representatiuū ois eius qō actu itelligit̄. Añ in nobis sunt diuersa verba fm diuersa q̄ intelligimus. Sz q2 deꝰ vno actu ⁊ se ⁊ oīa itelligit: vnicū verbū eiꝰ est expressiuū: nō solū patris: ſ etiā creaturarū. Et sicut dei sciētia: dei quidē est cognoscitiua tm̄.creaturarū aūt cognoscitiua ⁊ factiua ᶜ: ita verbū dei eiꝰ q̄ō in deo patris est: est expressiuū tm̄:creaturarū vo est expressiuū ⁊ operatiuū. Et ꝑpter hoc dicitur in ps. Dixit ⁊ facta sunt:q2 iportat̄ in verbo

sanctus spirareť vt amoꝛ diuine essentie ⁊ ois amabilis intellecti:ſz boc est falsuz.ergo.ꝑbat̄ falsitas:q2 tūc vel deus necessario amaret creaturas:vel spūs scūs non necessario ꝓduceret:quoꝝ vtrūq̄ est ipoſe.2° si verbū ꝓcederet ex oībus ⁊c. q̄ ꝓcederet de seipso verbo vt noto patri:qō est incōueniēs: ⁊ tenet sequela. q2 vnū de itellctis formal'r a p̄re ē vbū. 3° nulla relatio realis alicuiꝰ ꝑsone diuine ē ad creaturā: ſz geniti ad id de q̄ gignit̄. si est distinctū realiter ē relo realis. ḡ vbū nō ē genitū ō lapide vt noto p̄ri. S.T. āt vt hic ꝓz tenet vbū ōi natū eē ex oibꝰ q̄ sūt i scia p̄ris .ſ. eentia ꝑois ⁊ oī alio itelligibili simplici: qō dico ꝑ scita a deo scia vi sīois: imagiant̄ eni vt expresse in par.dixit.q̄ p̄ itelligēdo se ⁊ filiū ⁊ spm̄.ſ. ⁊ oēz creaturā ꝑ vbū dei itelligit̄ vnicū verbū ei⁹ est expressiuū: nō solū patris: ſz etiā creaturarū. Et sicut dei sciētia: dei quidē est cognoscitiua tm̄.creaturarū aūt cognoscitiua ⁊ factiua ᶜ: ita verbū dei eiꝰ qō in deo patris est: est expressiuū tm̄:creaturarū vo est expressiuū ⁊ operatiuū. Et ꝑpter hoc dicitur in ps. Dixit ⁊ facta sunt:q2 iportat̄ in verbo

ratio factiua eoꝝ q̄ deus facit. ¶Ad p̄mū ergo dōm: q̄ in nomie persone includit̄ eē ⁊ nā oblique ᶜ. Naz persona est rōnalis nāe indiuidua substātia. In noie igit̄ ꝑsone dine quantum ad relationē personalē nō importat̄ respectus ad creaturaz: sed importat̄ in eo q̄ pertinet ad nām. Nihil tñ prohibet inquātū includit̄ in significatiōe eius essentia q̄ importatur respectꝰ ad creaturā. Sicuti.n.proprium est filio:q̄ sit filius:ita proprium est ei:q̄ sit genitus deus: vel genitus creator. Et per hūc modū iportat̄ relatio ad creaturā in nomine verbi. ¶Ad secundū dōm:q̄ cū relatiōes cōsequātur actiones q̄dam noīa importāt relationē dei ad creaturā: que cōsequit̄ actionem dei in exterior em effectum transeuntem:sicut creare ⁊ gubernare. Et talia dicunt̄ de deo ex tempore. Quedam vero relatio est que cōsequit̄ actionē nō transeūtez in exteriorē effectū; sed manēverū tm̄ est:q̄ verbū p̄ncipaliter exprimit eētiā ⁊ scōario creaturas: sicut ⁊ deus pater p̄ncipal'r intelligit eētiā suā ⁊ scōario creaturas: ita q̄ ly p̄ncipal'r ⁊ ly scōario nihil aliud significant nisi in se ⁊ in alio. Creatura.n.in eētia diuina.ipsa āt eētia in seitelligit ⁊ exprimit.

¶Ad imaginatōes āt scoticas facile est rñdere. Primariuz.n.fundamētū nihil valere ex eo ꝓz:q̄ ꝑductio illa creaturarū chimerica est: ⁊ piculosaz ingerēs doctrinā. sequit̄.n.deū glorioſuz nō posse eē absq̄ hoc q̄ sint creature in eē diminuto:qō in ꝑhia ridiculū.in fide āt scādalū vr̄:ſz de his al's. Nos.n.eētiā diuinā ⁊ formal'r ⁊ obiectiue oē itelligibile cōprehēdere tenētes ex supi⁹ determinatis dīnis:q̄ q2 vbuz ꝓcedit nō ex q̄licūq̄ cognitiōe eētie dine:ſz ex cōprehensione eiusdē:opz vt ꝑcedat ex notitia oīum q̄ sciunt̄ cōprehēdēdo diuinā eētiā: ſz hec sūt oīa supradicta vt ꝓz ex.q.14. ḡ. ⁊ hoc ꝑcul dubio fuit fundamētū Sā. Tho. Ex q̄ ad p̄mā obiectionē Scoti dr̄ breuiter:q̄ vniformiter loquēdo.ſ. de creatura itellecta in deo:⁊ filr amata in deo:par rō est: de vbo ⁊ spū scō: nec aliq̄ō sequit̄ inconueniēs: posset tñ simpl'r negari sequela:

tem in agente: vt scire ⁊ velle. Et talia non dicuntur de deo ex tēpore ᶜ. Et buiꝰ relatio ad creaturam importat̄ in nomie verbi. Nec est verū q̄ nomia importātia relationem dei ad creaturas omia dicātur ex tēpore. Sed sola illa nomia que importāt relationē ꝑtē actionē dei in exteriorē effectū trāseuntez ex tpe dr̄ᵉ. ¶Ad tertiū dōm q̄ creature nō cognoscūtur a deo per sciaz a creaturis acceptā: sed per eētiā suam. Añ nō opz q̄ a creaturis procedat vbū: licet verbū sit expssiuū creaturarū. ¶Ad quartū dōm: q̄ nomē idee principal'r est impositū ad significandum respectū ad creaturā. Et ideo plural'r dr̄ in diuinis ᵉ: nec̄ est personale. Sed nomen verbi principal'r imposituz est ad significandum relationez ad dicentē: ⁊ ex consequēti ad creaturas. inquantum deus intelligendo se intelligit oēm creaturam. Et ꝑpter hoc in diuinis est vnicum tm̄ verbuz ⁊ per-

74 c

94 a

97 b

itelligit filium ē ꝑducat ipz: volūtarie reputat̄ boc incōueniēs. 3° aūt obiectio rñsiōe nō est digna: qm̄ vbū nō distinguitur realiter ab bis a gbꝰ ꝓcedit vt cognitis: sed a quo ꝓcedit vt dicēte vt ō se ꝓz. Esto tamē i hac mā cautꝰ: pp vitatez ꝺditiōalē.ſ. si deus nihil intelligeret i sua eētia nisi ipsaz solā: adhuc bēret̄ ꝑductio vbi. Ex hac eni seq̄ vr̄:q̄ ꝑductio vbi nō est posterior intellectiōe creaturarū i deo: bēs nāq̄ aliā cōditiōalē: si ōs nō eēt ꝑductiuus ad itra itelligere: nihilominꝰ oē itelligibile. Ex hac eni segt̄:q̄ deuz itelligere creaturas i se: nō ē posterius ꝑductione ad intra: q̄re ne ex bis fallaris:qd nāliter de facto sit sequēdo dicito: vt supra. Dixi aūt nāliter:qm̄ ea que deꝰ de facto libere nouit:cū nāle ꝓcedat libez: ꝑcul ab ista disputatiōe sunt. Et qm̄ in cōprehēsione nālis vis scie diuine claudit̄ ars creature factiue: q̄uis non ꝛcludat̄ volitio earum:iccirco verbū dei adequās naturalē eius sciētiā: habet respectū ad creaturam nō solum expressiuū ſz etiā operatiuū: vt in lra ex Augu. dicit̄.

¶In rñsione ad p̄mū. Nota q̄ ꝛtra eā sunt argumēta au reoli:apud Lapreolū in.2.7.di.p̄.q.2. in ꝛclone 5ª ad probandū:q̄ verbū ex psonali ꝑprietate bz q̄ referatur ad creaturas:oīa.n.ex hoc ruūt:q̄ supponunt q̄ idē sit dicere:vbū fm ꝑpriā rōnē refert̄ ad creaturas:⁊ dicere:vbuz ex ꝑprietate psonali bz q̄ referat̄ ad creaturas:cū tamē hec multū distēt:⁊ p̄mū ꝺcedi possit. 2ᵐ aūt nō:⁊ bui⁹ratio est:qm̄ verbū claudit in ꝑpria ratiōe notitiā: que est de numero essentialiū: ꝑpter quā (vt in littera dicitur) refertur ad dicta nota ⁊ facienda.

¶In rñsione ad 4ᵐ. Aduerte q̄ in illis vbis: nomen vbi p̄ncipal'r ipositū est ad signīandū relationē ad dicētē. Iudi-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

cio meo retra-
ctat Sā. T. id
qō in. q. de ve.
q. 4. ar. 5. dixe-
rat. s. q vbi no-
men ꝑncipalr
significat absо-
lutum: z sequi-
tur ꝫ retractа-
tio determina
tionē quā in ꝑ
art. ꝫ fecerat. s.
q vbū sit nom
ꝑsonale: tamē
ita q vbū sigt
ꝑ ꝓprietatē p
sonalē ipsi⁹ filij
in ocreto: z qñ
ḡsi substratuz
est notitia ꝺnо
tata. iō referr
ēt ad dicta ꝛc.
Et hoc cōsonat
rñsiōi ad ꝑm et
vbis ꝓcedētis
articuli. s. vbuz
significat quā-
daz emanatio-
nē itellect⁹. Lō
stat. n. q ema-
natio illa ꝓpe-
tas ꝑsonalis ē
filij: nisi. n. hoc
eēt ꝑ ei⁹ signifi
catū: ex ꝓpria
ei⁹ significatio
ne nō signaret
ꝓpetatē ꝑsona
lē filij in dinis:
ſz ex cōnotato
trñ: ei⁹ oppoſi-
tū ibidē dr.

Q. XXXV.
Articulus. I.

Itulus t ex su-
pradi-
ctis clar⁹ ē.

¶ In cōpe duo
fac. ꝑ ꝓōit tres
ꝺditiōes regſi-
tas ad imagi-
nē. z⁹ respōdet
quesito.

¶ Quo ad ꝑᵐ cō
ditiōes sūt ſili-
tudo specifica
seu ꝫ specificū
signuz, puta fi-
gurā ozta ex il-
lo cui⁹ dr ima-
go. Et ꝑ⁹ quidē
ꝺditio. s. filitu-
do ꝑ se nota re
linquit. z⁹ ātq

ſonaliter dictum. ¶ Ad quin-
tum dicendū q eo modo quo
sciētia dei est non entiū: z ver-
bum dei est non entium: quia
non est aliquid minus in ver-
bo dei q̄ in scientia dei: vt Au
gustin⁹ dicit. Sed tamen ver-
bum est entium: vt expressiuſ
z factiuum. non entium autez
vt expressiuum z manifesta-
tiuum⁽ᵉ⁾.

¶ De imagine. Qō. XXXV.

QEinde querit de
imagine. ¶ Et
circa ꝫ querūtur
duo. Prio. vtrū
imago in diuinis
dicatur personali
ter. Secundo. vtrum sit ꝓ-
prium filij.

¶ Vtr imago in diuinis dicaꝫ
personalr. Articulus. I.

ADitur. Videt q ima
go nō dicatur per so-
naliter in diuinis. Bi
cit enim Augustinus in libro
de fide ad ꝑe. Una est san-
cte trinitatis diuinitas z ima
go: ad quaz factus est homo.
Igitur imago dicitur essentia
liter z nō personalr. ¶ Prе-
terea. Hila. dicit in lib. ō syno.
q imago est eius rei: ad quaz
imaginaꝫ species indifferens.
Sed species siue forma in di-
uinis dicitur essentialiter. Er-
go z imago. ¶ Prеtea. Ima
go ab imitando dicit. In quo
importatur ꝓius z posteri⁹.
Sed in diuinis personis nihil
est ꝓius z posterius. Ergo
imago non potest esse nomen
personale in diuinis.

¶ Sed contra est quod dicit
Augustinus. Quid est absur
dius q̄z imaginē ad se dici: Er
go imago in diuinis relatiue
dicitur. Et sic est nomen per-
sonale.

¶ Respondeo dicendu⁹ q de
ratiōe imaginis est similitudo

Non tamen quecunq̄z similі-
tudo sufficit ad rationem ima
ginis: sed similitudo que est
in specie rei⁽ᵉ⁾: vel saltem in ali-
quo signo speciei. Signū aūt
speciei in reb⁹ corꝑoreis ma
xime videtur esse figura. Vi-
demus enim q diuersoꝝ anі-
maliū ꝑm spēz sīt diuerse figu
re. nō āt diuersi colores. Vñ
si depingaꝫ color alicui⁹ rei in
pariete. nō dr eē imago nisi dꝑ
pingaꝫ figura. Sz neq̄z ipsa si
militudo speciei sufficit vel fi-
gure: sed requirit ad rationez
imaginis ozigo. Quia vt Au
gustinus dicit in libro. lxxxiij.
questionum. vnum ouum nō
est imago alterius: quia nō est
de illo expressum⁽ᵉ⁾. Ad hoc er
go q vere aliquid sit imago:
requiritur q ex alio procedat
simile ei in specie: vel saltez in
signo speciei. Ea vero que ꝓ-
cessionem siue ozіginem im-
portant in diuinis sunt perso-
nalia. Unde hoc nomen ima-
go est nomē personale. ¶ Ad
primū ergo dicendu⁹ q ima-
go ꝓprie dicitur quod pro-
cedit ad similitudinem alteri⁹.
Illud autem ad cuius si-
militudinem aliquid procedit
ꝓprie dicitur exemplar: im-
ꝓprie vero imago. Sic ta-
men Augustinus vtitur no-
mine imaginis cum dicit di-
uinitatem sancte trinitatis esse
imaginez: ad quam factus est
homo. ¶ Ad secundū dicen-
du⁹ q species (ꝓut ponitur
ab Hila. in diffinitione imagi
nis) importat formam deduc-
taz in aliquo ab alio. Hoc. n.
modo imago dicitur esse spe-
cies alicui⁹: sicuti id quod assi-
milatur alicui dicit forma ei⁹,
inquantum habet formam il-
li similem. ¶ Ad tertiū dicen-
dum q imitatio in diuinis per
sonis non significat posterita-
tem: ꝫ solā assimilationē.

ad figurā ꝺcta-
tur in aialib⁹ z
picturis. 3ª āt ꝑ
bat auctorita-
te Aug. afferē-
do instātiā de
ouis: z aduerte
diligenter q ꝫ
3ª cōditio itel-
ligit ꝑ se. i. q
ozigo termine-
tur ad ipaz iḡ-
tū sil'itudo ē. i.
ad ꝫ q sit filі-
tudo z ñ ꝑ acci-
dēs: res illa sit
filis: z ꝫ hū nō:
qñ sup ꝫ fūda
tur ꝓcessus se-
quētis ar⁽ᵘ⁾: nisi
.n. sic itelligere
tur: oēs imagis
ꝺditiōes ꝺueni
rēt spūi scō. Lō
tra hāc tū 3ᵐ
imaginis cōdi
tionem arguit
Aureo. q̄ sēq̄-
reꝫ q soli arti-
fices imaginū
ꝫrent imagies:
ſz ꝫ obo ex ru
di ite⁽ᵘ⁾ ꝓcedit:
qñ z si vez sit
imaginē sp̄ozі
ria repsentato:
mēozē tñ oz eē
q ꝫ ñ cōtingit
vno tñ mō: q̄
niā qñq̄z ozіa
repñtato ꝫz cē
nāle ꝑncipiāte
fiē filius ozіa
ꝑe. qñq̄z ꝫz eē
ite⁽ᵐᵐ⁾ seu cogita
tū vt statua Ce
saris ozіa Ce-
sare cogitato ī
mēte artificis:
vñ ꝑz ꝺñaz ni-
hil valere.

¶ Quo ad zᵐ ꝺ
rñsiua q̄sito af-
firmatiue est.
imago in dinis
ē nomē ꝑsona-
le. ꝓbaꝫ. noīa
ipoztātia ozigi
nē i dinis sī ꝑ-
sonalia: q̄ ima
go est nomē ꝑ-
sonale. Añs ꝑz.
ꝺñaꝺo tenet ex
rōne imaginis
assignata.

ꝫ et qn dr faciamꝰ hoīem ad imaginē nr̄
Sensus est. i. hoīem q̄ sit mā q̄ nra.
.i. ad imaginem .i. q̄ aliqualr accedat
et quasi tendat ad eē imaginē mr̄q.
ut habes nr. seq. ad ꝫ. 3.

t Itulus clarus est. ¶ Articulus. II.
quid vsus ō hoc quesito habeat. 2º tractat duas
opiniones. 3º determinat.

¶ Quo ad ꝑᵐ tria dic. ꝑ vsuz grecoꝝ. 2º latinoꝝ. 3º sacre
scripture: q̄ oīa
clare patent in
littera.

193 ¶ Quo ad zᵐ q̄ vsus latinoruz
auctē scriptu-
re sacre confir-
matᵉ ē: circa ei⁹
rōnē diuerse af
ferūt opiones:
q̄re. s. sol⁹ filі⁹
imago dr: et ꝑ⁹
qdē opio ꝑp cō
uenientiā in no
tiōe cū ꝑre. ex-
cludit. qa ꝑm
notionalia nō
attēdit equali-
tas. q̄ nec filiu
do. q̄ nec ima
go. z⁹ āt discur
rens ꝑ singula:
nec inueniēs cu
ius possit dici
spūs scūs ima
go. excludit q̄
posset dici ꝑis
z filij inq̄tū sī
vnū: z ꝛfirmat
qa hō est vna
imago toti⁹ tri
nitatis.

¶ Quo ad terti
um reddit ꝓdi
ctiv sus latino-
ruz z scripture
rō: z q̄ vt dr in
z. post. idē ē sci
re cām ꝺnis et
ipsaz: sil'r rndet
q̄sito affirᵐᵃ ꝺ-
ne. s. imago est
nomē ꝓpriū fi-
lij: z ei⁹ ꝓbō. ni
hil aliō ē q̄z rō:
q̄re spūs sanct⁹
ñ dicaꝫ imago:
filі⁹ āt sic. Et cō
sistit rō in ꝫ: fi-
li⁹ ꝓcedit vt vꝫ
bū: ō cui⁹ rōne
ē sil'itudo speci
fica ad id a q̄ ꝓ
cedit. Spūs vō
scūs ꝓcedit vt
amor: ō cui⁹ rō-
ne ñ ē tal' filitu
do. q̄ filі⁹ solus
est imago. Añs ex. q. 27. quo ad vtrāq̄z partē pz. Cōseq̄n
tia āt tenet ex rōne imaginis. Et manifestaꝫ ac cōfirma

¶ Utrum nomen imaginis sit
ꝓpriū filij. Articu. II.

AꝺB secundum sic pro
ceditur. Videtur q
nomen imaginis nō
sit ꝓpriū filij. Qz
sicut dicit Damasce. Spirit⁹
sanctus est imago filij. Nō est
ergo ꝓpriū filij. ¶ Prеterea. Be ratiōe imaginis est
similitudo cum expressione⁽ᵉ⁾:
(vt Aug. dicit in libro. lxxxiij.
questionum.) Sed hoc conue-
nit spiritui scto. Procedit
enim ab alio ꝑm modum simi
litudinis. Ergo spiritus san-
ctus est imago. Et ita nō est ꝓ
prium filij q sit imago. ¶ Prе-
terea. Homo etiā dicitur ima
go dei ꝑm illud .i. ad corinth.
ii. Vir non debet velare caput
suum: quoniam imago z glo
ria dei est. Ergo non est ꝓ-
prium filio.

¶ Sed cōtra est qō Augus. di-
cit in. vij. de trini. q solus filі⁹
est imago patris.

¶ Respondeo dicendū: q̄ do-
ctores grecoruz cōmuniter di-
cunt spiritum sanctuz esse ima
ginem patris z filij. Sed do-
ctores latini soli filio attribuit
nomen imaginis. Non enim
inuenitur in canonica scriptura
nisi de filio. Dicit eniz collo. i.
Qui est imago dei inuisibilis.
primogenitus creature. Et ad
Hebreos. j. Qui cum sit splen
dor glorie z figura substantie
eius. Huius autem rationem
assignant quidam ex hoc q fi-
lius conuenit cum patre: non
solum in natura: sed etiam in
notione principij. spiritus aūt

sanctus non conuenit cum fi-
lio: nec cum patre in aliqua no
tione. Sed hoc non videt suf-
ficere: quia sicut ꝑm relatiōes
non attenditur in diuinis: neq̄z
equalitas: neq̄z iequalitas⁽ᵉ⁾ (vt
Augustinus dicit:) ita neq̄z si-
militudo que queritꝫ ad ratio-
nem imaginis. Vñ alij dicunt
q spiritus sanctus non potest
dici imago filij: quia imaginis
non est imago. Neq̄z etiā ima
go patris: quia etiaz imago re-
fertur ꝛmediate ad id cuius est
imago. Spiritus autem san-
ctus refertur ad patrem per fi-
lium. Neq̄z etiā est imago pa
tris z filij: q̄z sic esset vna ima
go duoꝝ. Quod videtur im-
possibile. Unde relinquitur q
spiritus sanctus nullo modo
sit imago. Sed hoc nihil est:
quia pater z filius sunt vnum
principium spiritus sancti: vt
infra diceᵗ⁽ᵉ⁾. Unde nihil ꝓhibi
bet. sic patris z filij inquantuz
sunt vnuz esse vnam imaginē:
cum etiā homo totius trinita-
tis sit vna imago. ¶ Et iō ali-
ter dicendum est: q̄ sicut spiri-
tus sanctus (quāuis sua ꝓces-
sione accipiat naturaz patris:
sicut z filius: non tamen dici-
tur natus:) ita ꝫ accipiat spe-
ciem similem patris non dici-
tur imago: quia filі⁹ ꝓcedit
vt verbū: de cuius ratione est
similitudo speciei ad id a quo
ꝓcedit: non autem de ratiōe
amoris⁽ᵉ⁾: quāuis hoc cōueniat
amori qui est spiritus sanctus
inquantum est amor diuinus.

¶ Ad primum ergo dicendū:
q Dama. z alij doctores gre-

rum ꝓprias differētias. puta amicitie vel ꝺcupiscētie. z⁹ ꝓ
nās amātes. puta āgelicā vel humanā. Et sīgdē amor ꝺ-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

batur per oēs sue latitudinis per se differētias: nūq̄z iue nies aliquā ex qua habebit rōnē similis ei a quo proce dit. Tum qz oēs per se differētias infra appetitus ambi tum cōtinent̄: in quo nihil hz rōnē silis. Tum qz vt ifra patebit: ipulsio qdā est. Ac p hoc oēs p se ei⁹ differētias oz eē ipulsiōis p se diuersifica tiuas: qō a silis rōne (q̄uis nō causalr) forma liter tn̄ remo tum est. si vero p aliqd extra neū cōtrahat̄: nihil phibz si milis quādoq̄z rōnē habere: sz hoc est p accn̄s naturalr ⁊ idē tice: vt de se pz. Quando ergo dicit̄ amor di uinus: si ly diui nus nō trahat amorem extra latitudinē dif ferētiaꝝ per se amoris: sz ifra volūtatis inq̄ztū volūtas ē latitudinē stā do: denotet cu ius sit vt obie cti ⁊ amantis. s. dei: Negādū ē q̄ inq̄ztū hō sit similis: nec in hoc sensu intel ligenda ē: ppo sitio i calce lr̄e subiuncta. Rō aūt patet ex di ctis. si aūt ly di uinus sit deno minatio sūpta q̄si ab extneo. puta a natura cui idētificat̄: tunc conceden dum est ratiōe identitatis. in ter amorē ⁊ na turaꝫ q̄ amor diuinus vt sic est similis ei a quo procedit: ⁊ in hoc sensu in telligas litterā presentē. Quo ad aliū terminū aduerte q̄ cū dicitur spi ritus sanctus procedit vt amor diuinus ⁊ in alijs simili bus locutionib⁹: duplex sensus fieri potest. primo pprie vt denotentur tm̄ formalia ⁊ propria illius modi proce dendi. 2° extensiue vt denotentur etiā cōmunia ⁊ cōco mitantia modum procedendi siue terminū. verbi gra tia in pposito. Cum dicitur spiritus sanctus procedit vt amor diuinus. si ly vt sumatur proprie: propositio nō est vera accipiendo amorem diuinum identice: quoniā ex proprijs processionis amoris etiā diuini infra latitudi nem voluntatis solius stando. spiritus sanctus nō habz q̄ sit deus: sed q̄ sit amor dei vt amātis ⁊ amati: sed est vera: pro amo re diuino for maliter. Sed tunc cōcesso an tecedēte nihil valet pᵐᵃ cō sequētia: vt pa tet ex dcis: nec oppositū habe tur i littera lo quēte de amo re diuino iden tice. Si vero ly vt dnotet etiā cōmunia: tunc est vera d amo re diuino ⁊ for maliter ⁊ iden tice: ⁊ sic habet rationem simi lis: sed quoniā pprie ⁊ forma liter de modis procedendi a theologis ser mo habet̄: ic circo illud an̄ cedēs de amo re diuino prio modo itelligē duz ē ⁊ admit tendum: sed ne ganda est pᵃ cō sequentia. s. er go procedit vt similis: ⁊ ad p bationem dicē dum est: q̄ la borat in equi uoco: vt patet ex dictis: quo niam ly diuin⁹ equiuocum est cum sumitur obiectiue ⁊ ef fectiue vt i an tecedente su mitur: ⁊ cuz su mitur identice vt in probatio ne ꝯn̄e fit.

Siue hoc q̄ue ... ex spāfica rōe ... originis, siue nō

male.

⁊ similis pri. l. filio q̄

corū cōiter vtunt̄ noīe imagi nis pro perfecta similitudine. ¶ Ad secundū dōm q̄ lz spi ritus sanctus sit similis patri ⁊ filio: non tamen sequitur q̄ sit imago rōne iā dicta. ¶ Ad tertiū dōm q̄ imago alicuius dupliciter in aliquo iuenitur. Uno modo in re eiusdem na ture s̄m speciem: vt imago re gis inuenitur in filio suo. Alio mō in re alteri⁹ nāe: sicut ima go regis inuenitur in denario. Primo aūt mō filius est ima go patris. Scdo aūt mō dicit̄ homo imago dei. Et ideo ad designandū in hoīe iperfectio nē imaginis homo nō solū di citur imago: sz ad imaginē: p qō motus qdā tendentis in p fectionē designatur. Sed de filio dei nō potest dici q̄ sit ad imaginē: quia est perfecta pa tris imago.

¶ De his q̄ ptinēt ad psonā spi ritus sancti. Qō. XXXVI.

Post cōsideratio nem predictā cō siderandū est de his que pertinēt ad personaꝫ spiri tus sancti: qui nō solū dicit̄ spūs sanctus: sz etiā amor ⁊ donū dei. ¶ Circa spi ritū sanctū ergo querunt̄ quat tuor. Primo. vtrū hoc nomē spūs scūs sit ppriū alicui⁹ diui ne persone. Scdo. vtrū illa p sona diuina q̄ spūs scūs dicit̄ pcedit a patre ⁊ filio. Tertio. vtrū pcedat a patre per filiuꝫ. Quarto. vtruꝫ pater ⁊ filius sint vnū principiū spūs sancti.

¶ Utrū hoc nomē spūs sanct⁹ sit propriū nomen alicui⁹ diui ne persone. Articulus. I.

Ad primuꝫ sic proce ditur. Videt̄ q̄ hoc nomen spiritus san ctus non sit propriū nomen alicuius diuine perso ne. Nullum enim nomen cō mune tribus personis est pro prium alicuius persone. Sed hoc nomen spiritus sanct⁹ est cōmune tribus personis. Ostē dit enim Hila. vij. de trinitate in spiritu dei aliquando signi ficari patrem: vt cum dicitur. Spiritus domini super me. Aliquando significari filium: vt cum dicit filius. In spiritu dei eijcio demonia: nature sue potestate eijcere se demonia demonstrans. Aliquando de spiritu sancto: vt ibi. Effundā de spiritu meo super omnem carneꝫ. Ergo hoc nomen spi ritus sanctus non est propriū alicui⁹ diuine psone. ¶ Pre terea. Nomina diuinarū per sonaruꝫ ad aliquid dicuntur: vt Boeti⁹ dicit in libro de tri nitate. Sed hoc nomen spiri tus sanctus non dicitur ad ali quid. Ergo hoc nomen non est proprium diuine persone. ¶ Preterea. Quia filius est nomen alicuius diuine perso ne nō potest dici filius huius vel illius. Dicit̄ aūt spūs hui⁹ vel illius hoīs. Ut. n. habetur Nume. xi. dixit dn̄s ad Moy. De spū tuo accipiam tradāq̄z eis. Et. iiij. Re. ij. Requieuit spiritus Helie sup heliseuꝫ. Er go spiritus sanctus nō videt̄ esse ppriū nomē alicuius diuine persone.

194.

¶ Sed ꝯ est qō dicit̄. i. Joā. vlti. Tres sunt q testimoniū dant in celo: pater: verbū: ⁊ spirit⁹ scūs. Ut aūt Aug. dicit. vij. de tri. cū queritur qd tres: dicimus tres persone. Ergo spūs san ctus est nomen diuine persone.

¶ Rn̄deo dōm q̄ cū sint due pcessiones in di uinis: altera earū q̄ est per modū amoris non
163. hz ppriū nomē: vt supra dictū est. Un̄ ⁊ rela
c tiones q̄ s̄m hui⁹ pcessionē accipiunt̄ inoīate
168. sunt: vt etiā supra dictuꝫ est. Propter qō ⁊ nomen persone hoc modo pcedētis eadē rō ne nō hz ppriū nomē: sz sicut sunt accōmoda ta aliqua noīa ex vsu loquētiū ad significandū pdictas relatiōes: cū nominam⁹ eas noīe pces sionis ⁊ spiratiōis: q̄ s̄m pprietatē significatio nis magis vident̄ significare actus notiōales q̄z relationes: ita ad significandū diuinā perso nā q̄ pcedit p modū amoris accōmodatū ē ex vsu scripture hoc nomen spiritus sanctus. Et hui⁹ qdē cōueniētie ratio sumi pōt ex duob⁹. Primo qdē ex ipsa cōitate eius qō dicit̄ spūs sanctus. Ut. n. Aug. dicit. xv. de tri. Qui cō munis est ambob⁹ id vocat̄ ipse pprie qō am bo cōiter. Naꝫ ⁊ pater est spūs: ⁊ fili⁹ ē spūs: ⁊ pater est sanctus: ⁊ filius est sanctus. Scdo vo ex ppria significatione. Naꝫ nomen spūs in rebus corporeis ipulsionē ⁊ motionē signi ficare videt̄. Nā flatū ⁊ ventū spiritū nomina mus. Est aūt ppriū amoris q̄ moueat ⁊ ipel
163. lat volūtatē amātis in amatū. Scitas vo illis rebus attribuit̄ q̄ in deū ordinant̄. Qz igit̄ per sona diuina pcedit p modū amoris quo deus amat̄ cōueniēter spūs sanctus nomiat̄. ¶ Ad primū ergo dōm q̄ hoc qō dico spūs scūs p ut sumit̄ in virtute duarū dictionū cōe est toti trinitati: qz noīe spūs sancti significatur imāli tas diuine subē. Spūs. n. corporeus inuisibi lis est: ⁊ parū hz de mā. Un̄ oībus substātijs imālib⁹ ⁊ iuisibilib⁹ hoc nomē attribuimus. Per hoc vero qō dicit̄ sanctus significat̄ pu ritas diuine bonitatis. Si aūt accipiat̄ hoc qō dico spūs sanctus in vi vnius dictionis: sic ex vsu ecclesie est accōmodatū ad significanduꝫ vnā triū personarū. s. q̄ pcedit per modū amo ris rōne iam dicta. ¶ Ad scdz dōm q̄ lz hoc qō dico spūs sanctus relatiue nō dicat̄: tamē pro relatiuo ponit̄: inq̄ztuꝫ est accōmodatū ad significanduꝫ personā sola relatione ab alijs distinctaꝫ. Potest tn̄ intelligi in nomine aliqua relatio si spi ritus sanctus intelligat̄ quasi spiratus. ¶ Ad tertiū dicendū q̄ in nomine filij intelligit̄ so la relatio eius qui est a princi pio ad principiū. Sed in noīe patris intelligit̄ relatio princi pij. Et similiter in nomine spi ritus pūt iportat quādaꝫ vim motiuā. Nulli aūt creature cō petit esse principium respectu alicuius diuine persone: sz ecō uerso. Et ideo potest dici pa ter noster: ⁊ spūs noster: non tn̄ pōt dici fili⁹ noster.

imo ex impositiōe xp̄i dicentis baptizātes eos in nomine pr̄is et fi. et s.s. et pp illud et tres sūt qui testimoniū ⁊c̄.

¶ Utruꝫ spiritus sanctus pro cedat a filio. Articu. II.

Ad scdm sic pcedit̄. Videt̄ q̄ spirit⁹ san ctus non pcedat a fi lio. Qz s̄m Diony. nō est audendū dicere aliquid de substantiali diuinitate pter ea q̄ diuinitus nobis ex sacris eloquijs sūt expssa. Sz in scri ptura sacra non exprimitur q̄ spiritus sanctus a filio proce dat: sed solū q̄ procedat a pa tre: vt patet Joan. xv. Spiri tuꝫ veritatis qui a patre pro cedit. Ergo spiritus sanct⁹ nō procedit a filio. ¶ Preterea. In symbolo constantinopoli tane synodi sic legitur. Credi mus in spiritū sanctū dn̄m ⁊ viuificantē ex patre pcedentē cum patre ⁊ filio adorandū ⁊ glorificandū. Nullo igit̄ mo do dbuit addi in symbolo no stro q̄ spiritus sanctus proce dat a filio: sed vident̄ esse ana thematis rei: qui hoc addide runt. ¶ Preterea. Damasce. dicit. spiritū sanctū ex patre di cimus: ⁊ spiritū patris nomi namus. ex filio aūt spiritū san ctum nō dicimus. spiritū vero filij nominamus. Ergo spūs

Q. XXXVI. Articulus. I.

In titulo aduerte q̄ ly spiritus sanct⁹ dupliciter sumi potest. Pri mo in vi duaꝝ dictionū vt. s. ly spūs sit substā tiuum: ⁊ ly sanctus adiectiuuꝫ. Alio modo in vi vnius nominis: sicut si alicui iponeret̄ no men ppriū: homobonus. In pposito hoc 2° mō querit̄: ad qō denotādū dr̄ in titulo vtrū hoc nomē ⁊c̄.

¶ In corpe vna est ꝯ rn̄sitũ q̄si to affirᵘᵉ. s. nomen spūs scūs est ppriū diuie psone pcedētis p modū amoris ex accōmoda tione sacre scri pture. Et qm̄ ꝯ hec duo inclu dit. s. necessita teꝫ accōmoda tionis: ⁊ cōueni entiaꝫ talis ac cōmodationis iō in lr̄a vtrūq̄z fit. Declaratur . n. p̊ necessitas accōmodatio nis sic. Altera pcessio in diui nis: q̄. s. ē p mo dū amoris: ca ret noīe pprio. ergo et relationes ergo ⁊ psona pce dens. ergo sic rela tiōes noīate sūt ex accōmoda tione: ita ⁊ pso na. Deinde assi gnat̄ ratio tal accōmodatio nis ex partiali bus signatiōi bus. Tū qz cō munes patri ⁊ filio. Tū quia amoris diuini quo ad vtrūq̄z pprietatē insi nuant: vt clare pz in lr̄a. 195.

Articu. II.

In titulo aduerte q̄ articulus iste ꝯtinet in se duas qōnes. s. an spūs scūs p cedat a filio: et an spūs scūs sic pcedat a filio: q̄ si nō pcede ret ab eo nō di stingueret̄ pso nalr ab ipso. Et pᵃ qdē qō inter grecos ⁊ latios versat̄. 2ᵃ āt in ter latinos iter

Universidad del Rosario Archivo Histórico

se:pp qd dubiū statiz occurrit:circa titulū:qm̄ qōnes sūt eq̄les nuō his q̄ vere scimus:h aūt qd est vna:⁊ scita sunt duo:vt pz in corpe.⁊ inconuenit hoc:pcipue articulatim scribēti:ei⁹ est.n.sigillatim singulas qōnes discutere.

¶ Ad hoc duplr rñderi pōt.p̊ ꝙ qz vt dr̄ in 2° poster i.idē est q̄rere an luna eclypsetur ⁊ an sit aliq̄ ratio eclypsis lune: idē est q̄rere:an spūs scūs pcedat a filio: ⁊ an sit aliq̄ rō pcessionis ei⁹ a filio:pari āt q̄sito cōstat optie rñderi: ⁊ ꝙ ita est:⁊ ꝙ pp talē rōnē ita est. vñ in h arti⁹ nihil est vitij:sz rñdēdo explicatū ē ꝙ iplicite in titulo ɔtinebat̄: nec oportuit i duos articulos diuidere q̄situz:⁊ q̄siti rōnē:aliogn oporteret oēm articulū diuidere i duos. 2° dr̄ ꝙ quia in oī q̄sito scibili subintelligitur p se: ⁊ i q̄ntū tale:non ē pñtis itētiōis discutere pcessionē spiritus sancti qualitercūqz:sz per se:ita ꝙ intētuz est.vtrū spūs sanct⁹ pcedat a filio.i. vtrū de rōne ppria persone spūs sancti sit pcedere a filio: qd.n.cōuenit alicui p se cōuenit ei ex ppria rōne.ad hoc aūt q̄situ affir^ue rñdēdo opz nō solū oñdere spm̄ sanctū pcedere a filio: sed ipsuz vendicare hoc sibi ex sua psonali pprietate sui for^a:aliter nō oñderet̄ hoc ɔuenire ei inq̄tuz h⁹. ¶ Ad cui⁹ euidētiā pleniorē scito ꝙ alicui pducto pōt 2^r cōuenire pduci necio a plurib⁹ psonis diuinis. vno° ex pte pducētis.alio° ex pte pducti. exēplū p̄mi habet̄ in pductiōe creature a deo:necio.n.est a trib⁹ psonis:qz idiuisa sunt opa trinitatis ad ex̄: ⁊ nō rōne pducti:qz creatura posset pduci ⁊ eē sic est:ēt si a solo pr̄e pduceret̄.exēplū scdi hret̄ si creatura suo formali ɔstitutiuo puaret̄.si nō eēt a plurib⁹ psonis:ad ppositū spūs scūs pcedit a pr̄e ⁊ filio necio:ex pte pducētis s̄m oēs: qz oia pr̄is nō repugnātia filio sunt necio cōia ipsi filio.An aūt ex parte pducti pcedat necio a filio in dubiū vertit̄.Qz v̊o conuenientia pducto p se cōueniunt ei ex parte sua: cetera.n. ɔueniūt p accñs:aut q̄si p accñs.iō p se loquēdo:querit̄ vtz spūs sanctus ex proprio constitutiuo ac distinctiuo habeat ꝙ procedat a filio.

¶ In corpore duo facit. Primo respōdet quesito. Secūdo arguit grecos.

¶ Quo ad p̄^m ponitur vna conclusio responsiua quesito affirmatiue.s.spiritus sanctus necessario pcedit a filio. Et pbatur tribus rationibus. Prima est.si spiritus sanctus nō esset a filio nō posset ab eo psonaliter distingui. ergo. Et pbat̄ sequela sic. Persone diuine nō distinguūtur abinuicē per aliqd absolutū:sed solū relationib⁹ oppositis originis s̄m esse principiuz ⁊ a principio. ergo si spiritus sanctus nō habet hui⁹ relationē originis a filio nō distinguere tur ab eo personaliter. Assumptum quo ad omnes sui partes sigillatim pbat̄. Prima quidē.s.nō per aliquid absolutum:qz deesset vnitas essentie eo ꝙ omne absolutū est essentiale. Secūda vero.s.ꝙ solis relationib⁹ ex prima sequitur māifeste. Tertia aūt.s.oppositis manifestatur ex eo ꝙ in pr̄is vnica persona sūt due relatiōes non distiguētes ipaz: qa nō sunt opposite relatiue Quarta autē.s. originis:qz i diuinis non pñt eē alie relones oppo^te:nisi originis: quod est intelligendū de relationib⁹ pprijs. Quinta demū.s. s̄m p̄n^m ⁊ a p̄n°.ex p̄cedētib⁹ manifeste sequit̄.ɔña v̊o pbat̄ sic stāte assumpto:aut fili⁹ pcedit a spū sancto:aut eɔ̄: sz p̄^m nullus dic̄.g̊ nece est spm̄ eē a filio.

¶ Circa cōditionalē assumptā ⁊ eius pbationē dubiū occurrit ex Scoto in p̊.d.xi.q.2.tenēte oppositū: arguitqz ɔ fundamētū positionis.s.sola oppositio relatiua distinguit realr in diuinis:ex q̄ttuor capitib⁹.p̊.disparatio rōnū formaliū realiū icōpossibiliū in eodē supposito distinguit realr vbicūqz iuenit̄:sz duo modi totales accipiendi nām eādē.s.p modū natiuitatis ⁊ pcessiōis sūt disparati:⁊ in diuis mō p̄dicto.g̊ nō sola oppositio relatiua distinguit realr diuinas psonas:iuxta hoc motiuū soluit pbationē adductā i lr̄a de duab⁹ relonib⁹ in pr̄e.dicēs.ꝙ nō ē eadē rō de actiuis ⁊ passiuis pductiōib⁹.vnū.n.pōt dare eē plurib⁹: nō tñ pōt accipe eē pl'es nisi forte desierit eē. Et ɔfirmat̄ motiuū h ex pte pductionū argumētis Aureoli in.xi.d.p̄mi.q.p̊ ar.p̊.cōsistentib⁹ in hoc generari ⁊ spirari sunt icōpossibilia in eodē supposito secluso ꝙ ipsi generari cōiunctū sit spirare.g̊ seipsis realiter distinguunt̄. ɔña plana est.⁊ antecedens quo ad primam partē est euidens. Quo ad 2^am v̊o.pbat̄ tripliciter. Primo. qz quicquid in diuinis cōuenit alicui rei cōuenit ei formalr ⁊ ex se.g̊ et icōpossibilitas istorū ɔuenit ex se. Et cōfirmat̄.qz incōpossibilitas ista orit̄ ex ordine quo vna processio presupponit aliā. Ordo aūt oritur ex rōnibus formalibus,ergo ex seipsis p̊ sunt incōpossibiles.secūdo si icompossibilitas ista est ex eo ꝙ gnāri ɔiungit̄ spirare: in quo genere cāe: spirare dat hāc icompossibilitatē ipsi gnāri:nō effectiue:aut finalr:vt pz:nec formalr:qz tūc sequeret̄:ꝙ gnāri ⁊ spirari essent idē formalr. 3° qz si hinc est icōpossibilitas ista: aut hoc est:qz gnāri ⁊ spirare sunt idē re: aut qz simul ɔueniunt in filio: aut qz vnū est p̄uium alteri:sed nihil horuz pōt dici: qz hec oia ɔueniunt ipsi spirare: respcū essentie: cui constat nō dare icōpossibilitatem ad spirari.

162 c 174

¶ 2^m caput. vñ mouet̄ Sco.ē: si i pr̄e p ipo[s]e nō esset actiua spiratio:sz in solo filio: adhuc eēt trinitas psonaꝝ: g̊ nō requirit̄ oppō relatiua: iter spūm scm̄ ⁊ psonā a qua distinguit̄:⁊ sic ruit totus pcessus.

¶ 3^m caput ex pte ɔstitutiui ipsi⁹ filij est:fili⁹ ɔstituit̄ in eē psonali filiatiōe:g̊ de facto distinguit̄ psonalr a spū scō filiatiōe:g̊ seclusa a filio p itellectū spiratiōe actiua:adhuc remanet quo fili⁹ psonalr distinguit̄ a spū sctō:g̊ ⁊c. p̄ma ɔñtia pbat̄:ex illa maxia:idē est p̄n^m ɔstitutiuū ⁊ distinctiuū ab alijs vt pz p Porphyriū ⁊ iductiue.

¶ 4^ꝰ aūt caput ecōuerso sumit̄ ex psonali distinctiuo ad ɔstitutiuū sic:fili⁹ distinguit̄ psonalr a spū sctō:g̊ p aliqd qd est de rōne psonali ipsi⁹ filij: g̊ nō p spirationē actiuā: g̊ seclusa illa adhuc remaneret psonalis distinctio iter filiū ⁊ spm̄ scm̄.p̄ma ɔñtia: pbat̄ iductiōe ⁊ rōne: iductiōe qdē: qm̄ valet:a distinguit b.realr.g̊ est de eius rōne reali:distinguit eēntialr:g̊ est de rōne eēntiali:distinguit suppositaliter:g̊ est de rōne suppositali:distinguit relatiue:g̊ est de rōne relatiua ⁊c. Rōne aūt: qz si distinctio psonalis posset fieri p aliqd qd nō est de rōne psonali:nō poterit sustineri hūanitatē xp̄i nō distingui psonaliter a v̊bo: dicā.n.ꝙ distinguit̄ psonaliter per aliqd:qd tñ nō constituit psonā. Et ɔfirmat̄ hoc motiuuz ex parte distinctiui psonalis:ab Aureolo vbi supra.articu°2° sic:si spiratio distingueret psonaliter filiuz a spū sctō:pater ⁊ filius essent vna psona:sed hoc est falsum.g̊.ɔñtia probat̄: spiratio distinguit patrē ⁊ filiū a spū scō vt sunt vnus spirator. Et p te distinguit psonalr:g̊ esse vnū spiratorē est esse vnā psonā:⁊ si nō ē eē vnā psonā: g̊ nō distiguit psonalr:⁊ fundat̄ pcessus sup illa maxia:oē vnū formale distictiuū pluriū ex vna parte:ab aliquo: ponit in illis plurib⁹ aliqd vnuz fundamentum illius distinctiōis pportiōale illi.

¶ Ad euidētiā h⁹ difficultatis:q̄uis tractare de ɔstitutiuis personarū spectet ad 40^am qōnē: ppter tñ discussam ex ɔsuetudine h mām:scito:ꝙ cū in diuinis: nō sit formaliter nisi suba:⁊ relo: ⁊ suba vtpote cōis: nec ɔstituat nec distinguat hypostases:opz ꝙ vtrūqz reloni tribuat̄. Relationi aūt cū possit aliqd ɔuenire duplr.s. s̄m ppria relationis:⁊ s̄m cōia sibi ⁊ absolutis. Quecūqz attribuunt̄ diuinis relonib⁹:necesse est ɔuenire eis iquātū relatiōes sunt. Et sic ɔstituere ac distinguere reloni diuine: put relatiua res est ɔuenit:inter rem aūt relatiuā ⁊ absolutā: h iterest:ꝙ res absoluta cōstituit rem in se:relo v̊o ɔstituit rez ad aliā. Et qm̄ vnūqdqz sicut est ens:ita vnū:⁊ distinctuz:ɔstitutiuū absolutū sicut ɔstituit ens in se ita distinguit illud secūdū se. Et consequēter ab vniuersis alijs:cōstitutiuū v̊o in eē relatiuo: qz ɔstituit ens ad aliud vnū correlatiuuz.s. ita distiguit illud ab illo vno tantum: aliogn diuersitas seu distinctio nō eēt pportōata passio entis. plus .n.faceret ɔstitutiuum aliqd distinguēdo q̄z ɔstituēdo:qd n̄ videt̄ intelligibile. Si igit̄ in diuinis:sola relatio multiplicat trinitatē:⁊ hoc nō ɔuenit reloni p accidens:sz quatenus res relatiua est. Et res relatiua vt sic: ɔstituit ⁊ distinguit relatiue tm̄: quācūqz.n.aliam distinctionē hz:nō facit iquātū res relatiua: sed haberet eā ex cōibus sibi ⁊ absolutis:vt pz de disparatiōe.hec.n.nō est ppria relatiuis:⁊ sic nō pōt causari a relatiōe s̄m rōnem relationis. Cōsequēs est:ꝙ in diuinis nulla sit distinctio realis nisi relatiua:ita ꝙ nō solū res distincte sunt relatiue:sed distinctio ipsa est relatiua. Et cū cōstet distinctionem relatiuā nō esse sine relatiua oppōne:⁊ respectu correlatiui tm̄:māifeste seqtur qd sola oppō relatiua distinguit realr diuinas psonas. Et hec nō aduertere aut penetrare:fuit causa dissensionis in hac mā. si.n.aduertissent ꝙ ecclesia tradēdo vnitatē substātie ⁊ trinitatē rez relataꝝ ex formali loquutiōe isinuat ꝙ hoc formalr itelligēdum est: vidissent pfecto ex hoc ipso:ꝙ distinctio nō traditur nisi relatiuoꝝ:ꝙ ēt distinctio ipsa ppria relatiuis: quatenus relatiua sunt esse dz:ꝙ saluare nō possunt: dūdicunt res qdē distinctas esse relatiuas:distingui tamen absqz oppōne relatiua:qz sunt disparate:⁊ incompossibiles ⁊c.hec.n.cōmunia sunt nō ppa relatiuis vt iam diximus. Ex his aūt habet̄ rñsio ad obiectiōes ex parte ɔstitutiui:quū.n.dr̄ ꝙ idē est constitutiuū ⁊ distictiuū alicuius ab oī alio distinguendū est: de duplici cōstitutiuo.s. absoluto vel respectiuo:⁊ ꝙ in absolutis verū est:in relatiuis v̊o subdistiguēdū est: de duplici distōne.s. relatiua vel q̄cūqz alia:puta disparata seu ɔ̄ria seu ɔ̄dictoria seu ēt p̄uatiua. Et dōz:ꝙ de distōne relatiua loq̄ndo:falsissimū est assumptū:qm̄ ɔstitutiuū alic⁹ in eē relatiuo: nō ē distictiuū illi⁹ distōne relatiua nisi a correlatiuo:pp ipaz relonis nāz:a ceteris aūt distiguit q̊ vis alio mō. Duplū .n.vt sic:qz nō est nisi ad dimidiū:nō distinguit̄ ēt relatiue nisi a dimidio:a triplo aūt ⁊ q̄druplo ⁊ reliqs entib⁹: distiguit̄ qdē dupleitate iquātū ē hoc ens nō rela^ue: vt ꝺ se pz. Et qz in diuis: psona est formalr relo:non est distō psonalis neqz realis nisi sit rela^ua. Et ppea de facto ista ē falsa:fili⁹ distiguit̄ realr siue psonalr a spū scō filiatione:

saluare

Nisi Spūs sanctus procederet a filio, non distingueretur ab illo:

Constitutiuum alicui[us] no[n] distinguit ab o[mn]i al[io]

---

scūs nō pcedit a filio. ¶ Preterea. Nihil pcedit ab eo i quo quiescit. Sed spiritus sanctus quiescit in filio. Dicitur eni in legēda beati Andree. Pax vobis: ⁊ vniuersis qui credunt in vnum deum patrem: ⁊ vnum filium eius vnicum dominuz nostrum Jesum christum: ⁊ in vnum spiritum sanctum pcedentem ex patre in filio permanentem. Ergo spiritus sanctus nō pcedit a filio. ¶ Preterea. Filius procedit vt verbum. Sz spiritus noster in nobis nō videtur procedere a verbo nostro. Ergo spiritus sanctus nō pcedit a filio. ¶ Preterea. Spiritus sāctus perfecte pcedit a patre. Ergo superfluum est dicere ꝙ procedit a filio. ¶ Preterea. In perpetuis non differunt esse ⁊ posse: (vt dicitur in.iij.physicoꝝ.) ⁊ multo minus in diuinis. Sed spiritus sanctus potest distingui a filio etiaz si ab eo nō procedat. Dicit enim Ansel. in libro. de processione spiritus sācti. Habēt vtiqz a pr̄e esse fili⁹ ⁊ spiritus scūs. sz diuerso mō: qz alter nascendo ⁊ alter procedēdo: vt alij sint per hoc abinuicem. Et postea subdit. Naz si per aliud nō essent plures filius ⁊ spiritus sanctus: per hoc solum essent diuersi. Ergo spiritus sanctus distinguitur a filio ab eo non existens.

¶ Sed contra est. quod dicit Athanasi⁹. Spiritus sanctus a patre ⁊ filio non factus nec creatus:nec genitus: sed procedens.

¶ Rñdeo dōz: ꝙ necesse est dicere spiritum sanctū a filio eē. Si eniz nō eēt ab eo nullo mō posset ab eo personalr distingui. Quod ex supradictis pz^c. Non eniz est possibile dicere: ꝙ s̄m aliquid absolutum diuine persone abinuicē distinguātur:quia sequeretur ꝙ nō esset trium vna essentia. Quicquid enim in diuinis absolute dicit̄ ad vnitatem essentie pertinet. Relinquitur ergo ꝙ solum relationibus diuine persone adinuicem distinguantur. Relationes aūt personas distinguere non possunt: nisi s̄m ꝙ sunt opposite. Qd ex hoc pz. Qz pater hz duas relationes: quaruz vna refert̄ ad filium: ⁊ alia ad spm̄ scm̄: que tñ qz nō sunt opposite nō constituunt duas personas:sed ad vnam personam patris tantum pertinent. Si ergo in filio ⁊ in spiritu sancto nō eēt inuenire nisi duas relationes quibus vterqz refert̄ ad patrem:ille relationes non essent adinuicem opposite: sicut neqz due relationes quib⁹ pater refertur ad illos. Unde sicut persona patris ē vna: ita sequeret̄ ꝙ persona filij ⁊ spiritus sancti esset vna habens duas relatiōes oppositas duabus relationibus patris. Hoc

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

qz ista est falsa: fili^9 filiatiōe distiguit relatiue a spū sctō:
q̄uis ista sit vera: fili^9 distinguit filiatiōe a spū scō: sed ta
lis distō nō sufficit ad realē distictionē: imo est sophisma
ōñtis: arguere a distōne ad distinctionez relatiuā. Et bñ
h aduerte: qz ex h oiuz pēdet solō: pz q̄cq ex his q signū
lre: de duab^9 re
latiōib^9 in pre:
stat i suo robo
re. Est enim si
gnū: q sola re
latiua distō et
oppō ē ibi rea
lis. Solō autē
Scoti nō ē ad
168 ppositū: qz di
183 uertit a relōni
bus ad pcessio
nes: ō relōnib^9
eni lra loqt nō
ō emanatōib^9
quare. Sed ō
hec. S. T. vba
vehemēti^9 gdā
arguūt: ō ipsis
relōnib^9 loquē
do dicentes: q
peccāt fm non
cām vt cām. Causa.n. q̄re due relationes nō opposite nō
ōstituūt duas psonas: nō est negatio oppōnis. Tū qz cō
stat q de facto pcessio z prñitas: z silr filiatio: constituūt
pl'es psonas: z tñ pcessio nulli eaꝝ opponit relatiue. Tū
qz si negatio esset cā negatiōis: affirmatio eēt cā affirma
tionis. s. q opposite relōnes ōstituerēt duas psonas: hoc
aūt ōstat eē falsum: qz cōis spiratio z pcessio sunt relatio
nes opposite: z tñ spiratio nullā psonā ōstituit.
¶ Ad hec breuiter dr: q pcedūt ex mala interpretatione
lre: quū.n. dr: q qz nō sunt opposite: nō ōstituūt duas pso
nas: ly ōstituunt: determinat ly duas: z nō determinat ly
psonas: nisi inquātū duas fm rem: ita q sensus est: q qz
nō sunt opposite: nō ōstituūt duas psonas. i. nō faciunt di
stinctionē realē psonaꝝ. ōstituere.n. duo vt sic: nihil aliō
est q̄ distinguere zc. Et sic assignat vera z pcisa cā. Spi
ritus.n. sctūs nō ōstituit i eē distincto a filio z pre: nisi vt
spūalib^9: ita q spiratio ōstituit patrē z filiū in hoc q sint
distincte psone a spū scō: q̄uis iter se distinguant prñita
te z filiatiōe. radix aūt hoꝝ est: qz sūt res relatiue zc. nō
.n. salua vnitate sube: pōt al'r distictio psonaꝝ saluari: ni
si p relōnes origis: de quaꝝ rōne sit distinctio realis pro
pria relōnib^9 origis. hanc aūt ōstat ex oppōne fieri: vt pz
ex dictis. vñ pz rñsio ad obta: equocāt.n. dū ōstituere in
esse distincto nō aduertūt in fmone vsari: z hoc in mā re
latiua hre singularē ōstituēdi distiguēdi modū zc. Obta
aūt ex parte distinctiui: difficultatē ex vi vboꝝ magis q̄
rei facere vñr: fm rez gdē dōm est: q spiratio distinguit
real'r relatiue psonā filij a spū scō. Et pp hoc dr distingue
re psonal'r: pz aūt q nō opz qō relatiue distinguit psonaz
eē psonalitatē: aut de itrinseca rōne psonalitatis: faciēti
bus aūt vim in vbis: z q̄rētib^9 quo fili^9 distinguit psona
liter a spū sctō: dōm est: q distinguere psonal'r cū sit face
re formal'r psonā distinctā ab alia psona: cōtingit dupl'r.
vno mō q faciat vtrūq. s. psonā z distōnē. alio mō q fa
ciat alteꝝ. s. distōnē in psona: sicut dicimus q dupl'r con
tingit facere domū albā. s. vel faciēdo vtrūq: vl iūgēdo
vnū alteri: nec refert ad ppositū facere effectiue vel for
maliter. Qō igit distinguit psonal'r faciēdo totū z singu

(marg. manu: Spirantibus)
(marg. manu: Spiratio distinguit filiū a spū s. z non constituit.)

autem est hereticū cum tollat
fidē trinitatis. Opz g q fili^9 z
spūs sctūs adiuicē referant op
positis relōnib^9. Non aūt pñt
eē in diuis alie relōnes opposi
te nisi relōnes origis: vt supra
pbatū est^c. Opposite aūt rela
tiōes originis accipiuntur: fm
pricipiū z fm q est a pricipio.
Reliquit g q nec̄e est dicere:
vel filiū esse a spū scō: (qō nul
lus dicit:) vel spm scm esse a fi
lio: qō nos cōfitemur. Et huic
quidem consonat rō processio
nis vtriusq. Dictum.n. est su
pra^c: q filius procedit per mo
duz intellectus: vt verbū: spūs
scūs autē p modum volūtatis
vt amor. Necesse est autem q
amor a vbo pcedat. Nō.n. ali
qd amam^9 nisi fm q ōceptiōe
mentis apprehendimus^c. Vñ
z fz hoc manifestū est q spūs
scūs procedit a filio. Ipse etiā
ordo rerum hoc docet. Nus
quam.n. hoc inuenimus q ab
vno pcedāt plura absq ordi
ne nisi in illis solum que mate
rialiter differunt. Sicut vnus
faber pducit multos cultellos

las ptes: opz eē de rōne psonali. Tale aūt nō est spiratio.
Qō aūt distinguit psonal'r faciēdo totū rōne vni^9 ptis in
alia: nō opz eē de rōne psonali: sz satis est q sit notio pso
ne rela^ua zc. Et sic: eē vnū spiratorē nō est esse vnā psonā:
qz spiratio nō est ōstitutiua persone. Et tñ spiratio distin
guit psonā z fi
ly z pris psona 160
liter: faciendo 162
distōnē nō pso 168
nalitatez a spū
scō. Ad obta āt
ex pte emana
tionū: rñsio ha
betur in lra ad
7^m: z ōsistit in 162
hoc: q emana c
tiōes filij z spi
ritus sci pñt su
mi dupl'r. vno
mō fz suas ite
gras ratiōes; z
sic icludunt or
dinez originis
vni^9 ab alia: et
ōñter filium z
spm scm distin
gui ex suis pro
ductiōib^9: z distingui oppositiōe relatiua origis: idez est.
Alio mō possunt sumi secluso ordine originis iter eas: vt
arguentes accipiunt. Et sic dicimus. pmo q accipiuntur
fm suas rationes icompletas: z pptereā nō est mirum: si
fallunt vtentes eis tāq completis. Secūdo: q non sunt
due totales acceptiōes eiusdē nature. Sed pma est acce
ptio nature simpliciter. Scda aūt fm quid. si enim seclu
deret ordo originis inter eas: filius per generationez ac
ciperet naturā simpl'r: z ipse met per pcessionem accipe
ret eam fm quid. Et sic argumēta que supponūt vel assu
munt has emanatiōes esse totales z incompossibiles: se
cluso ordine originis inter eas ruunt: incompossibilitas
enim totalitas z alia huiusmodi: conueniunt eis integra
liter: z nō imperfecte sumptis. Ad obiectiōes aūt Aureo
li iuxta hoc motiuū: ex parte productionū: sigillatim re
spondet. Et ad primū quidem ex dictis patet: q sumen
do generari z spirari secluso ordine originis inter se: non
sunt incompossibilia: nec est verū: q icompossibilitas co
rum oriat ex illo ordine: quo vna preexigit aliā: sed ex or
dine originis: quo vna est ab alia: cōstituitur. Ad z^m aūt
quum querit de genere causalitatis: dicit q spirare dat
genito incompossibilitatem hanc formaliter: sicut albe
do dicitur dare formaliter subiecto incompossibilitatez
nigredinis: nec valet consequētia: ergo generari esset spi
rari: quod est correlatiuum ipsius spirare: sicut non va
let: ergo subiectuz albedinis est nigredo: que est contra
ria albedini. Ad tertiū autem dicitur: q propter nullum
illorum triuz est ista incompossibilitas: sed propter hoc:
qz spiratio est notio psone relatiua ad ipm spm scm.
¶ Ad vnicum vero motiuuz ex parte patris: dicitur q si
spiritus sanctus procederet a solo filio: adhuc distingue
retur a patre: ordine originis: z si non imediate: tamen
mediate: z eodem modo esset inter eos relatiua opposi
tio: dum ista esset vera: pater spirat mediate spiritū san
ctum. Sic enim pater sub altero oppositorum claudere
tur: non esset tamen consubstantialitas trium persona
rum. Exclusio nāq patris ab imediata spiratiōe in sub
stantie inequalitatem redundaret.

(marg. manu: rō huius dicti est q pater nō communicaret cū filio in aliquo nō ptinente ad suam eorum opp^em relatiuam.)

¶ Scda rō in lra posita ad pbandū principalē conclusio
nem: est: nihil amamus nisi qō conceptione mētis appre
hendimus: ergo amor procedit a vbo: ergo spūs sanctus
a filio: quia ille vt amor: iste vt vbū pcedit.
¶ Circa hāc rōnē aduerte: q in lra adducit magis vt rō
nabilis: q̄ vt
necāria: vt illa
vba oñdunt. s.
huic ōsonat rō
pcessiōis vtri
usq: dico autē
h: qz ratio ista
fundat sup h:
q amor est ab
amante z ama
bili vt ōcepto:
qz icognita di
ligere nō possu
mus: h aūt fun
damentum de
amore z conce
ptiōe eēntial'r:
in oi nā intelle
ctuali veꝝ est:
q̄uis (vt dice
tur) de amore
notiōal'r: z sil'r
de cōceptu no
tiōaliter euidē
tez nec̄itatē nō
oñdat. Dicere
.n. gspiā posset:
q pr producit
amorez sui no
tiōalē cogscen
do se eēntial'r:
verūtñ satis ra
tiōabile est: vt
q̄lis sit ordo i
ter essentialia
itell'us z volū
tatis. Talis ēt
sit ordo inter
notionalia vtriusq: ac per hoc amor notiōal'r: q est spūs
scūs: sit ex ōceptu notiōal'r: qō vbū est: sicut amor eēntia
lis orit fm rōnē ex ōceptu essentiali: quo formal'r pater
oia nouit. Quidā tñ ōñtiaz h^9 rōnis labefactare conati:
arguūt ō eā dupl'r. pmo: pōt fieri apprehēsio itell'us abs
q ōceptu: g pōt fieri ēt amor. igit. añs est falsum. Assum
ptū pbat. Tū in visiōe btā. Tū in actu credendi. Tū qz
vbū est aliud apud z ab actu itell'ndi. Scdō: qz nō valet:
nō possumus itelligere sine sensu: g intellectio est a sensu
vt a pn^o pductiuo: igit. ōñtia nihil valet zc. Ad hec dr: q
añs est veꝝ: de itellectiōe nāli. vñ nihil obstat btā visio:
p actū aūt credēdi format fidei vbū: z lz vbū sit aliud ab
itellectiōe: isepabile tñ est ab ipsa: nec pōt ab ipa secludi
in nālib^9. Scda vō obiectio puerilis valde est: credit.n.
latuisse diuū Thomā q ex ōuertētia alicuius nō sequa
tur ōcursus illi^9 vt pncipij pductiui: qō ifantes sciūt: lra
.n. supponit cōia. s. q bonū cognitū sit pncipiū pductiuū
amoris: vt pz. 3. de aia: z. 12. metaphysi. z assumit q eē co
gnitū est eē ōceptū mēte: qō in. q. 27. stabilitum est: z sic
infert intentū. vñ instantia allata ō rudem illū sensum:
non contra verum z intentum militat.
¶ Tertia rō est: ex reꝝ ordine: talis: ab vno nūq pcedūt
plura absq ordine iter se: nisi īmāliter tñ drntibus: g ab
vno pre nō pcedūt fili^9 z spūs scūs absq ordine iter se: g
iter eos opz esse ordinē originis. Añs māifestat: quo ad
pmā partē in creaturis: quia in hoc manifestat decor di
uine sapientie. Quo ad secundaz vō in artificialibus: pu
ta duob^9 mar
tellis. Ultima
aūt consequen
tia: pbatur ex
eo q persone
diuine nec di
stinguūtur ma
terialiter: nec
quemcūq or
dinem: nisi ori
ginis cōpatiū
tur. ceterisq nā
q imperfectio
nem aliquam
claudūt: z hāc
ratione si con
firmare noue
ris: efficacē in
uenies: vbi eni
est pl'alitas rea
lis sine reali or
dine: ibi est cō
fusio. Contra 171. a
hanc tamen ra
tionē quidam
arguunt. Pri
mo quia ante
cedens falsum
est. Tum quia
si deus pduce
ret plures Ga
brieles: eēt plu
ralitas imma
terialis sine or
dine. Tum qz
deus potest im
mediate per se
omnia pduce
re. Secundo quia littera obstat sibi ipsi: dum subdit: q
greci concedunt ordinē importatum per ly. per. z absq
probatione assumit q nō potest esse ibi ordo nisi impor
tatus per ly a. vel ab.
¶ Ad hec dicitur: q pluralitatis materialis nomine: hic
intelligitur pluralitas materialis vt distinguitur cōtra
specificam: qualis de facto est inter duas intellectiones
eiusdem speciei: z esset inter Gabrieles: plura quoq seu
omnia a deo non producuntur specifice distātia: sine or
dine inter se: quāuis a deo immediate. Nec alium ordi
nem greci mente tenus intellexerunt. per ly. per. q̄ nos
intelligamus per ly a. quoniam vt in articulo sequēti pa
tet. ly. per. causalitatem denotat: et resoluendo facillime
patet q ad efficientis genus in proposito reduci opor
tet. Et propterea patet q non absq subintellecta proba
tione assumpsit littera q ibi non potest esse ordo realis:
nisi a quo alius et qui ab alio. ceteros enim constat im
perfectionem claudere.
¶ Quo ad secundā partem huius articuli: grecos arguit:
tria eorum dicta recitando. s. q cōmuniter cōcedunt ordi
nem inter filium z spm scm. Secūdo q aliqui concedūt
q sit vel pfluat a filio. Tertio q negat: q pcedit a filio.

māliter abinuicē distictos nul
lū ordinē hñtes adiuicē. Sed
in reb^9 in qb^9 nō est sola mālis
distō semp iuenit in multitudi
ne pductoꝝ aliqs ordo. Vñ ēt
in ordine creaturarū pductaꝝ
decor diuine sapientie manife
stat. Si ergo ab vna persona
patris procedunt due persone
.s. filius. z spiritus sanctus: oz
esse aliquem ordinem eorum
adinuicez. Nec pōt aliquis or
do alius assignari: nisi ordo na
ture quo alius ē ex alio. Non
est igit possibile dicere q filius
z spiritus sanctus sic pcedant
a patre: q neuter eoruz proce
dat ab alio: nisi qs poneret in
eis materialem distinctionez.
Quod est impossibile. Unde
etiaz ipsi greci processionē spi
ritus sancti aliquem ordinem
habere ad filiū intelligūt. Con
cedunt enim spiritum sanctuz
esse spm filij z esse a patre per
filiū. Et quidā eoꝝ dicunt con
cedere q sit a filio vel profluat
ab eo: nō tamē q pcedat. Qd
videt vel ex ignorantia: vel ex
pteruia esse. Qz siqs recte ōsi
deret iueniet processionis ver
bum iter oia que ad originem
qualēcūq pertinēt cōmunissi
mum esse. Utimur eniz eo ad
designādū qualēcūq originē.
Sicut q linea pcedit a pūcto:
radi^9 a sole: riuus a fonte. Et
sil'r in quibuscūq alijs. Vñ ex
quocūq alio ad originē perti
nente pōt ōcludi q spūs sctūs
pcedit a filio. ¶ Ad primum
g dōm: q de deo dicere nō de
bemus: q̄ i sacra scriptura nō
inuenitur vel per verba vel per
sensuz^c. Lz autez p verba non
inueniatur in sacra scriptura q
spūs scūs pcedit a filio. inueni
tur tñ q̄tum ad sensum: z pci
pue vbi dicit filius Jo. xvj. de
spū sancto loquēs. Ille me cla
rificabit: quia de meo accipiet.
Regulariter etiaz in sacra scri
ptura tenēdum est: q id qō de
pre dr. opz de filio itelligi: ēt si
dictio exclusiua addat nisi so
lum in illis in qbus pr z filius

(marg. manu: realis)
(marg. manu: nō. g [illegible] grasmi in op^o. de expositiōe peccatoris dnice.)
(marg. manu: vide supra q. 29 ar. 3.)

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Ex quibus arguit eos ignorantie vel preteruie: quoniã tertium cõtradicit primo z secũdo: quod probat sic: procedere est cõmunissimuz inter omnia spectantia ad originẽ: ergo ex quocũq; cõcesso pertinente ad originem: puta ordine seu esse a. seu pfluere: sequitur affirmatio processius: z sic priozis affirmatiões repugnant negationi processiõis. Antecedẽs probatur: quia vtimur processione i omnibus: vt patet inductiue.

¶ In responsione ad tertium: scito q quidaz inuebunt contra hec verba: quia ex his sequitur Damascenum fuisse hereticũ: quod z simpliciter est inconueniens: z in illo specialr opere: quia illõ recipit papa Eugenius. Ad hoc dicitur q non sequit illũ fuisse hereticum: quoniam vt in qõ.3z.arti.vltimo dictuz est. Anteq; cõsideret aut determinet p ecclesiam absq; heresis vitio opinatur quis falsum: quod postmoduz si pertinaciter sustineret esset hereticus. Dicit autem Damascenuz illo fuisse tẽpore q̃ decisum hoc non erat. ꝙre zc.

¶ In responsione ad septimũ: Aduerte q ex istis verbis vt detur elicituz: q apud sanctũ Thomaz: emanationes diuine distinguuntur per hoc q vna ē ab vno: altera vero a duobus: vt in 1ª. dist. p. Scotus attulit. Sz re vera ista dicta distãt: sicut celum z terra: dicere q differentia sit quia vna est ab vno et alia a duob9 suppositis: z dicere q differẽtia ē: quia vna est a pre soluz: alia vo a patre z filio. ibi eniz sola differẽtia inter vnitatez et pluralitatez suppositoruz p causa reddit: quod ẽ ridiculũ: contra qõ z laborauit Scotus. hic autem ordo origis inter eas: p causa reddit. hoc enim verba illa iportãt. Nõ eniz potest alr origis ordo saluari: nisi altera sit a patre et filio: hũc autez ordinem origis: quia ad integritatem rationum formalium ipsarũ originuz: vt distincte realr sunt: spectare iã ostẽsum est: ideo Bsano sensu itelligendo: nihil nocet concedere: personã spiritus sancti ex tria origine distingui a filio.

ipz. Inter quos fuit ẽt Damas. Ñ in hoc ei9 sñie nõ est standũ. Quãuis a qbusdã dicat: q Damas. sic nõ ꝓfiteat spm scm eẽ a filio: ita ẽt nõ negat ex vi illoz ꝛboz. ¶ Ad qrtũ dõz: q per hoc q spũs sctus a patre ꝓcedit etiaz si adderet q a solo patre ꝓcedit: nõ excluderet inde filius: qz quantũ ad hoc qõ est esse principiũ spũs sci nõ opponunt pater z filius: sed solum quãtũ ad hoc q hic est pr z ille filius. ¶ Ad scõm dõm: q in quolibet cõcilio istitutũ fuit symbolũ aliqõ ꝓpter erroꝛem aliquem q in cõcilio dãnabat. Ñ sequens conciliũ nõ faciebat aliud symbolũ q̃ primuz: sed id qõ iplicite continebatur in primo symbolo p aliq̃ addita explanabatur ꝛ hereses isurgẽtes. Ñ in determinatione calcedonensis synodi dr: q illi q fuerũt ꝛgregati in concilio cõstantinopolitano doctrinaz de spũ sctõ tradiderunt non q minus esset in pcedẽtibus qui apud Niceã ꝛgregati sunt iferentes: sed itellectũ eoꝛ aduersus hereticos declarãtes. Qz igitur in tempoze antiquoꝝ conciliorꝝ nonduz exoꝛtus fuerat erroꝛ dicentiũ spm sanctuz non ꝓcedere a filio: nõ fuit necessariuz q hoc explicite poneretur. Sed postea isurgẽte erroꝛe quoꝛũdã in quodã concilio in occidentalibus partibus congregato expressuz fuit auctoꝛitate Romani pontificis: cuius auctoꝛitate etiã antiqua cõcilia ꝛgregabant z ꝛfirmabant. Continebat tamẽ iplicite in hoc ipso qõ dicebat spũs scũs a pre ꝓcedere. ¶ Ad tertiũ dõm: q spm scm nõ ꝓcedere a filio primo fuit a nestoꝛianis introductũ: vt pz in quodaz symbolo nestoꝛianoꝝ dãnato in ephesina synodo. Et hũc erroꝛẽ secutus fuit Theodericus nestoꝛianus z plures post

Articu. III.

In titulo nihil est ambiguum accipiẽdo ipm sic cõmuniter vt sonat absq; scz dictione exclusiua zc.

¶ In cõpe duo fac. Primo ostendit quot modis sumit ly p. in huiusmodi propositiõib9. Secũdo respõdet quesito in calce articuli.

¶ Quo ad primuz: quattuoꝛ dicuntur. Primũ est: q ly p. notat aliquã causalitatez in accusatiuo casu super quem cadit. Secundum est: q illa causalitas quãdoque est respectu actionis secundum q exit ab agẽte: z ꝺclaratur hoc in triplici genere cause. Tertiuz est: q illa causalitas quandoqz est respectu actionis secundum q determinatur ad factum: vt patet in artificialib9 instrumentis. Quartum est: q hec distinctio coincidit cum illa aliozuz: scilicet q quandoque denotat auctoritatem in recto: z quandoq; obliquo.

¶ Quo ad secũduz: conclusio respõsiua quesito affirmative est: spiritus sanctus procedit a patre per filiuz: z probatur: filius habet a patre q ab eo ꝓcedat spiritus sanct9: ergo potest dici q pater spirat per filium spiritum sanctum zc. Consequẽtia tenet: ex exposita significatione ly per, quãdo denotat mediuz ex parte producti: scilicz q denotat q sit mediuz babẽs a principali q ꝓducat. sic enim sumitur in proposito: et non primo modo. filius enim nõ est medius ex parte patris. non eniz est ratio spirationis vt exit a patre: sed potius vt terminetur ad spiritũ sanctũ: z hoc ꝓsideranꝺo spm sanctũ vt est a patre mediate. secus enim dicendũ est: loquendo de ipso vt ẽ immediate a patre. Et iõ literara dicit: q potest dici: patrẽ spirare per filium spiritũ sanctum: z non dicit q oportet omnino sic dici: secunduz vnam enim acceptionem tm verificatur.

nõ ꝓcedit a patre ĩmediate. Quod videtur inconueniens. ¶ Preterea. Si spũs scũs ꝓcedit a pre p filiũ: nõ ꝓcedit a filio nisi ꝓpter prem. Sz ꝓpter qõ vnũquodq; z illud magis. Ergo magis ꝓcedit a pre q̃ a filio. ¶ Preterea. Fili9 hz eẽ p gnõnẽ. Si igit spũs sctus est a pre p filiũ: sequit q prius generet fili9: z postea ꝓcedat spiritus sctus. Et sic ꝓcessio spũs scti nõ est eterna. Qõ ẽ hereticuz. ¶ Preterea. Cũ aliqs dr p aliquẽ opari põt ecõuersio dici. Sic.n. dicimus q rex opat p balliuũ: ita põt dici q balliu9 opat p regẽ. Sed nullo mõ dicimus q fili9 spiret spm scm p pre. Ergo nullo mõ põt dici q pr spiret spm scm p filiũ.

¶ Sz ꝺ est qõ Hil. dicit in lib. de tri. Conserua hãc ꝛo fidei mee religionem: vt semp obtineã prem. s.te. z filiũ tuuz vna tecũ adoꝛẽ: z spm scm tuũ qui est p vnigenitũ tuũ ꝓmerear.

¶ Rñdeo dõm: q in oibus loquutiõib9: in qb9 dr aliquis p aliquez opari: hec ꝓpositio p. designat in casuali aliquã causam seu principiũ illius actus. Sed cum actio sit media iter faciens z factũ: quãdoq; illud casuale cui adiungit hec ꝓpositio per. est causa actiõis pm q exit ab agẽte. Et tunc est causa agenti q agat: siue sit causa finalis siue formalis: siue effectiua siue motiua. Finalis qdez: vt si dicamus q artifex operatur p cupiditatẽ lucri. Formalis vo vt si dicamus q opat p artem suã. Motiua vo si dicamus q opat per imperiũ alterius. Quandoq; vo dictio casualis cui adiungit hec ꝓpositio p. est cã actiõis pm q determinat ad factũ: vt cũ dicimus artifex opat p martellũ. Nõ eniz significat q martellus sit causa artifici q agat: sed q sit causa artificiato: vt ab artifice ꝓcedat: z hoc ipm habeat ab artifice. Et hoc est qõ qdã dñt: q hec ꝓpositio per. quãq; notat auctoꝛitatẽ in recto: vt cũ dicitur: rex opat p balliuũ. Qñq; aũt in obliquo: vt cum dr balliuus opat p regez. Qz igit fili9 hz a pre q ab eo ꝓcedat spũs sanctus põt dici q pater per filium spirat spm scm: vel q spiritus scũs ꝓcedat a pre p filiũ. Qõ idẽ est. ¶ Ad primũ ergo dõm: q in q̃libet actiõe ẽ duo ꝓsiderare. s. supposituꝫ agens z virtutẽ q̃ agit. Sicut ignis calefacit caloꝛe. Si igit in pre z filio ꝓsideret virtus qua spirat spm scm nõ cadit ibi aliqõ medius: qz hec ꝛtus ẽ vna z eadẽ. Si aũt ꝓsiderent ipe psone spirates sic cũ spũs scũs cõiter ꝓcedat a pre z filio inuenit spũs sctus imediate a pre ꝓcedere: inq̃tũ est ab eo: z mediate inquãtũ est a filio. Et sic dr ꝓcedere a pre p filiuz: sicut ẽt abel ꝓcessit imediate ab Adaz: inq̃tũ Adã fuit pater eius: z mediate inquãtũ Eua fuit mater ei9 q̃ ꝓcessit ab Adã: licet hoc explũ mãlis ꝓcessiõis ineptũ videat ad significandum imaterialẽ ꝓcessionẽ diuinaꝝ psonarũ. ¶ Ad scõm dõm: q si filius accipet a patre aliaz virtutem numero ad spirandũ spm scm sequeret q eẽt sicut cã secunda z instrumẽtalis. Et sic magis ꝓcederet a patre q̃ a filio. Sed vna z eadem nũero virtus spiratiua est in patre z filio. Et ideo equaliter procedit ab vtroq; lz aliquãdo dicatur principalr vel ꝓprie ꝓcedere de patre ꝓpter hoc q filius hz hanc virtutẽ a patre. ¶ Ad tertium dõm: q sicut generatio filij est coeterna generanti. (vñ non prius fuit pr q̃ gignet filiũ) ita ꝓcessio spũs sci est coeterna suo principio. Ñ nõ

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Articu. IIII.

In titulo: sci/to ꝙ hic est questio et de re an ita sit: scꝫ ꝙ pater ⁊ filius sint vnuꝫ numero principium spiritus sancti. Et de propositiōe ista an sit ꝓpe sumpta vera.

¶ In cōpe duo facit. Prio respondet questi/to quo ad reꝫ: Secundo quo ad proprietatē ꝓpōnis.

¶ Quo ad primū est hec conclusio: pater et filius sunt vnū principiuꝫ spiritus sancti: et probatur. Pater ⁊ filius sūt vnuꝫ in oib⁹ in quibus non distinguuntur relatiua oppositiōe: ergo sunt vnū pncim spiritus sancti: et tenet sequela: quia in hoc ꝙ est esse principium spūs sancti: nō opponūtur relatiue adinuicem.

197 ¶ Quo ad scōꝫ: tria facit. Prio refert quandā opinionē tenētē hāc ꝓpōneꝫ eē iproprā: tali rōne: ly pnm signat ꝓprietatē: g̃ tenet adiectiue: ergo non pōt addi alteri adiectiuo: ⁊ sic ly vnū nō tenetur nominalr: g̃ vt sit vera tenet ly vnū aduerbialr: ⁊ ꝯsequēter est ipropria. Scōo arguit opionē: et

fuit prius fili⁹ genitus q̄ꝫ spiritus sctūs ꝓcederet: sed vtrūqꝫ eternū est. ¶ Ad quartū dōm ꝙ cuꝫ aliqs dr̄ ꝑ aliqd operari nō semꝑ recipit cōuersio. Nō .n. dicim⁹ ꝙ martellus operetur ꝑ fabrū. dicimus aūt ꝙ ballinus operat ꝑ regē. Quia ballini ē agere cū sit dominus sui actus: martelli aūt nō ē agere: sed solū agi. Vn̄ nō designatur nisi vt instrumētum. Dicit aūt ballinus operari ꝑ regē: q̄uis hec prepositio per denotet mediū: qꝛ quanto suppositum est pri⁹ in agēdo: tāto virtus eius est imediatioꝛ effectui: qꝛ virtus cause prime coniungit causam secundā suo effectui. Vn̄ ⁊ prima principia dicunt imediata in demonstratiuis scientijs. Sic igit inquātū ballinus est medius ſm ordineꝫ suppositoꝝ agentiuꝫ dicitur rex operari per ballinū. ſm ordinē vero virtutū dicit ballinus operari per regem: qꝛ virtus regis facit ꝙ actio ballini cōsequatur effectū. Ordo autē non attēditur inter patrē ⁊ filium q̄ꝫtum ad virtutē: sed solū quantū ad supposita. Et ideo dr̄ ꝙ pater spirat ꝑ filiū: ⁊ nō ecōuerso.

¶ Vtruꝫ pr̄ ⁊ fili⁹ sint vnū principiū spūs scti. Arti. IIII.

AD quartū sic ꝓcedit. Videtur ꝙ pater ⁊ filius nō sint vnū principiū spūs scti. Quia spūs scūs nō videt a patre ⁊ filio ꝓcedere inquātū sunt vnū: neqꝫ in natura: qꝛ spūs scūs sic etiam ꝓcederet a seipso qui est vnū cum eis in nā. Neqꝫ etiaꝫ inquantū sunt vnum in aliqua ꝓprietate: qꝛ vna ꝓprietas nō pōt esse duoꝝ suppositoruꝫ vt videt. Ergo spūs scūs ꝓcedit a patre ⁊ filio: vt sunt plures. Non ergo pr̄ ⁊ fili⁹ sunt vnuꝫ principiuꝫ spūs sci. ¶ Preterea. Cuꝫ dicit pater ⁊ fili⁹ sunt vnum principiū spūs scti non pōt ibi designari vnitas personalis: qꝛ sic pr̄ ⁊ filius essent vna persona. Neqꝫ etiā vnitas ꝓprietatis. Quia si ꝓpter vnā ꝓprietatē pater ⁊ filius sunt vnum principiū spūs sci: pari rōne ꝓpter duas ꝓprietates pr̄ videt esse duo pricipia filij ⁊ spūs scti. Qd̄ est incōueniēs. Nō ergo pater ⁊ fili⁹ sunt vnū principiū spūs scti. ¶ Preterea. Fili⁹ nō magis cōuenit cū pr̄e q̄ꝫ spūs scūs. Sed spūs scūs ⁊ pr̄ nō sunt vnū principiū respectu alicuius diuine ꝑsone. Ergo neqꝫ pr̄ ⁊ fili⁹. ¶ Preterea. Si pr̄ ⁊ filius sunt vnum principiū spūs sci: aut vnū qd̄ est pater: aut vnū qd̄ nō est pater. Sed neutrū est dare. Qꝛ si vnū qd̄ est pr̄: sequit ꝙ fili⁹ sit pr̄. Si vnuꝫ qd̄ nō est pr̄: sequitur ꝙ pr̄ nō est pr̄. Non ergo dōm est ꝙ pater ⁊ fili⁹ sint vnū pricipiū spūs sci. ¶ Preterea. Si pr̄ ⁊ filius sunt vnū pricipiū spūs sci videtur ecōuerso dōm: ꝙ vnū pricipiū spūs scti sit pr̄ ⁊ filius. Sed hec videt esse falsa. Qꝛ hoc ꝙ dico pricipiū. opꝫ ꝙ supponat vel ꝑ persona pr̄is vel ꝑ persona filij. Et vtroqꝫ mō ē falsa. Ergo ēt hec est falsa. pr̄ ⁊ filius sunt vnum principiū spūs scti. ¶ Preterea. Vnū in substantia facit idē. Si igit pater ⁊ fili⁹ sunt vnū pricipiū spūs scti. sequit ꝙ sint idē principiū. Sed hoc a multis negat. Ergo nō est ꝯcedēduꝫ ꝙ pr̄ ⁊ filius sint vnum principiū spiri. sci. ¶ Preterea. Pater ⁊ filius ⁊ spi. san. qꝛ sunt vnū principiū creature: dicunt esse vnus creatoꝛ. Sed pater ⁊ filius non sunt vnus spiratoꝛ: sed duo spiratores: vt a multis dicitur. Quod etiā consonat dictis Hilar. qui dicit in scōo de trini. ꝙ spiri. san. a patre ⁊ filio auctoribus confitēdus est. Ergo pater ⁊ filius non sunt vnum principium spiri. sancti.

¶ Sed cōtra est qd̄ Augu. dicit in *septimo* de trinita. ꝙ pater ⁊ filius nō sunt duo *principia*: sed vnum principium spiri. sancti.

¶ Rn̄deo dōm: ꝙ pr̄ ⁊ filius in omnibus vnū sunt: in quibus nō distinguit iter eos relatiōis oppositio. Vn̄ cū in hoc qd̄ est eē principium spiri. sci. nō opponant relatiue: sequit ꝙ pr̄ ⁊ filius sunt vnū principiū spiri. sci. Quidā tn̄ dicunt hāc eē iproprā. pr̄ ⁊ fili⁹ sunt vnū principiū spūs sci. Qꝛ cū hoc nomē principiū singlr̄ acceptū nō significet personā sed ꝓprietatē: dicunt ꝙ sumit adiectiue. Et qꝛ adiectiuum nō determinat per adiectiuum nō pōt conuenienter dici ꝙ pater ⁊ filius sunt vnum principiuꝫ spūs sancti. nisi vnū intelligat q̄si aduerbialiter positum: vt sit sensus sunt vnum principium .i. vno modo. Sed si li ratiōe posset dici pr̄ duo pricipia filij ⁊ spi. san. i. duob⁹ modis. Dicēdū est g̃ ꝙ lꝫ hoc nomē principiū significet ꝓprietatē: tn̄ significat eaꝫ ꝑ modū substantiui: sicut hoc nomē pr̄ ⁊ fili⁹ ēt in reb⁹ creatis. Vn̄ numerū accipit a forma signata: sic̄ ⁊ alia substantiua. Sicut igit pr̄ ⁊ filius sunt vn⁹ ds̄ ꝓpter vnitatē forme signate per hoc nomen ds̄. ita sunt vnū pricipiū spūs sci ꝑꝑ vnitatē ꝓprietatis signate in hoc noie pricipiū. ¶ Ad primū g̃ dōm: ꝙ si attēdat virtus spiratiua spūs scūs ꝓcedit a pr̄e ⁊ filio inq̄ꝫtū sunt vnū in ꝟtute spiratiua: q̄ quodāmō significat nām cuꝫ ꝓprietate: vt ifra dicetur. Neqꝫ est incōueniēs vnā ꝓprietatē esse in duobus suppositis: quoꝝ est vna nā. Si ꝟo ꝯsiderent supposita spiratiōis: sic spūs san. ꝓcedit a pr̄e ⁊ filio: vt sunt plures. Procedit eni ab eis: vt amoꝛ vnitiu⁹ duoꝝ. ¶ Ad scōm dicendū: ꝙ cū dr̄ pr̄ ⁊ filius sunt vnū pricipiū spūs san. designatur vna ꝓprietas q̄ est forma signata per nomē: nō tn̄ sequit ꝙ ꝓpter plures proprietates possit dici pater plura princi-

vtrūqꝫ eius fundamentum ordine retrogrado: ⁊ primo quidē: ꝙ ly vnū nō sit sumendū aduerbialiter: qꝛ sic posset dici pater nō vnū principium filij ⁊ spūs scti: qꝛ pluribus modis est illoꝝ principiū. Scōo ꝙ nō valet sequela: pncipiū significat proprietatē: g̃ tenet adiectiue: quoniaꝫ significat ꝓprietatē substātiue: sic pater etiā in creaturis: in nominibus patris ⁊ filij. Et sic tertio infert oppositū p̄fate opinionis. Rōne et exēplo ipm cōfirmās: rō ē pnm est nomen substantiuum: g̃ accipit nūeꝝ iuxta numerū
204 forme significate per ipsuꝫ: ſꝫ forma significata. i. ꝓprietas est vna numero in patre ⁊ filio: g̃ conuenientissime dicitur. pater ⁊ filius sunt vnum principiuꝫ spiritus sancti. Exemplum vero est: quia ista eadem ratione dicitur: pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus sunt vnus deus: quia. s. deitas est vna numero in eis.

¶ In rn̄sione ad pm: circa illa ꝟba spūs sctūs ꝓcedit a pr̄e ⁊ filio vt sunt plures. Dubium occurrit: an principiū spiratiuum: quod: exigat vt sic: pluralitateꝫ suppositoꝝ. Dico aūt vt sic: ad excludendū concursum pluralitatis per accidens: vt contingit in pncipio creatiuo. Accidit enim creationi: ꝙ a tribus sit personis. nihil eniꝫ minus deus crearet: si nō esset trinus. Est igit hic dubiūm: an ipsa spiratio per se sit a duobus an nō: sed quasi per accidens: vt creatio est a tribus. Scotus enim in pmo. dist. 12. tenens pluralitatē non exigi: fundat se super omnimoda perfectione pncipij spiratiui in vno supposito. Sanctus Thomas aūt in pmo sententiarū. dist. xi. articu. vltimo. ad secundū.. ponens differentiā inter creationē ⁊ spirationeꝫ quo ad hoc: sentire videt oppositū: iuxta determinationem a se factam in 2° articu. eiusdē distinctionis: quod ⁊ in hac littera ꝯfirmare videt. Est aūt ratio dubitandi in hac re: quoniā nulla apparet ratio cōuincens alterā partem. perfectio nāqꝫ principij qd̄ ⁊ quo: in solo vnico supposito saluari ex eo videt: qꝛ aliter pr̄ solus imperfectuꝫ esset pncipiū spūs sancti: stante aūt oimoda perfectione vtriusqꝫ pncipij in vno supposito: sequit veritas isti⁹ conditiōalis: ꝙ si illud solū esset posset ꝑfecte spirare spiritū sanctū: ⁊ sic non ꝑ se requirit pluralitas in pncipio qd̄ spirationis: modus aūt procedendi vt nexus cōmunio atqꝫ mutuus amoꝛ vnitiuus: q ꝯuenire dr̄ spūi sancto: itelligi non pōt nisi sit a duobus ad minus: ac per hoc opꝫ per se pluralitatē iuenire in spiratiuo pncipio: qd̄. neutra tamē haꝝ viarum ducit necessario ad itentū. pma qdē deficit: qm̄ nō rōne imperfectionis: sed rōne nō habitē nec possibilis haberi conditionis in vnico supposito: solus pater aut solus filius nō posset spirare spūm scm̄ consubstātialem ⁊ personalr̄ distinctū ⁊c. scōa aūt deficit: qꝛ cōnecte/re vnire ⁊ similia: nō cōueniunt spūi sctō ex proprietate personali: sed ex essentiali incluso. i. amore: vt in qōne sequēti arti. pmo. ad 2m. lr̄a dicit: ⁊ ibidē clarius patebit: ⁊ q̄uis hꝰ nō cogant: qꝛ tn̄ Scūs Tho. expresse supius dixit: in hac eadē qōne: ꝙ de rōne spūs scti est ꝙ sit a patre ⁊ filio: ⁊ hic apponit notaꝫ reduplicatōis dicens: ꝙ ꝓcedit a pr̄e ⁊ filio vt sūt plures ꝑsonaliter. Cōeqꝫ sanctoꝝ dictū sit: spm̄ sanctū mutuā eē charitatē patris ⁊ filij: tenenduꝫ eē arbitroꝛ: ꝙ pncipiuꝫ spiratiuuꝫ vt quod: iquantū huiꝯ: exigit pluralitatē: ita ꝙ dualitas est conditio spiratoris: nullam addēs ꝑfectōeꝫ supra vnitatē suppositi: ſꝫ scōa ꝑsona addit solā ꝯditionē reqsitā ad pnm qd̄: ob h⁹ defectuꝫ (negatiue sumēdo defectū) vna sola ꝑsona nō spiraret sicut ob ei⁹ abstractōeꝫ a ꝑfectiōe ⁊ iperfectiōe: nulla iperfecte: ſꝫ singula queqꝫ ꝑfecte spirat: nec hoc absqꝫ rōne credimus. Si enim ꝓcessio spiritus sancti necessario est a patre ⁊ filio: vt superius probatum est: necessario sequitur ꝙ sit ab eis inquantuꝫ tales: ergo inquātum plures: non. n. sunt intelligibiles vt sic: nisi vt plures: ratio quoqꝫ assumpta ex littera: quia scilꝫ procedit vt amoꝛ vnitiuus manifestat intentum: si animaduertimus ꝙ in hac re etiam vocabulis caremus: ⁊ sic ex appropriatis ꝓpria intelligere ac insinuare oportet. Accedit ad hoc ratio in pmo sententiarū. distin. 29. ar. vltimo. a San. Tho. assignata: quia scilꝫ spirare est actio personalis. Nec propterea ex his oblitum me credas supradictoꝛum. stant eniꝫ hec simul. s. ꝙ spiritus sanctus procedit a patre ⁊ filio: inquantum duo sic. i. inquantum habent talem pluralitatem seu dualitateꝫ: ⁊ ꝙ processio spiritus sancti non differt a generatione sufficienter: ex hoc ꝙ est a duobus: et ista ab vno: quoniam dualitas suppositalis absolute ad hoc non sufficit vt supradiximus. Argumenta aūt Scoti non oportet afferre: quia non militant contra positionem nostram: dualitatem suppositorum ex parte principij quod. tn̄ dicenteꝫ: nisi id quod adduximus de perfectione: sed cōtra Henricū ponentē cōcordiā ⁊c.

a 2io 2ii 183

¶ In responsione ad secunduꝫ: dubium est: circa illa verba: pater non potest dici plura principia: quia implicaretur pluralitas suppositorum: quia si regula de plurificatione nominis substantiui: penes pluralitatem forme signate: vera est: voluntarium appareret excipe plurificationem principij in patre. Constat enim formas significatas esse plures: puta paternitatem ⁊ spirationeꝫ. Nec potest dici recte (vt quidam credunt:) ꝙ illa regula est vera tantum: quādo est pluralitas realis forme signate. nam cōstat artem sutoꝛiam distingui realiter a frenefactiua: ⁊ tn̄ sortes habens vtrāqꝫ nō est duo artifices.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico